

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Olsztyn, dnia 23 czerwca 2022 r.

Poz. 2924

UCHWAŁA NR XLIV/384/22 RADY MIASTA DZIAŁDOWO

z dnia 8 czerwca 2022 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r., poz. 485) i § 2 ust. 2 Uchwały Nr XXXIII/341/10 Rady Miasta Działdowo z dnia 18 marca 2010 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Działdowa (Dziennik Urzędowy Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2010 r., Nr 67, poz. 1060), Rada Miasta Działdowo uchwala, co następuje:

§ 1. Przystępuje się do przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030, stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Zasady przeprowadzenia konsultacji określa załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

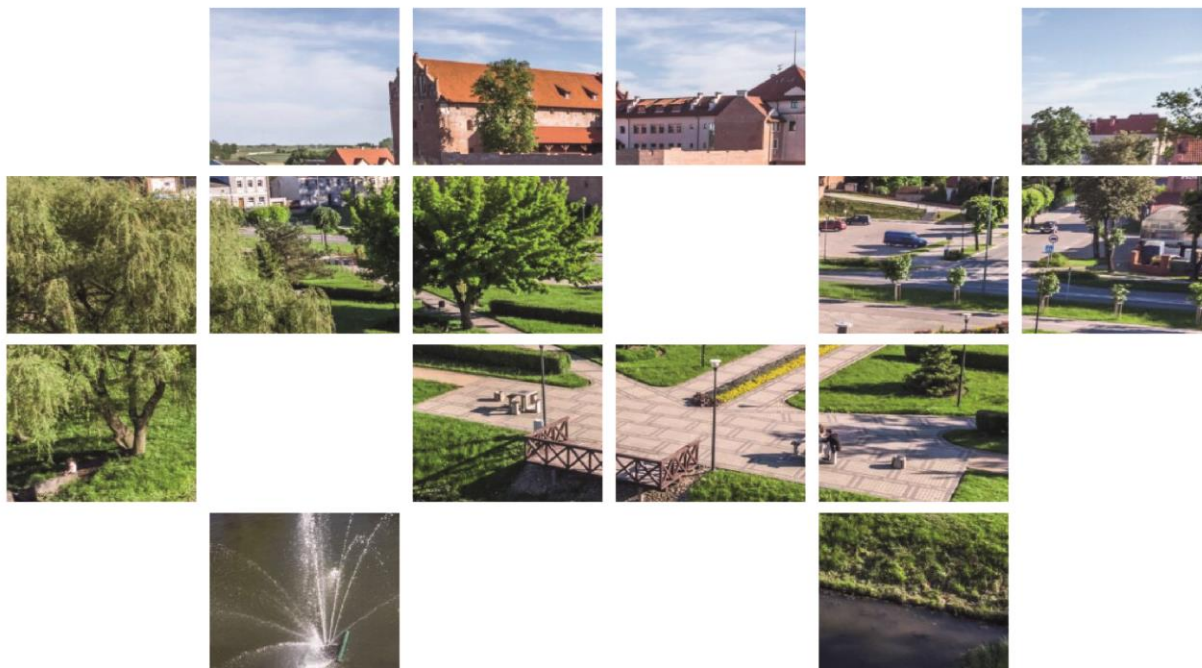
§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Działdowo.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący Rady

Romuald Remiszewski

**Załącznik nr 1
do uchwały NR XLIV/384/22
RADY MIASTA DZIAŁDOWO
dnia 8 czerwca 2022 r.**

**Gminny Program Rewitalizacji
Gminy-Miasto Działdowo
do roku 2030**

Opracowanie:

Gmina-Miasto Działdowo

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu.....	5
3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	8
3.1 Spójność dokumentu w skali makro	8
3.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	11
4. Charakterystyka Gminy-Miasto Działdowo	13
4.1 Położenie	13
4.2 Sytuacja społeczno-gospodarcza	13
5. Diagnoza obszaru zdegradowanego.....	16
5.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	16
5.1.1 Wyróżnione obszary porównawcze	18
5.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	20
5.2 Sfera społeczna	24
5.3 Sfera gospodarcza	38
5.4 Sfera środowiskowa	41
5.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	47
5.6 Sfera techniczna	50
5.7 Podsumowanie	54
6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	59
7. Poglębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	62
7.1 Obszar rewitalizacji – Obszar 3	62
7.2 Potencjały obszaru rewitalizacji	71
7.3 Podsumowanie diagnozy obszaru rewitalizacji	71
8. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	73
9. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	74
10. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	78
10.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	78
10.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	87
11. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	89
11.1 Komplementarność przestrzenna	89
11.2 Komplementarność problemowa	89
11.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	90
11.4 Komplementarność w zakresie ustawy o dostępności z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	90
11.5 Komplementarność międzyokresowa	92
11.6 Komplementarność źródeł finansowania	96
11.7 Podsumowanie komplementarności	97
11.8 Mechanizmy integracji	99
13. Opis struktury zarządzania	101
14. System monitoringu	103

14.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR	103
14.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	104
14.3 Aktualizacja GPR	104
14.4 Harmonogram realizacji	105
14.5 Koszty zarządzania	106
15. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	106
15.1 Uspołecznienie opracowania GPR	106
15.2 Uspołecznienie wdrażania GPR	107
16. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	109
17. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	109
18. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	109
18.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji	109
18.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	109
18.2.1 Niezbędne zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	109
18.2.2 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	109
19. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	110
19.1 Załącznik 1 – obszar rewitalizacji	110
Spis rysunków, tabel i wykresów	111

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Poniższe pojęcia należą do terminologii związanej z rewitalizacją, pochodzą z Praktycznego poradnika dla mieszkańców i władz lokalnych pod redakcją Aleksandry Jadach-Sepioło. Opracowanie zrealizowano w 2018 roku przez Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa na zlecenie Departamentu Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa.

REWITALIZACJA – kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

STAN KRYZYSOWY – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej),

- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej Gminy.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

PROGRAM REWITALIZACJI

- inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.
- gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.).

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 został opracowany na podstawie zapisów ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 485). Dokument ten stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Przed opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do 2030 dokonano delimitacji, czyli wyznaczenia obszaru zdegradowanego na podstawie szczegółowych badań oraz analizy czynników w różnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej), mających wpływ na rozwój poszczególnych części Działdowa.

Proces delimitacji obszaru kryzysowego rozpoczęto od przeprowadzenia szczegółowych badań czynników mających wpływ na rozwój poszczególnych części Działdowa. Dla skutecznego przeprowadzenia tego procesu wykorzystano podział na obszary porównawcze, które wyznaczone zostały w oparciu o powiązania funkcjonalne, rozwój historyczny oraz naturalne granice związane np. z przebiegiem linii kolejowej. Kolejnym etapem było przeprowadzenie analizy porównawczej w obrębie wyłonionych części miasta, co umożliwiło wskazanie obszaru znajdującego się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na koncentrację i wysokie natężenie negatywnych zjawisk społecznych, a także odnotowywane niepożądane zjawiska w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Przyjęte założenia metodologiczne pozwoliły na delimitację obszaru kryzysowego. Jego powierzchnia oraz kształt wynikały z jednej strony z przeprowadzonej diagnozy, a z drugiej były efektem ograniczeń określonych w ustawie, precyzujących maksymalną liczbę ludności (30%) i powierzchni gminy (20%), które mogą zostać objęte GPR.

W efekcie przeprowadzonych prac dokonano ostatecznej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, uznając za obszar zdegradowany obszar 3, który spełniając wymogi zawarte w ustawie, w całości został również uznany za obszar rewitalizacji.

Potwierdzeniem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest Uchwała Rady Miasta Działdowo z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (Uchwała Nr XXXV/328/21).

Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030. (Uchwała nr XL/354/22 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 z dnia 24 marca 2022 r.), szerokie konsultacje społeczne (prowadzone działania partycypacyjne przedstawiono w rozdziale 15) oraz nabór projektów do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030.

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 został zanalizowany pod kątem spójności i zgodności z kluczowymi dokumentami planistycznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro. Warto zwrócić uwagę, że proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju.

3.1 Spójność dokumentu w skali makro

Niniejszy dokument jest spójny z założeniami, priorytetami oraz celami przedstawionymi w poniżej zestawionych dokumentach.

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym
Strategia Europa 2020 Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: • rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji • rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej • rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju. Cele i zadania: 1. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki: • Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji • Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym • Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki • Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki • Stworzenie Polski Cyfrowej • Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” • Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska 2. Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów: • Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych • Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach • Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego 3. Efektywność i sprawność państwa: • Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej • Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383, 1250, 1948 i 1954 oraz z 2017 r. poz. 5). Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r. Cele i zadania:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:
 - Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji
 - Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych
 - Przemiany strukturalne sektora
 - Nowe formy działania i współpracy
 - Nowoczesne instrumenty wsparcia
 - Trwałe zwiększanie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych
 - Zwiększanie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
 - Zwiększanie towarów zaawansowanych technologicznie
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:
 - Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
 - Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
 - Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
 - Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu:
 - Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
 - Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne - dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
 - Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
 - Cyfrowe państwo usługowe
 - Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
 - Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Cel szczegółowy 1: Niskoemisyjne wytwarzanie energii

Cel szczegółowy 2: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami

Cel szczegółowy 3: Rozwój zrównoważonej produkcji - obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo

Cel szczegółowy 4: Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, obejmująca sektor transportu i handlu

Cel szczegółowy 5: Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Warmińsko-Mazurskie 2030 - Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Celem głównym Strategii województwa jest: spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy

Cel strategiczny: Kompetencje przyszłości

- Użyteczne kwalifikacje i kompetencje
- Nowoczesne usługi
- Profesjonalne organizacje

Cel strategiczny: Inteligentna produktywność

- Satysfakcjonująca praca
- Inteligentna specjalizacja
- Wysoka konkurencyjność

Cel strategiczny: Kreatywna aktywność

- Inspirująca twórczość
- Efektywna współpraca
- Ukształtowana tożsamość

Cel strategiczny: Mocne fundamenty

- Silny kapitał społeczny
- Optymalna infrastruktura rozwoju
- Wyjątkowe środowisko przyrodnicze

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Działdowskim na lata 2016-2022

Cel nadrzędny: Poprawa funkcjonowania mieszkańców powiatu działdowskiego w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym

- Priorytet 1. Pobudzanie aktywności zawodowej i przedsiębiorczości społecznej
 - Cel strategiczny 1. Zwiększenie poziomu aktywności zawodowej i przedsiębiorczości wśród mieszkańców powiatu działdowskiego
- Priorytet 2. Wspieranie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji
 - Cel strategiczny 2. Poprawa jakości opieki i wychowania w rodzinach oraz w instytucjach wspierających dzieci i młodzież
- Priorytet 3. Włączanie osób starszych i niepełnosprawnych do życia społecznego
 - Cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym
- Priorytet 4. Sprzyjanie bezpieczeństwu publicznemu i zdrowotnemu
 - Cel strategiczny 4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa oraz dobrostanu fizycznego, umysłowego i społecznego mieszkańców powiatu
- Priorytet 5. Wzrost współpracy oraz potencjału instytucji i organizacji
 - Cel strategiczny 5. Wzrost skuteczności i efektywności działań w ramach powiatowej polityki społecznej

Przedstawione zestawienie wskazuje na silne powiązanie pomiędzy celami strategicznymi Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo, a krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi dokumentami strategicznymi. W wielu przytoczonych dokumentach odnaleźć można priorytety i cele strategiczne związane z ochroną i zrównoważonym wykorzystaniem zasobów naturalnych, w tym przede wszystkim redukcję zjawiska niskiej emisji. W kierunkach działań zaproponowanych w GPR znajdują się odpowiednie zapisy mające za zadanie realizację tego celu (cel 3 - ochrona środowiska oraz łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków jako element budowania jakości życia mieszkańców). Podobnie w przypadku integracji społecznej osób w trudnej sytuacji życiowej – zapisy wspierające znajdujemy przede wszystkim w dokumentach związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych i strategii rozwoju województwa, podkreślające konieczność włączenia i integracji społecznej – odpowiednie zapisy w GPR umieszczono w obrębie celu 1 (ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i wzmocnienie lokalnej gospodarki na obszarze rewitalizacji). Cel strategiczny 2 GPR (odnowa infrastrukturalna zdegradowanych obiektów i przestrzeni w celu wzmocnienia ich funkcji społecznych) koresponduje z obszarami strategicznej interwencji zawartymi w szczególności w strategii Warmińsko-Mazurskie 2030 - Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego - „Mocne fundamenty – optymalna infrastruktura rozwoju”.

3.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym
Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2025
Gospodarka • Cel strategiczny 1. Kształtowanie warunków dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju miasta i ładu przestrzennego Infrastruktura i środowisko • Cel strategiczny 2. Poprawa jakości życia mieszkańców w oparciu o modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej oraz ochronę środowiska naturalnego Usługi publiczne • Cel strategiczny 3. Profesjonalizacja systemu świadczenia usług publicznych oraz budowanie przemysłów kreatywnych i czasu wolnego Aktywna wspólnota • Cel strategiczny 4. Inteligentny rozwój społeczny wykorzystujący aktywność społeczną i ekonomiczną, dziedzictwo kulturowe oraz współpracę środowisk lokalnych
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy-Miasto Działdowo
Gmina-Miasto Działdowo otoczona jest gminą wiejską Działdowo, z którą współdziałanie powinno służyć następującym celom: 1. rozwiązywanie problemów gospodarki odpadami poprzez Międzygminny Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Zakrzewie, 2. sprawnej obsłudze komunikacyjnej miejscowości bezpośrednio ciężących do miasta (siedziba gminy), 3. obsłudze części gminy przez oczyszczalnię miejską, 4. obsłudze części gminy przez wodociągi miejskie, 5. sprawnemu funkcjonowaniu systemu wodno-melioracyjnego, 6. rozwojowi w mieście obiektów obsługi gminy, szczególnie w zakresie oświaty i służby zdrowia, 7. rozwojowi na terenie gminy struktury osadniczej, bezpośrednio zintegrowanej ze strukturą funkcjonalną miasta, 8. rozwojowi na terenie gminy terenów rekreacyjnych dla mieszkańców miasta, powiązanych z systemem terenów zielonych, 9. wspólnej realizacji dróg rowerowych. Gmina-Miasto Działdowo stanowi miejsce integracji systemu kolejowego i drogowego, przez co stwarza korzystne warunki do rozwoju przedsiębiorczości. Studium wypełnia podstawowe zadania w zakresie celów publicznych, dotyczących przede wszystkim zabezpieczenia przestrzeni dla funkcjonowania i modernizacji systemu komunikacyjnego oraz istniejących obiektów obsługi funkcji powiatowych. Za główne funkcje miasta uznaje się: 1. regionalny węzeł komunikacyjny, 2. ośrodek nieuciążliwych form produkcji i składów, ze szczególną rolą drobnych przedsiębiorstw, 3. ponadlokalny ośrodek obsługi ludności i rolnictwa, 4. ośrodek turystyki kulturowej.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy-Miasto Działdowo
Cele operacyjne planu gospodarki niskoemisyjnej: 1. Zrównoważony i proekologiczny rozwój gospodarczy Gminy-Miasto Działdowo 2. Zmniejszenie emisyjności gospodarki Gminy poprzez właściwe działania inwestycyjne i nie inwestycyjne 3. Zwiększenie efektywności wytwarzania i wykorzystywania energii. 4. Wzrost wykorzystania OZE 5. Promocja postaw proekologicznych i edukacja mieszkańców Gminy w ich zakresie
Program usuwania wyrobów azbestowych zawierających azbest z terenu Miasta Działdowo na lata 2012-2032
Celem Programu jest: • usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Działdowo do 2032 roku • minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu na terenie Miast, • likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko w Mieście
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy-Miasto Działdowo na lata 2021-2030
Priorytet 1. Zaradność życiowa i aktywność zawodowa mieszkańców • Cel strategiczny 1. Wzmacnianie kompetencji służących prawidłowemu i efektywnemu wypełnianiu

ról rodzinnych, społecznych i zawodowych. Priorytet 2. Funkcjonowanie rodzin • Cel strategiczny 2. Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu ich podstawowych funkcji, w szczególności opiekuńczo-wychowawczych Priorytet 3. Włączenie społeczne osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących • Cel strategiczny 3. Poprawa warunków i jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych oraz chorujących Priorytet 4. Przeciwdziałanie i ograniczanie skali dysfunkcji społecznych • Cel strategiczny 4. Wzmocnienie mieszkańców w zapobieganiu problemom związanym z przemocą, uzależnieniami, przestępczością i innymi dysfunkcjami oraz w skutecznym ich rozwiązywaniu Priorytet 5. Zintegrowana i aktywna społeczność lokalna • Cel strategiczny 5. Tworzenie warunków rozwoju aktywności i integracji lokalnej społeczności na rzecz dobra wspólnego i wsparcia osób w trudnej sytuacji.
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025
Cel główny: Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie–Miasto Działdowo • Cel szczegółowy 1. Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • Cel szczegółowy 2. Wzrost dostępności pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie oraz efektywności oddziaływań względem sprawców • Cel szczegółowy 3. Rozwój potencjału osób, instytucji i innych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Na poziomie lokalnym widać zbieżność pomiędzy zaproponowanymi w GPR celami i kierunkami działań, a postulatami w lokalnych dokumentach planistycznych. W lokalnych dokumentach takich jak strategia rozwoju gminy czy strategia rozwiązywania problemów społecznych podkreśla się konieczność działań na rzecz rozwoju integracji społecznej i kapitału społecznego i opieki nad osobami starszymi – w ramach zaproponowanych kierunków GPR znalazły się podobne zapisy:

- Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznej i w trudnej sytuacji życiowej
- Poprawa dostępności i rozwój usług społecznych dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami.

Zbieżność dostrzega się w obrębie działań prośrodowiskowych (zastosowanie ekologicznych rozwiązań i podniesienie świadomości ekologicznej). Cele w obrębie sfery przestrzenno-funkcjonalnej zaproponowane w GPR są zgodne z celami szczegółowymi Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy-Miasto Działdowo oraz Planem Gospodarki Niskoemisyjnej np.:

- Zrównoważony i proekologiczny rozwój gospodarczy Gminy–Miasto Działdowo
- Zmniejszenie emisyjności gospodarki Gminy poprzez właściwe działania inwestycyjne i nieinwestycyjne
- Zwiększenie efektywności wytwarzania i wykorzystywania energii.

4. Charakterystyka Gminy-Miasto Działdowo

4.1 Położenie

Działdowo jest miastem położonym w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie działdowskim. Z uwagi na swoje graniczne położenie, między Mazowszem a Warmią i Mazurami, nazywane jest bramą wjazdową do Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Przez Działdowo przebiegają drogi wojewódzkie nr 542, 544 i 545. Miasto leży również w pobliżu drogi ekspresowej S7 łączącej Gdańsk z Rabką Zdrój. Ponadto przez teren miasta przebiega linia kolejowa: Warszawa-Gdynia i Działdowo-Olsztyn. Węzeł kolejowy znajdujący się w mieście oraz przebiegające przez teren Działdowa drogi, umożliwiają sprawną komunikację z różnymi częściami kraju. Działdowo oddalone jest o 80 km od Olsztyna, 120 km od Torunia, 130 km od Warszawy i 190 km od Gdańska. Miasto otacza gmina wiejska Działdowo, która ma charakter obwarzankowy. Działdowo stanowi centrum gospodarcze powiatu i pełni funkcję subregionalnego ośrodka, świadczącego usługi publiczne dla mieszkańców okolicznych miejscowości.

Rysunek 1 Położenie miasta Działdowo

Źródło: opracowanie własne.

4.2 Sytuacja społeczno-gospodarcza

W 2020 r. miasto Działdowo zamieszkiwało 20 661 mieszkańców. Działdowo zajmuje powierzchnię 11,47 km², co w przeliczeniu daje gęstość zaludnienia równą 1801 osób/km². Prognozy liczby ludności

wskazują na *3% ubytek liczby ludności* w nadchodzącej dekadzie. W mieście widoczne są procesy związane ze *starzeniem się społeczności lokalnej*. Obecnie *odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem wynosi 18%*, to o 3,3 pp. więcej w stosunku do 2016 r. Oprócz starzenia się społeczeństwa, w mieście od 2018 r. obserwowane są *wahania dotyczące przyrostu naturalnego*. W roku 2020 r. wartość przyrostu naturalnego na 1000 ludności była ujemna i wynosiła -5,61, w latach poprzednich (za wyjątkiem roku 2018 r.) wartość ta utrzymywała się na poziomie dodatnim. Negatywnym zjawiskiem obserwowanym w Działdowie, jest również utrzymujące się od 2010 r. *ujemne saldo migracji*, co może świadczyć o niskiej atrakcyjności osiedleńczej miasta.

Na terenie miasta działalność prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, z którego pomocy w 2020 r. skorzystało 907 mieszkańców, czyli 4,4% ogółu. W porównaniu do lat poprzednich widoczna jest *zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy MOPS*, na co wpływ może mieć usamodzielnienie się podopiecznych, związane z przyznaniem im świadczeń emerytalno-rentowych lub podjęciem zatrudnienia. Wśród głównych *powodów* otrzymywania pomocy w 2020 r. wskazuje się na *bezrobocie*, co może mieć związek z wystąpieniem w tym czasie stanu pandemii i utratą pracy wielu mieszkańców. Jednakże tendencje związane ze zmianą liczby osób bezrobotnych są pozytywne. W ostatniej dekadzie *udział bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym, zmniejszył się z 10,0% do 6,7% w 2020 r.*

Według danych pozyskanych z rejestru REGON liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2020 r. była równa 2 585. Do głównych branż gospodarki w mieście należą *handel, budownictwo i szeroko rozumiane usługi*. Przeważającą liczbę podmiotów stanowią te z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, których rozwój i działalność wspiera *Działdowska Agencja Rozwoju S.A.*

Działdowo jest *miastem atrakcyjnym pod względem inwestycyjnym* z uwagi na swoje położenie, dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, niskie koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz zaplecze w postaci terenów przeznaczonych pod inwestycje. Niekwestionowanym atutem jest również położenie miasta na granicy dwóch województw, które daje możliwości rozwoju i gospodarczej ekspansji na rynki w różnych częściach kraju, a także sieć dróg i połączeń, które umożliwiają sprawne przemieszczanie się. Dodatkowo, Działdowo jest siedzibą powiatu działdowskiego i stanowi lokalne centrum administracyjne i gospodarcze. Na terenie miasta swoją siedzibę mają najważniejsze urzędy oraz instytucje m.in. Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy czy Powiatowy Urząd Pracy.

Gmina-Miasto Działdowo w ramach podziału fizycznogeograficznego leży w makroregionie Niziny Północnomazowieckiej, która rozciąga się pomiędzy Wisłą i Pisą na północ od Doliny Środkowej Wkry i Dolnego Bugu. Gmina-Miasto Działdowo położona jest w granicach mezoregionu Wzniesienia Mławskie, które charakteryzuje się występowaniem wałów sięgających powyżej 200 m n.p.m. W graniach administracyjnych Działdowa znajdują się dwa pomniki przyrody oraz dwa użytki ekologiczne. Na terenie miasta nie występują inne formy ochrony przyrody. Jednakże miasto leży

w sąsiedztwie obszaru specjalnej ochrony ptaków „Doliny Wkry i Mławki”, który swoich zasięgiem obejmuje obszar gminy wiejskiej Działdowo.

Odnosząc się do ogólnej charakterystyki społeczno-gospodarczej miasta, warto zwrócić szczególną uwagę na problemy oraz potencjały Działdowa. Negatywnym zjawiskiem obserwowanym w Działdowie jest stopniowy ubytek liczby ludności, gwałtowne starzenie się społeczności lokalnej oraz utrzymujące się na poziomie ujemnym saldo migracji. Jednocześnie Gmina-Miasto Działdowo może wykorzystać swój potencjał rozwojowy związany z linią kolejową, zabytkami oraz obecnością terenów inwestycyjnych, w celu przyciągnięcia turystów i nowych mieszkańców, a także inwestorów, którzy zapewnią miejsca pracy dla mieszkańców Działdowa.

5. Diagnoza obszaru zdegradowanego

5.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo jest dokumentem strategicznym o charakterze lokalnym. Zgodnie z zapisami ustawy, *rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji*. Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie-Miasto Działdowo zakładała w głównej mierze oparcie się na szczegółowych (w większości mierzalnych) zmiennych, dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej (z zakresu przedsiębiorczości), środowiskowej (dotyczących jakości powietrza atmosferycznego, poziomu natężenia hałasu, powierzchni terenów zielonych oraz wyrobów azbestowych), przestrzennej (z zakresu dostępności do usług oraz dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu) i technicznej (przede wszystkim potrzeby w zakresie termomodernizacji i dostosowania obiektów do osób ze szczególnymi potrzebami) na danym obszarze.

Pierwszy etap opracowania polegał na przeprowadzeniu tzw. analizy danych zastanych (desk research). Metoda ta opiera się na zgromadzeniu rzetelnych i przydatnych materiałów i danych statystycznych, które zostały w późniejszych etapach poddane analizie. Dopiero po wyselekcjonowaniu rzetelnych informacji przeprowadzona została właściwa analiza desk research, obejmująca w głównej mierze dokumenty i źródła danych zidentyfikowanych i uznanych za istotne dla procesu badawczego. W trakcie opracowywania i tworzenia niniejszego dokumentu, zastosowano dwa podejścia bazujące na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie i przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania.

W ujęciu przestrzennym posłużono się danymi, które zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych. Z uwagi na szeroki katalog problemów społecznych oraz różne jednostki miary pozyskanych danych, w badaniu sfery społecznej zastosowano normalizację zmiennych. Dokonano podziału wybranych zmiennych X ze względu na rolę, jaką odgrywają w kształtowaniu się rozważanego zjawiska, czyli określono czy rozwój ten stymulują, czy też hamują. W tym kontekście wyróżniono stymulanty i destymulanty.

Zmienna X_j jest:

- stymulantą, gdy wzrost jej wartości jest korzystny z punktu widzenia rozwoju zjawiska złożonego,
- destymulantą, gdy z punktu widzenia rozwoju zjawiska złożonego korzystne są jej malejące wartości.

Normalizacji zmiennych dokonano poprzez standaryzację, czyli odniesienie wartości wskaźnika do jego wartości maksymalnej w grupie analizowanych czynników. Standaryzacja daje możliwość uzyskania liczb niemianowanych, które można w łatwy sposób porównywać, z uwagi na ich ujednolicenie. Opracowane dane zwizualizowano, przedstawiając je za pomocą kartogramów. Kolejnym krokiem było opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.

Opracowanie gminnego programu rewitalizacji ma na celu zidentyfikowanie obszarów, na których koncentrują się negatywne zjawiska, po to, by móc podjąć działania, które przyczynią się do wyprowadzenia tych obszarów ze stanu kryzysowego oraz umożliwią i stworzą odpowiednie warunki do rozwoju.

Obszary deficytowe były wyznaczone z uwzględnieniem zmiennych przede wszystkim z zakresu sfery społecznej, a w następnej kolejności zmiennych pozaspołecznych, tj. ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Delimitacja przeprowadzona w ramach opracowywania niniejszego dokumentu obejmowała następujące etapy:

1. Podzielenie terenu Gminy-Miasto Działdowo na mniejsze jednostki (obszary porównawcze), według jasnego kryterium spójności społeczno-terytorialnej oraz administracyjnej.
2. Wybór kryteriów (zmiennych) delimitacji.
3. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe). Wynikiem tego, było wyodrębnienie obszarów o szczególnym nasileniu problemów społecznych (metoda: analiza danych zastanych, pozyskanych z Urzędu Miasta Działdowo, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie), normalizacja danych zastanych (standaryzacja), a następnie opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.
4. Przeprowadzenie analizy obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze pozaspołecznej. Analizę czynników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych przeprowadzono poprzez przedstawienie poszczególnych czynników zarówno w skali ilościowej, jak i jakościowej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.
5. Wyodrębnienie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania - w wymiarze społecznym i tzw. pozaspołecznym.

6. Wyodrębnianie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni - maksymalnie 20% powierzchni gminy - oraz ludności - maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących Gminę-Miasto Działdowo.
7. Analiza pogłębiona wybranego obszaru rewitalizacji zakończona analizą SWOT.

5.1.1 Wyróżnione obszary porównawcze

W ramach programu rewitalizacji wyodrębniono 6 obszarów, których granice i ich przebieg definiuje układ przestrzenno-funkcjonalny miasta oraz rozwój historyczny. Obszary zostały wyodrębnione w dużej mierze w oparciu o pełnione przez nie funkcje oraz naturalny podział, będący wynikiem uwarunkowań transportowych, m.in. przebiegiem linii kolejowej, która rozdziela obszary 1 i 2 od obszaru 3. Obszar 3 ze starym miastem stanowi centralny obszar wielofunkcyjny, w którym zlokalizowane są obiekty zabytkowe oraz różne instytucje i obiekty użyteczności publicznej. Obszary 4 i 5 zostały wyodrębnione osobno jako nowe osiedla na których dominuje zabudowa mieszkaniowa i usługowa. Wyróżnione obszary stanowią swoiste, spójne i odrębne jednostki, w znaczeniu społecznym, przestrzenno-funkcyjnym i topograficznym.

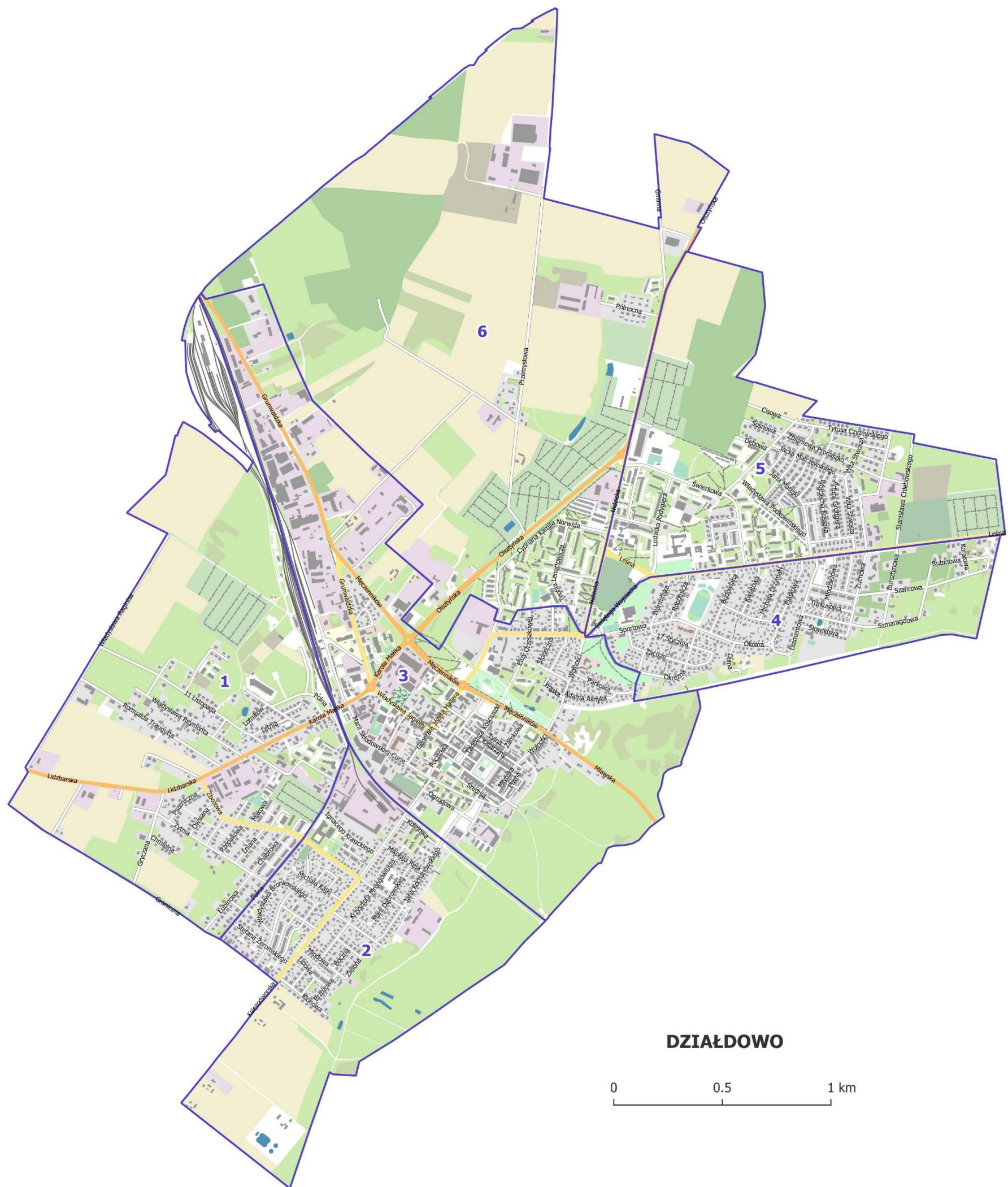
Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Lp.	Obszar porównawczy	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]	Liczba mieszkańców (2020 r.)	Liczba ludności [%]
1	Obszar 1	214,16	18,7	2 701	13,1
2	Obszar 2	141,33	12,3	2 561	12,4
3	Obszar 3	227,51	19,8	4 577	22,2
4	Obszar 4	84,95	7,4	2 116	10,2
5	Obszar 5	147,92	12,9	4 957	24,0
6	Obszar 6	331,39	28,9	3 749	18,1
	Gmina-Miasto Działdowo	1 147,27	100%	20 661	100%

Źródło: opracowanie własne

Poniższa grafika prezentuje podział Gminy-Miasto Działdowo na wskazane obszary porównawcze.

Rysunek 2 Obszary porównawcze w ramach GPR Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

5.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

W celu prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych obszarów, koniecznym było wybranie odpowiednich zmiennych, które istotnie statystycznie różnicują między sobą wskazane jednostki. Ze względu na charakter Gminy-Miasto Działdowo i występujących w niej zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, istotne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu wskaźników, które umożliwią analizę poszczególnych sfer przedstawionych w ustawie o rewitalizacji.

W wyniku prac stworzono katalog kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego, zawierający 24 zmienne, które zostały zaprezentowane w tabeli.

Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis
SFERA SPOŁECZNA	1	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a zgonów na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo
	2	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Starostwo Powiatowe Działdowo
	3	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie
	4	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie
	5	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający liczbę klientów ośrodka pomocy społecznej. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: MOPS Działdowo

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis
	6	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający liczbę udzielonych świadczeń. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: MOPS Działdowo
	7	Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający kwotę udzielonych świadczeń. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: MOPS Działdowo
	8	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze oraz obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie pomocy społecznej, uwzględniający liczbę osób zarejestrowanych w MOPS, mających problemy z alkoholem. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: MOPS Działdowo
	9	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze z punktu widzenia przemocy. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: MOPS Działdowo
	10	Liczba osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący sytuację osób ze specjalnymi potrzebami na danym obszarze. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców. Źródło danych: MOPS Działdowo
	11	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Działdowie
	12	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących zdarzeń drogowych. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Działdowie

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis
SFERA GOSPODARCZA	13	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: rejestr REGON
	14	Stosunek podmiotów nowo zarejestrowanych do wyrejestrowanych	Wskaźnik skupiający się na kondycji lokalnej gospodarki. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej stosunek liczby podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych. Źródło danych: rejestr REGON
SFERA ŚRODOWISKOWA	15	Jakość powietrza atmosferycznego	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna skategoryzowana na podstawie oceny jakościowej. Źródło danych: WIOŚ Olsztyn
	16	Poziom natężenia hałasu	Wskaźnik skupiający się na ocenie poziomu natężenia hałasu. Zmienna skategoryzowana, oceniana jakościowo w zależności od uciążliwości powstałej na skutek istniejącej infrastruktury drogowej i transportu. Źródło danych: WIOŚ Olsztyn
	17	Masa wyrobów azbestowych na km ²	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi problemami związanymi z wyrobami azbestowymi. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo
	18	Udział terenów zielonych będących w zasobie gminnym	Wskaźnik obrazujący dostępność terenów zielonych. Zmienna skategoryzowana, oceniana jakościowo na podstawie obecności otwartych terenów zielonych. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	19	Dostępność do usług społecznych	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności różnorodnych placówek szkolnych. Zmienna skategoryzowana na podstawie liczby istniejących placówek szkolnych funkcjonujących na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo
	20	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru	Wskaźnik skupiający się na ocenie występujących barier urbanistycznych, które utrudniają rozwój nowych funkcji oraz ograniczają dostępność przestrzenną dla osób ze szczególnymi potrzebami. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo
C H N I C	21	Liczba zabytków na km ²	Wskaźnik obrazujący zagęszczenie obiektów

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis
			zabytkowych na poszczególnych obszarach, których obecność generuje rosnące koszty związane z konserwacją i modernizacją historycznych obiektów. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo
	22	Liczba pustych lokali mieszkalnych na km ²	Wskaźnik obrazujący zagęszczenie zasobów komunalnych na poszczególnych obszarach, których występowanie daje możliwości osiedlenia się nowych mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo
	23	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo
	24	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia dostosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. Źródło danych: Urząd Miasta Działdowo

Źródło: opracowanie własne

Wskazane w tabeli zmienne zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach oraz szczegółowo omówione i zwizualizowane za pomocą kartogramów.

5.2 Sfera społeczna

Prowadząc analizę sfery społecznej, wykorzystano wskaźniki, które w sposób syntetyczny pokazały stan oraz zaawansowanie występowania problemów społecznych w poszczególnych obszarach badawczych wyodrębnionych w mieście. Po wcześniejszej weryfikacji danych, do analizy wybrano następujące mierzalne wskaźniki, należące do następujących grup:

- sytuacja demograficzna,
- kapitał społeczny ,
- bezrobocie,
- pomoc społeczna,
- bezpieczeństwo publiczne.

Dobór zmiennych pozwolił na wyselekcjonowanie tych obszarów miasta, w których koncentracja i natężenie negatywnych zjawisk jest najwyższe, co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego w tychże jednostkach. W niniejszym badaniu wykorzystano dane pozyskane z Urzędu Miasta oraz jednostek funkcjonujących na terenie Działdowa, do których należą: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy oraz Komenda Powiatowa Policji.

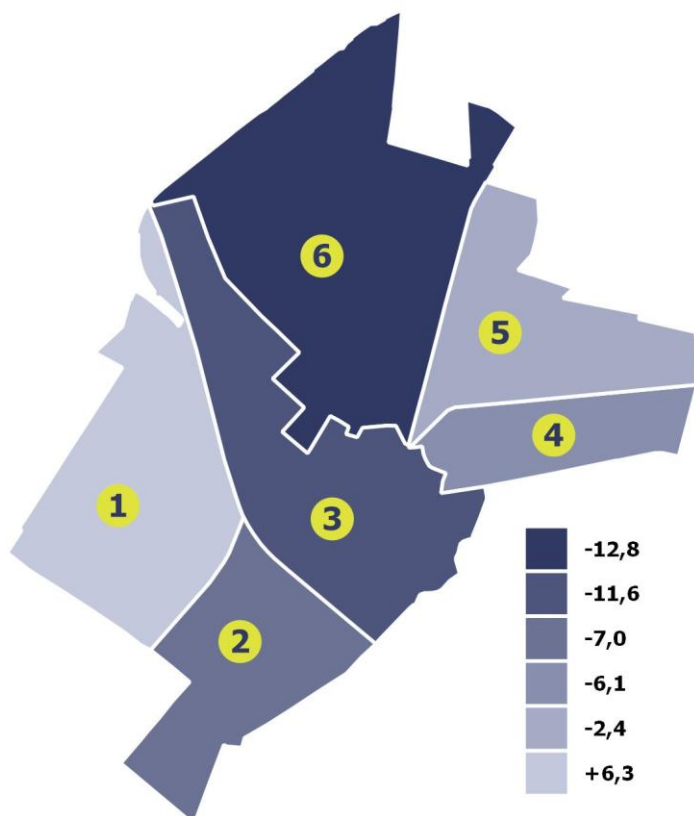
Pierwszą analizowaną zmienną w ramach opracowywania sfery społecznej był *przyrost naturalny na 1000 mieszkańców*, który został wyliczony na podstawie liczby urodzeń i zgonów w 2020 r. W poniższej tabeli zaprezentowano dane dla poszczególnych obszarów. Wartość wskaźnika dla miasta była ujemna, co ma związek z przeważającą liczbą zgonów (287) nad urodzeniami (160). Najbardziej niekorzystną sytuację i ujemny przyrost naturalny odnotowano na obszarze 6 (-12,80) oraz obszarze 3 (-11,58). Za obszar o największym potencjale demograficznym, w którym wartość przyrostu naturalnego jako jedyna była dodatnia (6,29), należy uznać obszar 1.

Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Lp.	Obszar porównawczy	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
1	Obszar 1	39	22	6,29
2	Obszar 2	18	36	-7,03
3	Obszar 3	28	81	-11,58
4	Obszar 4	16	29	-6,14
5	Obszar 5	36	48	-2,24
6	Obszar 6	23	71	-12,80
Gmina-Miasto Działdowo		160	287	-6,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Działdowo

Rysunek 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Kolejna zmienna, która wzięta została pod uwagę w trakcie analizy, dotyczy poziomu kapitału społecznego. Oceniając poziom kapitału społecznego w mieście, posłużono się analizą wielkości stopnia zrzeszania się mieszkańców, który wyrażony został w liczbie organizacji pozarządowych. Dodatkowo oceniono jakość edukacji w Gminie-Miasto Działdowo, wyrażony wynikami egzaminu ósmoklasisty w poszczególnych szkołach znajdujących się na terenie Działdowa.

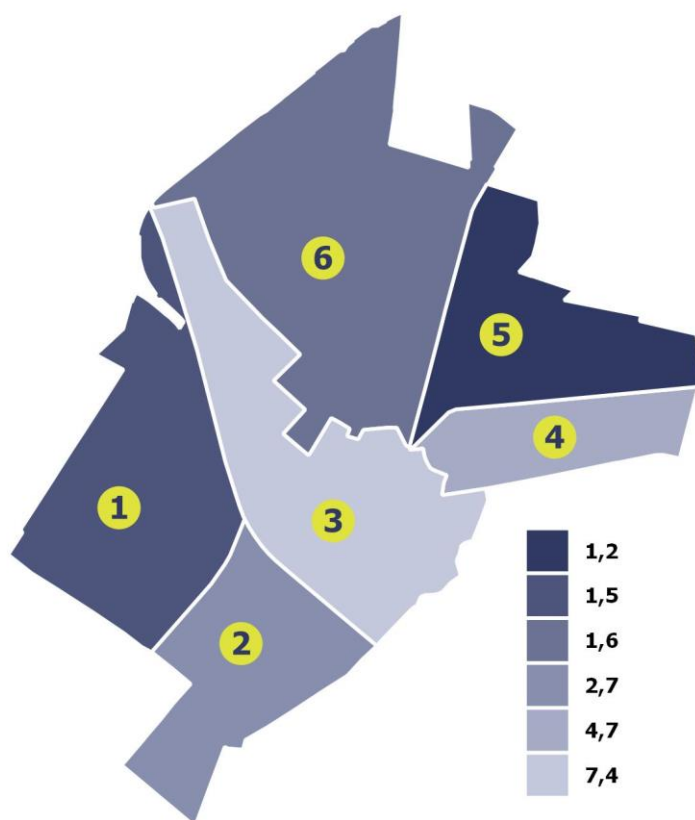
Na terenie miasta zarejestrowanych jest 67 organizacji pozarządowych, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wynik 3,24. Tylko dwa z wyróżnionych obszarów osiągnęły wynik wyższy niż wskaźnik dla Gminy-Miasto Działdowo, obszar 3 (7,43) i obszar 4 (4,73). Na tych obszarach zostało zarejestrowanych najwięcej organizacji pozarządowych i mają największy potencjał społeczny do rozwoju obywatelskości i różnorodnych inicjatyw lokalnych/oddolnych. Najmniej korzystnie przedstawia się sytuacja na obszarze 5 i 1, tam wartość wskaźnika była równa kolejno 1,21 i 1,48.

Tabela 4 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Lp.	Obszar porównawczy	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
1	Obszar 1	4	1,48
2	Obszar 2	7	2,73
3	Obszar 3	34	7,43
4	Obszar 4	10	4,73
5	Obszar 5	6	1,21
6	Obszar 6	6	1,60
Gmina-Miasto Działdowo		67	3,24

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 4 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

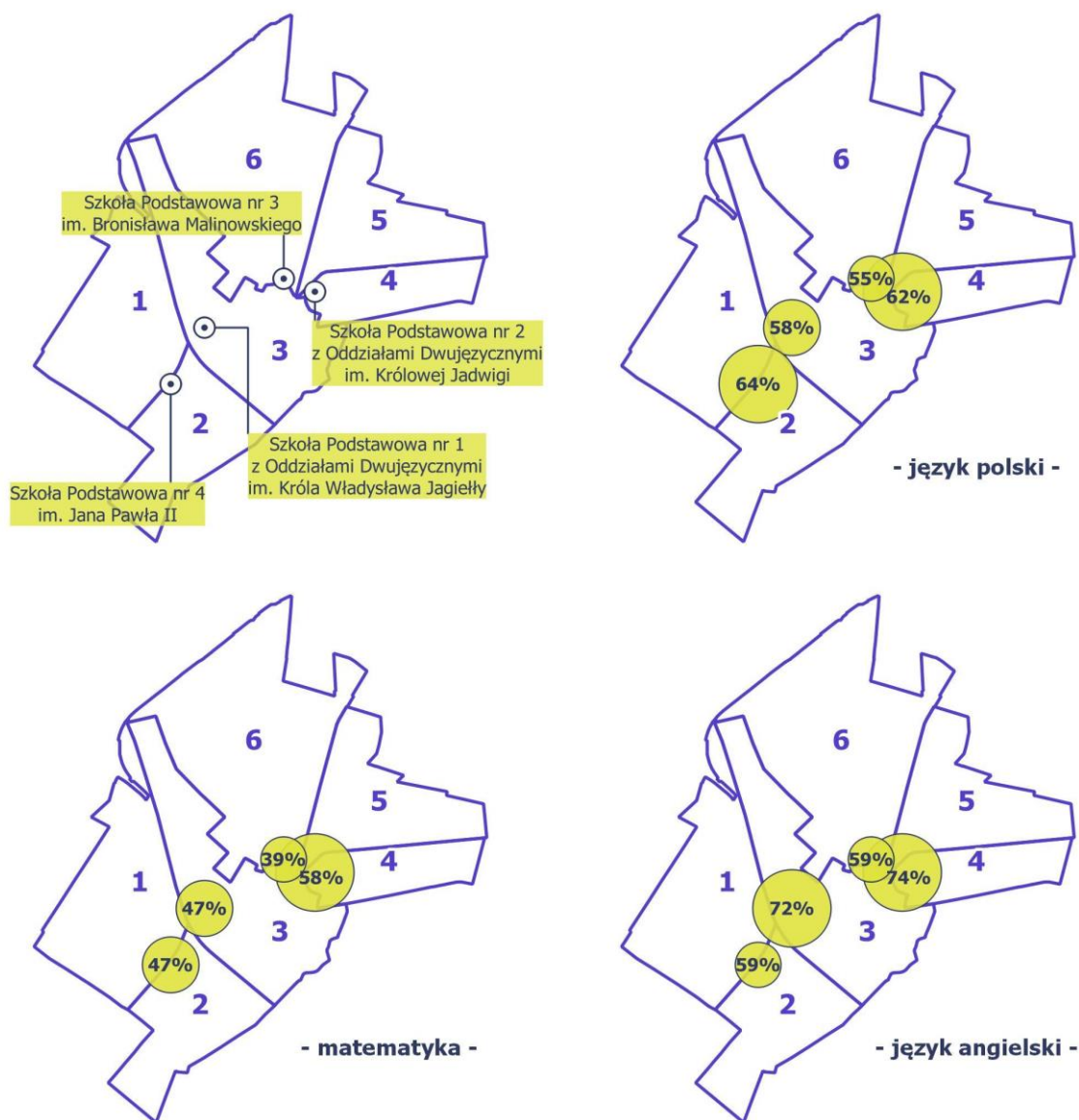

Źródło: opracowanie własne

Na terenie miasta zlokalizowane są 4 szkoły podstawowe. Najlepsze wyniki z egzaminu ósmoklasisty uzyskali uczniowie szkoły nr 2, położonej w obszarze 4, najniższe wyniki natomiast uczniowie uczęszczający do szkoły nr 4, położonej w obszarze 1. Analizując średnie wyniki z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego dla jednostek powiatu działdowskiego, Gmina-Miasto Działdowo uzyskała jeden z niższych wyników – 52,74%. Była to wartość niższa od wartości dla powiatu działdowskiego 53,74% i województwa warmińsko-mazurskiego – 54,89%. Relatywnie niskie wyniki

egzaminu ósmoklasisty mogą wskazywać na nierówny poziom edukacji w poszczególnych szkołach i potrzebę poprawy jakości edukacji i funkcjonowania jednostek.

Rysunek 5 Wyniki egzaminu ósmoklasisty

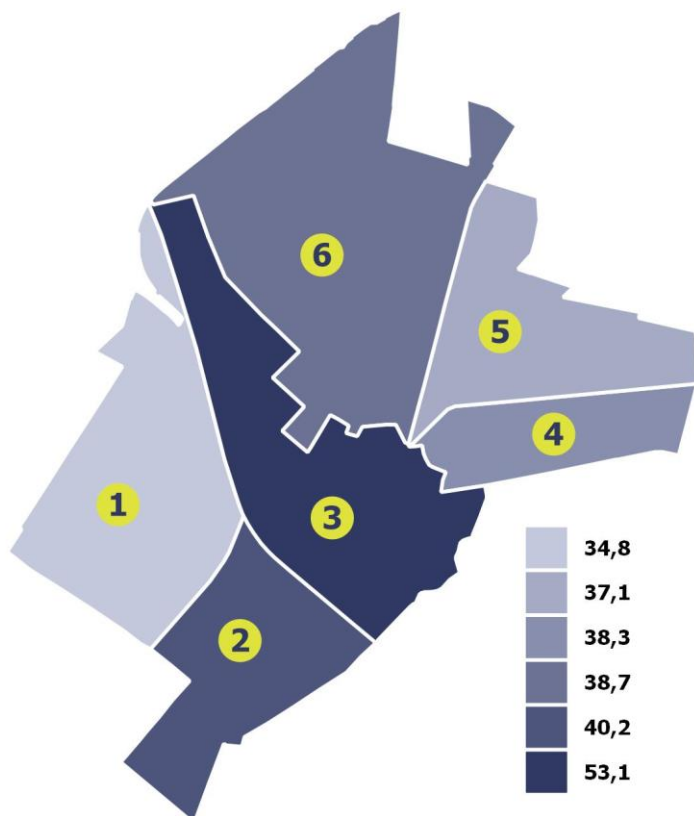
Źródło: opracowanie własne

Zjawisko bezrobocia determinuje niekorzystną sytuację materialną rodzin oraz powoduje niepożądane zachowania społeczne. W 2020 r. według danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie, liczba bezrobotnych wynosiła 850, co stanowiło 4,1% wszystkich mieszkańców miasta. W tym, ponad połowę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosił w mieście 41,14. Najgorszą sytuację odnotowano

na obszarze 3 – 53,09. W przypadku osób długotrwale bezrobotnych, wskaźnik ten również uzyskał najwyższą wartość w obszarze 3. Najkorzystniej kształtuje się natomiast sytuacja na obszarze 1, zarówno w kwestii osób bezrobotnych (34,80) jak i osób długotrwale bezrobotnych (17,03). Wartości wskaźników dla pozostałych obszarów były zbliżone.

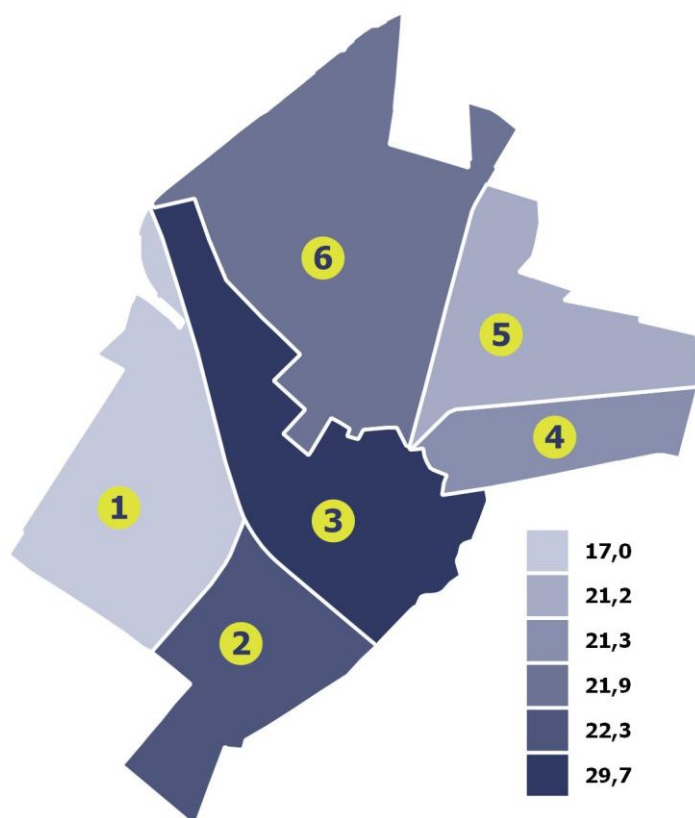
Lp.	Obszar porównawczy	Liczba bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba długotrwale bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców
1	Obszar 1	94	34,80	46	17,03
2	Obszar 2	103	40,22	57	22,26
3	Obszar 3	243	53,09	136	29,71
4	Obszar 4	81	38,28	45	21,27
5	Obszar 5	184	37,12	105	21,18
6	Obszar 6	145	38,68	82	21,87
	Gmina-Miasto Działdowo	850	41,14	471	22,80

Rysunek 6 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 7 Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Kolejne omawiane kwestie związane są z pomocą społeczną. W mieście działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, którego misją jest zapewnienie sprawnego i fachowego realizowania zadań własnych gminy oraz zadań zleconych w zakresie pomocy społecznej. Głównym celem działalności ośrodka jest przede wszystkim umożliwienie mieszkańcom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami pokonać, z uwagi na niewystarczające zasoby i brak możliwości. Ośrodek podejmuje takie działania, które zmierzają do usamodzielnienia osób i rodzin oraz zintegrowania osób zagrożonych wykluczeniem ze środowiskiem. Istotnym dokumentem, który stanowi wyraz lokalnej polityki społecznej jest Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030. Dokument ten określa wizję i misję rozwoju społecznego oraz wskazuje cele i kierunki działań, których realizacja wpłynie na poprawę jakości życia społeczności lokalnej, w szczególności osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem – rodziny z dziećmi, osoby starsze i z niepełnosprawnością.

Wśród celów strategicznych wskazano:

- wzmacnianie kompetencji służących prawidłowemu i efektywnemu wypełnianiu ról rodzinnych, społecznych i zawodowych;
- wzmocnienie rodzin w wypełnianiu ich podstawowych funkcji, w szczególności opiekuńczo-wychowawczych;
- poprawę warunków i jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych oraz chorujących;
- wzmocnienie mieszkańców w zapobieganiu problemom związanym z przemocą, uzależnieniami, przestępczością i innymi dysfunkcjami oraz w skutecznym ich rozwiązywaniu;
- tworzenie warunków rozwoju aktywności i integracji lokalnej społeczności na rzecz dobra wspólnego i wsparcia osób w trudnej sytuacji.

Wskazane wcześniej osoby, będące w trudnej sytuacji życiowej i korzystające z pomocy ośrodka uznaje się za kluczową grupę, z punktu widzenia rewitalizacji, której jednym z głównych założeń jest zintegrowanie działań na rzecz lokalnej społeczności oraz wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. Wystąpienie stanu kryzysowego determinuje przede wszystkim wysokie natężenie i koncentracja na tym obszarze negatywnych zjawisk społecznych. Do analizy sfery społecznej posłużono się następującymi wskaźnikami z zakresu pomocy społecznej: liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców, kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców, liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców, liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców oraz liczba osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców.

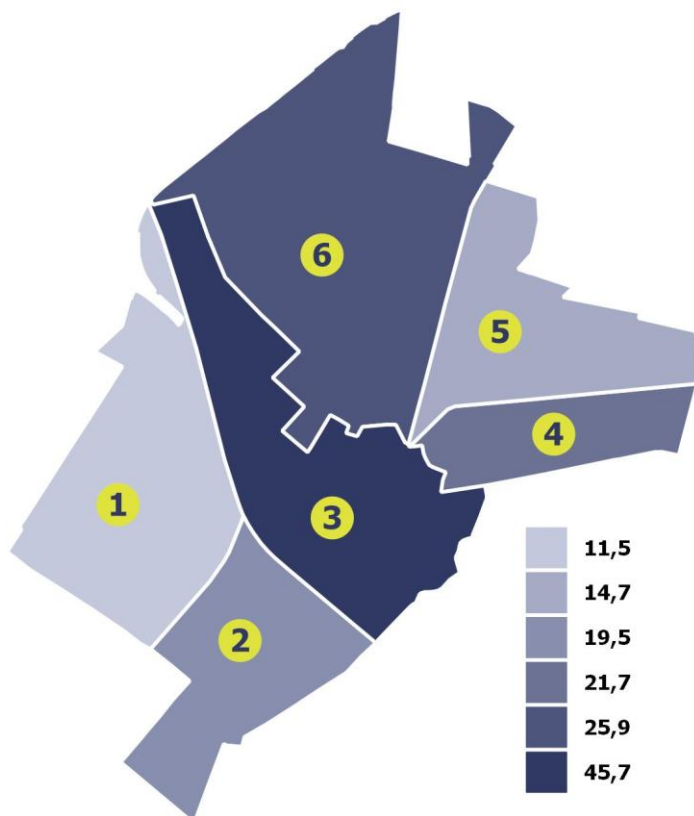
W 2020 r. z pomocy społecznej w Gminie-Miasto Działdowo skorzystało 506 osób, czyli blisko 2,5% mieszkańców. W 2016 r. liczba ta była wyższa i wynosiła 731, co oznacza, że w mieście zauważa się pozytywne tendencje związane ze zmniejszającą się liczbą osób, które korzystają z pomocy społecznej. Wskaźnik liczby klientów pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności ogółem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosił w 2016 r. – 34,23%, natomiast w 2020 r. był niższy i jego wartość była równa – 23,93%. W 2020 r. liczba udzielonych świadczeń zmalała o ponad połowę w stosunku do 2016 r., a ich liczba wynosiła 36 452. W przypadku wskaźników dotyczących udzielonego wsparcia, najgorzej kształtuje się sytuacja na obszarze 3. Wartości wskaźników są zdecydowanie wyższe i wyróżniają ten obszar na tle innych. Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w obszarze 3 wyniosła 45,66. Podobnie było w przypadku liczby udzielonych świadczeń (4 004,59) oraz ich kwoty (222 813,79). Najkorzystniej przedstawia się sytuacja w obszarze 1, gdzie liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców wyniosła 11,48. Również liczba świadczeń i ich kwota były najniższe w porównaniu do pozostałych obszarów, co wskazuje, że na tym obszarze natężenie negatywnych zjawisk społecznych jest mniejsze i zamieszkuje go mniej osób, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej.

Tabela 5 Udzielone wsparcie w zakresie pomocy społecznej

Lp.	Obszar porównawczy	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń
1	Obszar 1	31	11,48	1 111
2	Obszar 2	50	19,52	3 455
3	Obszar 3	209	45,66	18 329
4	Obszar 4	46	21,74	3 294
5	Obszar 5	73	14,73	4 844
6	Obszar 6	97	25,87	5 419
Gmina-Miasto Działdowo		506	24,49	36 452
Lp.	Obszar porównawczy	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń [zł]	Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców [zł]
1	Obszar 1	411,33	51 307,80	18 995,85
2	Obszar 2	1 349,08	142 282,47	55 557,39
3	Obszar 3	4 004,59	1 019 818,73	222 813,79
4	Obszar 4	1 556,71	187 900,62	88 799,91
5	Obszar 5	977,20	270 440,00	54 557,19
6	Obszar 6	1 445,45	232 669,94	62 061,87
Gmina-Miasto Działdowo		1 764,29	1 904 419,56	92 174,61

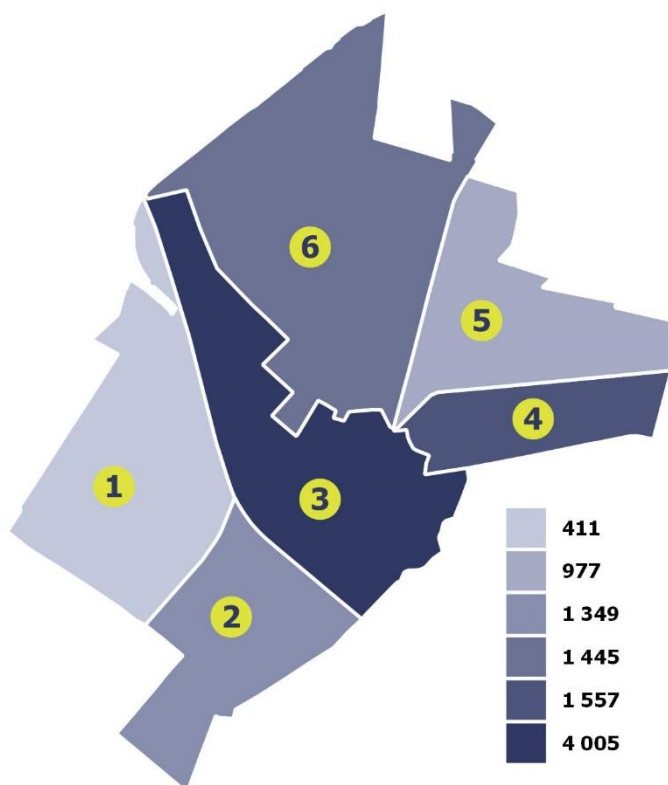
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Działdowie

Rysunek 8 Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

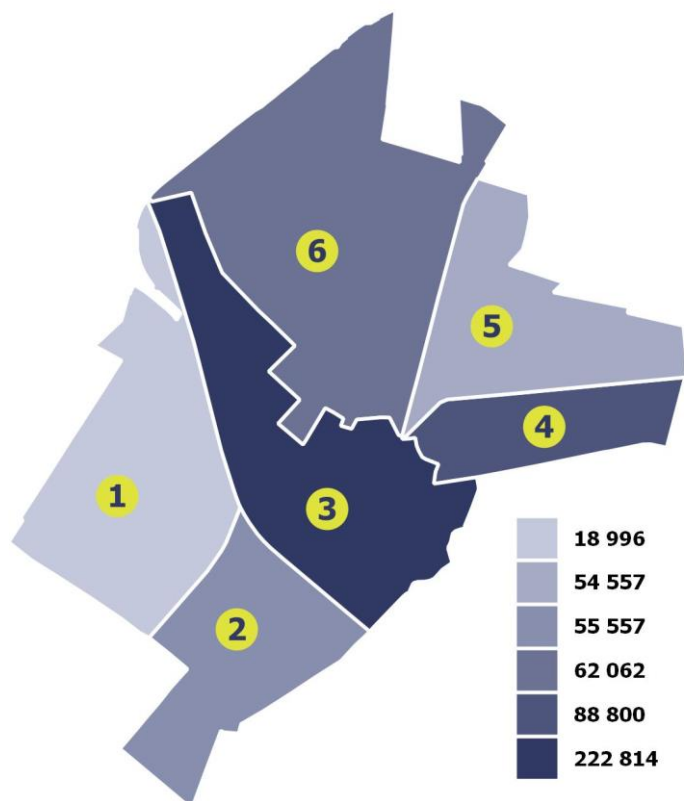
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 9 Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 10 Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Równie ważnym aspektem analizy zjawisk społecznych jest zbadanie panującej sytuacji związanej z funkcjonowaniem rodzin. Na potrzeby niniejszego opracowania, w celu zbadania tejże sytuacji posłużono się wskaźnikami dotyczącymi liczby osób uzależnionych od alkoholu oraz liczby ofiar przemocy. Dodatkowo zanalizowano sytuację w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością zamieszkujących teren miasta. W mieście funkcjonuje Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2024, przedstawiający konkretne działania i zadania, których realizacja przyczyni się do zmian w kontekście problemu jakim jest przemoc domowa. Wśród zadań przedstawionych w programie, wskazuje się przede wszystkim na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy i zapewnienie pomocy osobom, które borykają się z tym problemem oraz kształtowanie świadomości społecznej w zakresie tego zjawiska. Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, istotnym jest również odniesienie się i poznanie sytuacji osób ze szczególnymi potrzebami.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby osób z niepełnosprawnością. Dodatkowo przedstawiono dane dotyczące osób uzależnionych od alkoholu i ofiar przemocy. Problem z nadużywaniem alkoholu w mieście Działdowo w 2020 r. dotknął 64 osoby. Najwięcej osób z tym problemem zamieszkiwało obszar 3 (36 osoby). Analizując wskaźnik liczby ofiar przemocy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, najwyższe wartości osiągnął on w obszarze 3 (7,87) oraz obszarze 4 (4,25). Najmniejszy problem związany z uzależnieniem od alkoholu występuje w obszarze 1. Analizowane dane pochodzą z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zatem przedstawione informacje i statystyka dotyczy tylko osób, które zostały zarejestrowane oraz pobierają świadczenia z tego tytułu. W praktyce liczba osób borykających się z problemami alkoholowymi zazwyczaj jest zdecydowanie większa. W 2020 r. liczba ofiar przemocy była równa 74, to o 26 mniej w stosunku do 2016 r. kiedy to liczba osób dotkniętych przemocą była równa 100. W przypadku liczby ofiar przemocy na 1000 mieszkańców, najwyższą wartość wskaźnika – powyżej wskaźnika dla Gminy-Miasto Działdowo, odnotowano na obszarze 4 – 6,62 i obszarze 3 – 4,37. Najmniejszym problemem charakteryzuje się natomiast obszar 1 - 5 ofiar przemocy domowej, co daje wartość wskaźnika równą 1,85. Na stan kryzysowy wskazuje również wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami. W celu stworzenia niniejszego opracowania, poddano analizie dane udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dotyczące liczby osób z niepełnosprawnością. W 2020 r. liczba osób z niepełnosprawnością była równa 229, co stanowi 1,1% ogółu mieszkańców miasta. Najwięcej osób z niepełnosprawnością zamieszkiwało obszar 3 – 116, a najmniej obszar 1 – zaledwie 7. W przypadku wskaźnika liczby osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców, wartość referencyjna dla miasta wynosiła 11,08. Tylko w przypadku obszaru 3, wartość była wyższa niż wskaźnik dla Gminy-Miasto Działdowo i wynosiła 25,34, co wskazuje, że na obszarze tym jest najwięcej osób ze szczególnymi potrzebami. Wiąże się to z większą koniecznością dostosowania obiektów użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych do wymagań tej grupy.

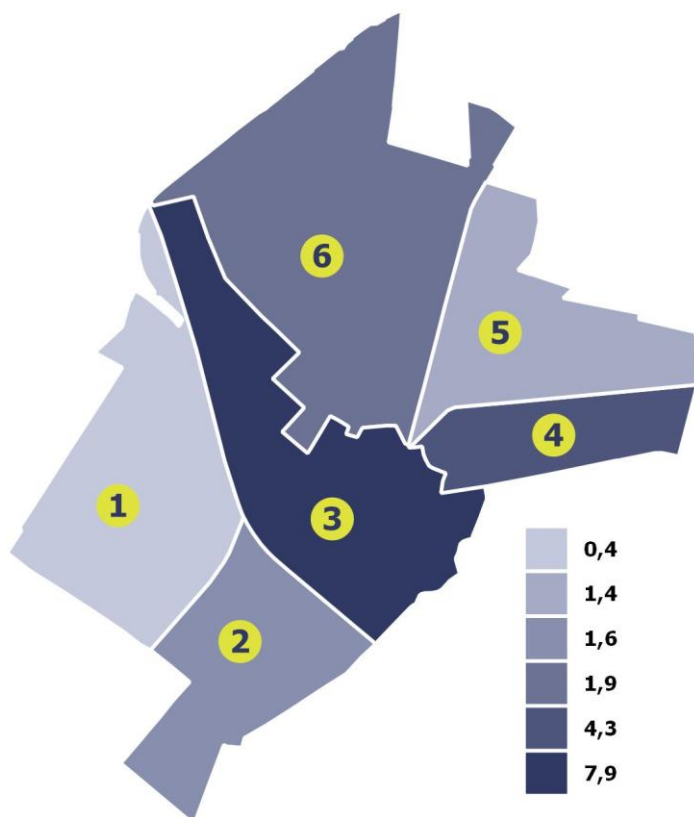
Tabela 6 Dane z zakresu pomocy społecznej

Lp	Obszar porównawczy	Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy domowej
1	Obszar 1	1	0,37	5
2	Obszar 2	4	1,56	9
3	Obszar 3	36	7,87	20
4	Obszar 4	9	4,25	14
5	Obszar 5	7	1,41	15
6	Obszar 6	7	1,87	11
Gmina-Miasto Działdowo		64	3,10	74

Lp	Obszar porównawczy	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba osób z niepełnosprawnością	Liczba osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców
1	Obszar 1	1,85	7	2,59
2	Obszar 2	3,51	17	6,64
3	Obszar 3	4,37	116	25,34
4	Obszar 4	6,62	22	10,40
5	Obszar 5	3,03	33	6,66
6	Obszar 6	2,93	34	9,07
Gmina-Miasto Działdowo		3,58	229	11,08

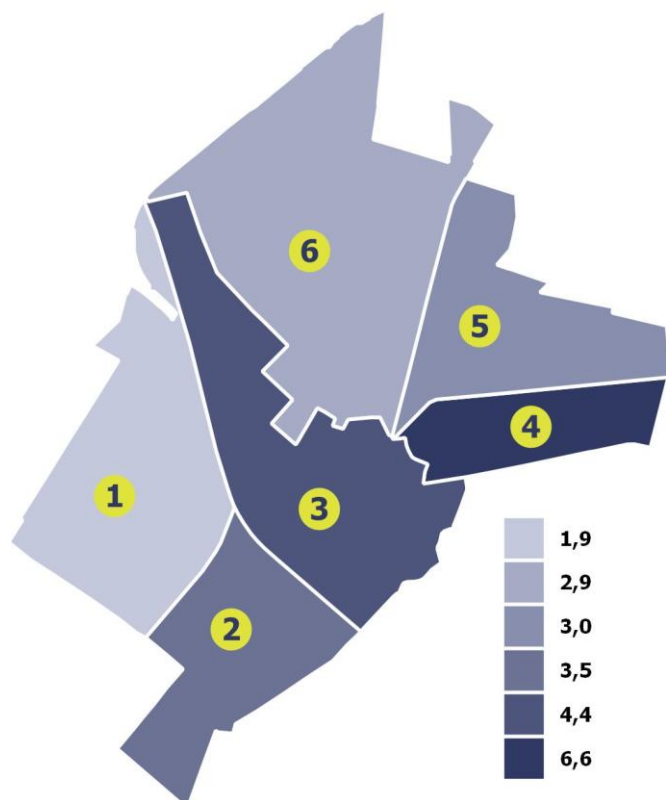
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Działdowie

Rysunek 11 Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców

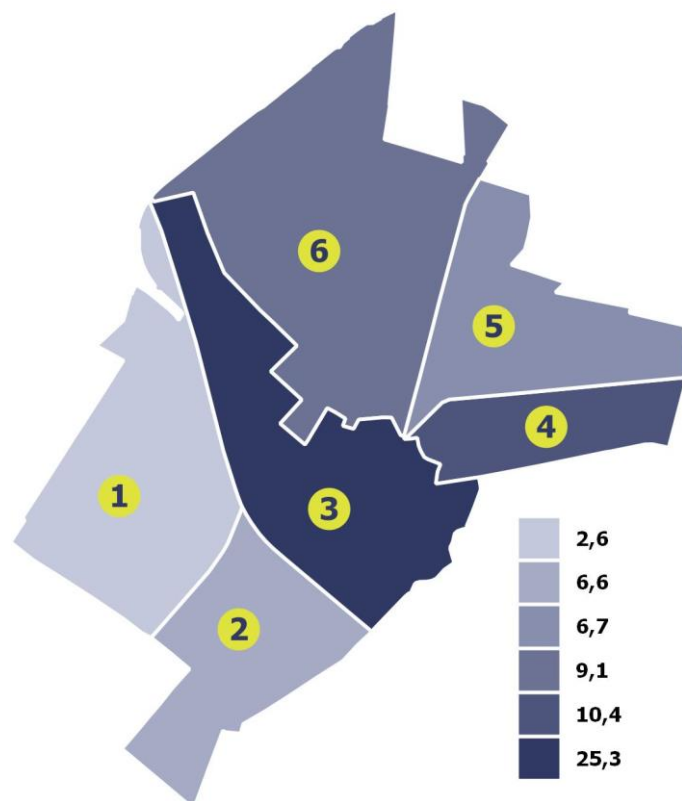
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 12 Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 13 Liczba osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Ostatnim z badanych aspektów w sferze społecznej jest bezpieczeństwo publiczne. Do analizy wykorzystano dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Działdowie. Według gromadzonych przez Policję statystyk, liczba przestępstw popełnionych w 2020 r. w mieście wynosiła 272, z czego najczęściej odnotowano ich na obszarze 3. Wśród najczęstszych przestępstw wskazuje się kradzieże bądź kradzieże z włamaniem.

Wartość referencyjna wskaźnika liczby przestępstw na 1000 mieszkańców w Gminie-Miasto Działdowo wynosi 13,16. Wartość wyższą niż referencyjna odnotowano na obszarze 3 (23,16) oraz obszarze 6 (21,34). W przypadku liczby zdarzeń w ruchu drogowym, łącznie w 2020 r. w mieście odnotowano 125 zdarzeń, w tym ponad 40% na obszarze 3 (53 zdarzenia).

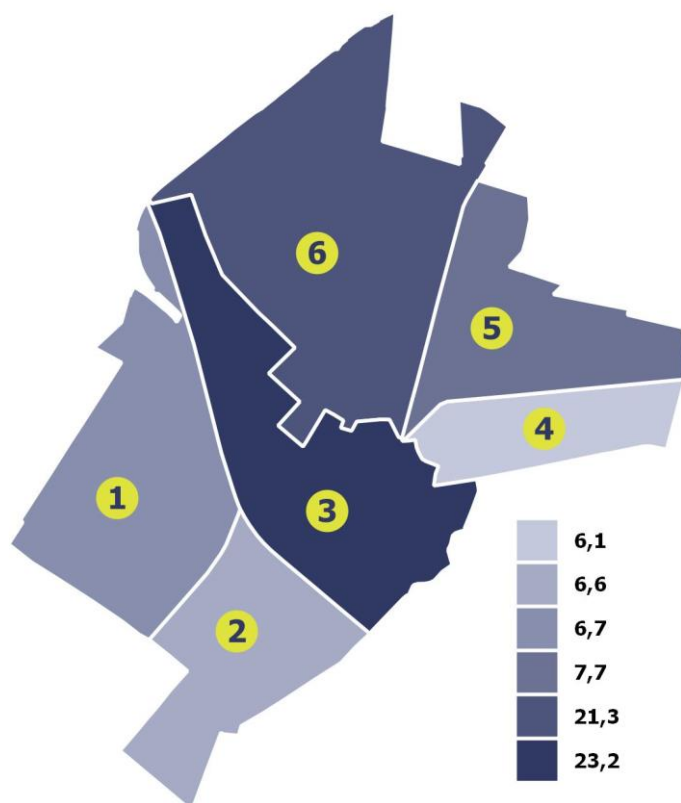
W przypadku wskaźnika w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wartość powyżej wskaźnika dla Gminy-Miasto Działdowo osiągnęły dwa obszary – obszar 3 (11,58) oraz obszar 1 (7,77). Wpływ na to ma układ dróg w Działdowie. Przez obszar 3 i 1 przebiegają główne drogi wojewódzkie 544 i 542, przez co natężenie ruchu w tych obszarach jest wyższe w porównaniu do pozostałych, co może prowadzić do częstszych kolizji i wypadków drogowych.

Tabela 7 Poziom bezpieczeństwa publicznego

Lp.	Obszar porównawczy	Przestępstwa	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Zdarzenia w ruchu drogowym	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
1	Obszar 1	18	6,66	21	7,77
2	Obszar 2	17	6,64	11	4,30
3	Obszar 3	106	23,16	53	11,58
4	Obszar 4	13	6,14	2	0,95
5	Obszar 5	38	7,67	18	3,63
6	Obszar 6	80	21,34	20	5,33
Gmina-Miasto Działdowo		272	13,16	125	6,05

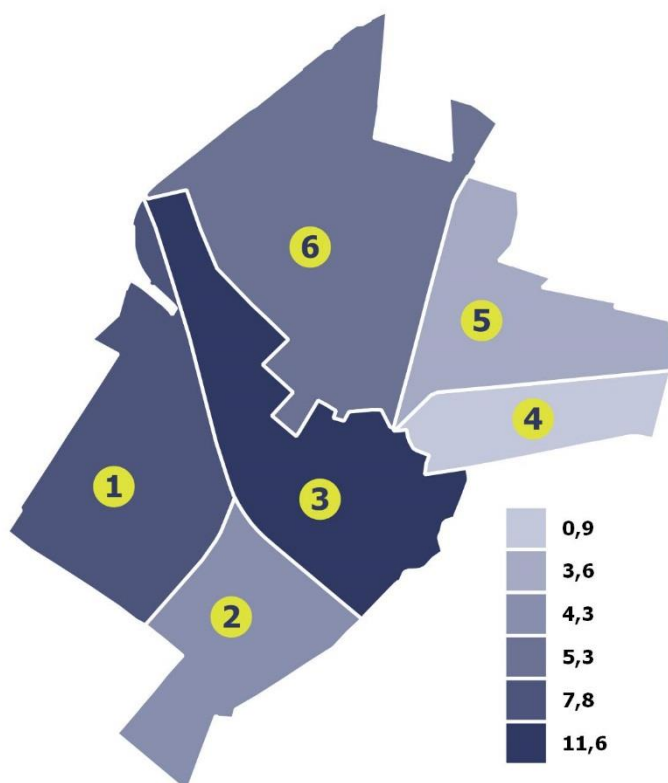
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Działdowie

Rysunek 14 Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 15 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

5.3 Sfera gospodarcza

Działdowo jest jednym z dwóch miast w powiecie działdowskim i stanowi jego centrum gospodarcze powiatu. Jest to również lokalne centrum administracyjne, gdzie siedzibę mają najważniejsze instytucje i urzędy m.in. Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta Działdowo oraz Urząd Gminy czy Sąd Rejonowy. W kontekście analizy wskaźników sfery gospodarczej opierano się na dostępnych źródłach informacji publicznej (baza internetowa REGON). Według danych zgromadzonych w tym rejestrze, na terenie Działdowa działa obecnie łącznie 2 585 podmiotów. Do głównych branż gospodarki należą handel, budownictwo i szeroko rozumiane usługi. Wśród zarejestrowanych podmiotów dominują mikroprzedsiębiorstwa. Istotną rolę z punktu widzenia rozwoju gospodarki w mieście odgrywa Działdowska Agencja Rozwoju S.A., której zadaniem jest obsługa sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Jednostka ta organizuje współpracę z instytucjami różnego typu w zakresie kształtowania i realizowania polityki regionalnej. Dodatkowo zadaniem Działdowskiej Agencji Rozwoju jest wspieranie rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego ziemi działdowskiej.

Pierwszą zmienną, analizowaną w sferze gospodarczej jest liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten określa poziom aktywności gospodarczej na wyróżnionych w mieście obszarach. Wartość referencyjna dla Gminy-Miasto Działdowo wyniosła 125,11. Najwyższą aktywnością gospodarczą odznaczają się: obszar 3 (226,57), obszar 2 (113,63) i obszar 1 (105,89). Najbardziej niekorzystna sytuacja występuje na obszarze 6 (72,82). Centrum (obszar 3), które w dużej mierze pełni funkcje gospodarczą jest atrakcyjne dla lokalizowania działalności gospodarczej oraz dalszego rozwoju.

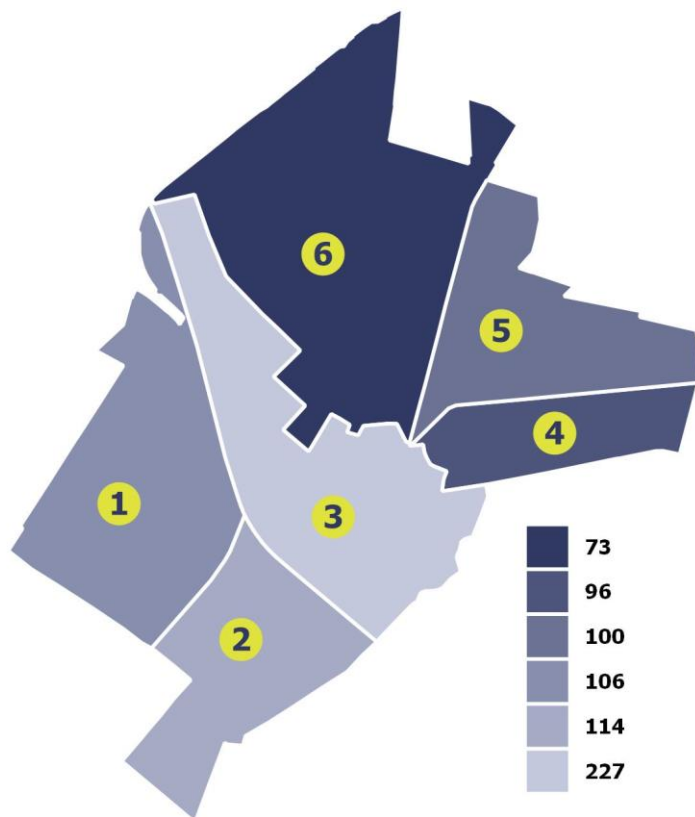
Drugą zmienną z zakresu sfery gospodarczej jest wskaźnik kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Wskaźnik ten określony został na podstawie stosunku podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych. Dodatkowo wskaźnik ten obrazuje tendencje związane z poziomem przedsiębiorczości wśród mieszkańców – podjęciem decyzji o prowadzeniu działalności bądź rezygnacji z tej ścieżki. Wartość wskaźnika powyżej 1, świadczy o pozytywnej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, natomiast wartość poniżej 1 dowodzi o większej liczbie podmiotów dokonujących wyrejestrowania. Ogólna kondycja gospodarcza przedsiębiorstw w Działdowie jest dobra, ostateczna rotacja podmiotów gospodarczych kształtuje się na poziomie 1,69, co świadczy o większej liczbie pomiotów nowo zarejestrowanych niż wyrejestrowanych. Najbardziej niekorzystna sytuacja w tym zakresie występuje na obszarze 4, gdzie wskaźnik wyniósł 0,46 oraz na obszarze 3 – 1,45. Z kolei obszarami o najwyższej wartości wskaźnika są: obszar 1 (4,14) i obszar 6 (3,00).

Tabela 8 Aktywność gospodarcza

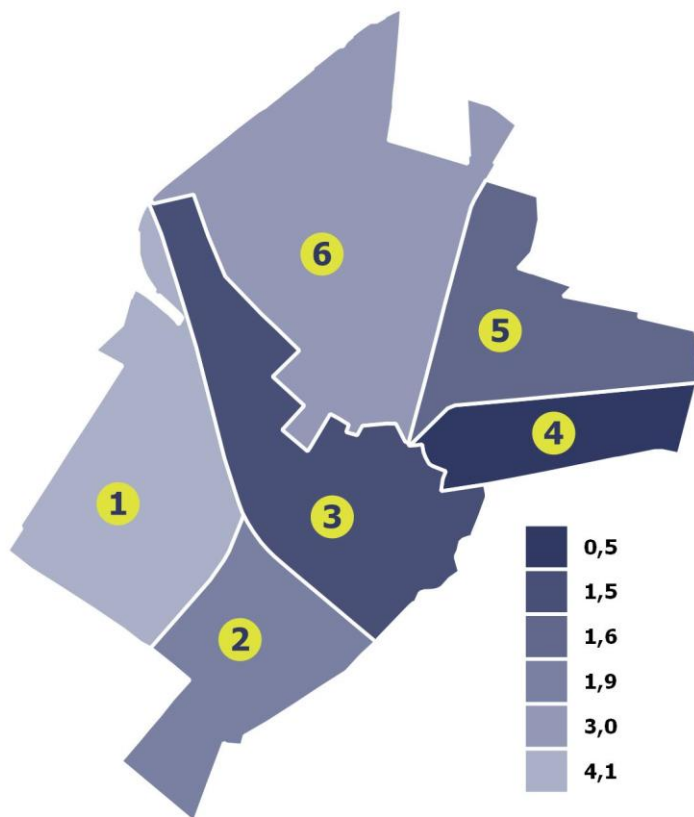
Lp.	Obszar porównawczy	Liczba podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba wyrejestrowanych podmiotów	Stosunek podmiotów nowo zarejestrowanych do wyrejestrowanych
1	Obszar 1	286	105,89	29	7	4,14
2	Obszar 2	291	113,63	23	12	1,92
3	Obszar 3	1 037	226,57	45	31	1,45
4	Obszar 4	204	96,41	6	13	0,46
5	Obszar 5	494	99,66	29	18	1,61
6	Obszar 6	273	72,82	12	4	3,00
Gmina-Miasto Działdowo		2 585	125,11	144	85	1,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy internetowej REGON

Rysunek 16 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 17 Stosunek podmiotów nowo zarejestrowanych do wyrejestrowanych

Źródło: opracowanie własne

5.4 Sfera środowiskowa

Analiza sfery środowiskowej ma na celu określenie problemów, które mają znaczenie i wpływają na jakość życia mieszkańców. W niniejszym podrozdziale analizie poddana zostanie dostępność terenów zielonych oraz rozmieszczenie nieruchomości zawierających wyroby azbestowe. Dodatkowo, z punktu widzenia jakości życia, istotne jest uwzględnienie przekroczenia standardów jakości m.in. zanieczyszczenia powietrza czy emisji hałasu.

Według centralnego rejestru form ochrony przyrody, na terenie Działdowa znajdują się dwa pomniki przyrody oraz dwa użytki ekologiczne (Torfianki Działdowskie i Ptasie Bagno). Na terenie miasta nie występują inne formy ochrony przyrody. Jednakże Działdowo leży w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru specjalnej ochrony ptaków „Doliny Wkry i Mławki”, który występuje na terenie gminy wiejskiej Działdowo.

Zmienną analizowaną na potrzeby niniejszego opracowania jest udział terenów zielonych będących w zasobie gminnym. Na potrzeby analizy wzięto pod uwagę tereny zielone zgodnie z zapisami planu zagospodarowania, mianowicie: zieleń urządzoną, lasy, zieleń ogródków działkowych, terenów rekreacyjnych i sportowych, izolacyjną oraz zieleń cmentarzy. Powierzchnia terenów zielonych w gminie wynosi 306,94 ha, co jest równe 26,75% powierzchni miasta. W podziale na obszary, największy udział terenów zielonych przypada na obszar 5 (40,04%), najmniejszy natomiast na obszar 1 – 8,65%.

W Działdowie funkcjonuje „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Działdowo na lata 2012-2032”. Wśród celów przedstawionych w niniejszym opracowaniu wskazuje się przede wszystkim na usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy-Miasto Działdowo. Azbest, jeśli jest dobrze zabezpieczony, nie stanowi zagrożenia dla zdrowia mieszkańców. Zagrożenie pojawia się, gdy podczas pozbywania się wyrobów azbestowych, nie zostają zachowane odpowiednie środki ostrożności. Brak odpowiedniego zabezpieczenia powoduje, że elementarne włókna azbestu są uwalniane i znajdują się w powietrzu, a ich wdychanie może prowadzić do pylicy azbestowej, chorób opłucnej oraz nowotworów. Według danych z inwentaryzacji przeprowadzonej w 2012 r. na terenie miasta obecnych było 716,14 Mg wyrobów azbestowych, zlokalizowanych na 603 budynkach. W latach 2012-2020 usunięto ponad 187 Mg azbestu. Najkorzystniej przedstawia się sytuacja w obszarze 6 – do likwidacji pozostało 12,63 Mg azbestu. Największe potrzeby w tej kwestii wykazują natomiast obszary 4 i 5.

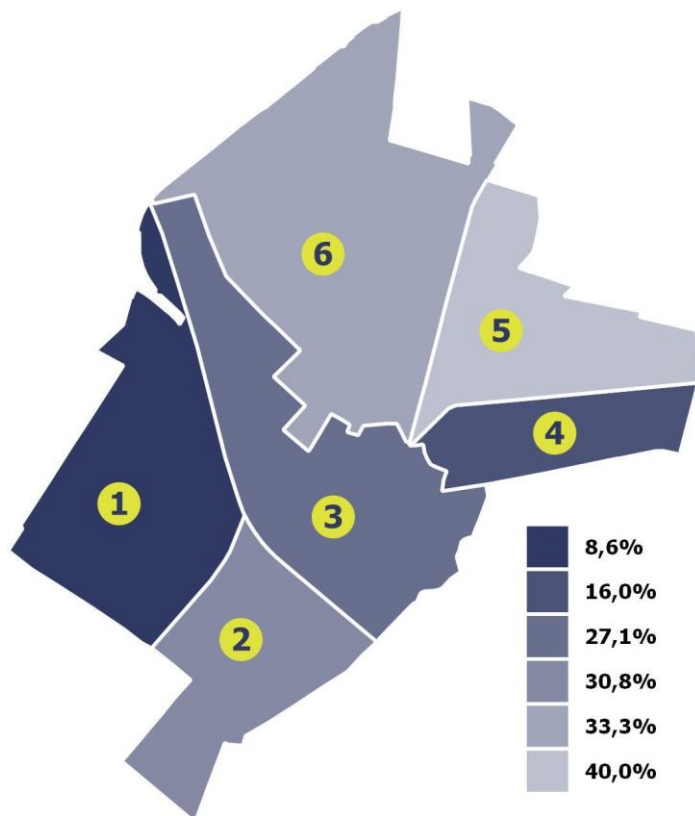
Identyfikację wyrobów azbestowych i skalę zjawiska oraz udział terenów zielonych będących w zasobie gminnym, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Wskaźniki z zakresu sfery środowiskowej - wskaźniki ilościowe

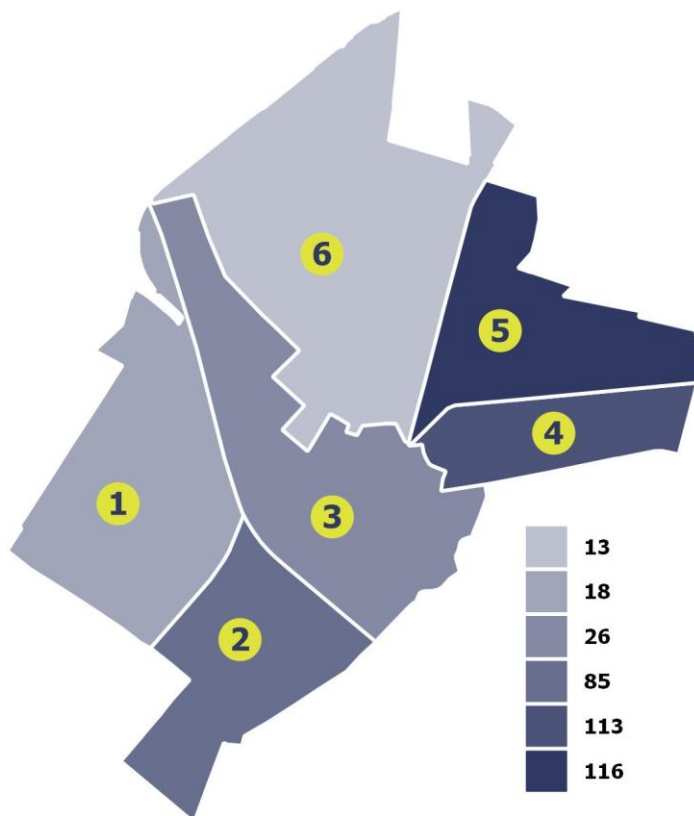
Lp.	Obszar porównawczy	Powierzchnia [km ²]	Masa wyrobów azbestowych pozostałych do zdjęcia [Mg]	Masa wyrobów azbestowych na km ²	Powierzchnia terenów zielonych [ha]	Udział terenów zielonych będących w zasobie gminnym [%]
1	Obszar 1	2,14	39,44	18,42	18,52	8,65
2	Obszar 2	1,41	120,78	85,46	43,53	30,80
3	Obszar 3	2,28	58,28	25,62	61,69	27,12
4	Obszar 4	0,85	95,99	112,99	13,62	16,03
5	Obszar 5	1,48	172,00	116,28	59,23	40,04
6	Obszar 6	3,31	41,85	12,63	110,35	33,30
Gmina-Miasto Działdowo		11,47	528,34	46,05	306,94	26,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miasta Działdowo.

Rysunek 18 Udział terenów zielonych będących w zasobie gminnym

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 19 Masa wyrobów azbestowych na km²*Źródło: opracowanie własne*

Kolejne analizowane zmienne dotyczą wskaźników jakościowych – mianowicie jakości powietrza oraz poziomu natężenia hałasu, które istotnie wpływają na jakość życia mieszkańców miasta. Przeważającą formą użytkowania gruntów na terenie Działdowa są użytki rolne oraz grunty zabudowane i urbanizowane, których obecność oraz duże zagęszczenie budynków w danym obszarze, może wpływać na gorszą jakość powietrza. Istotny wpływ na jakość powietrza, jak i hałas, ma przebieg dróg oraz natężenie ruchu. Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano jakościowej oceny wymienionych wskaźników.

Na terenie miasta znajduje się 6 punktów pomiarowych jakości powietrza. Występują one we wskazanych obszarach – z wyjątkiem obszaru 5, w jego obrębie nie znajduje się żaden punkt pomiarowy. Ogólnie, jakość powietrza w Gminie-Miasto Działdowo, można uznać za dobrą. Mimo to problem związany z zanieczyszczeniem powietrza również jest obecny. W szczególności problem związany z pogorszeniem się jego jakości powietrza widoczny jest w trakcie trwania okresu grzewczego, kiedy to wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń związana ze spalaniem paliw w kotłowniach indywidualnych oraz piecach centralnego ogrzewania. Istotny wpływ na jakość powietrza mają również instalacje i zakłady zlokalizowane w Działdowie. Wśród głównych emitatorów gazów i pyłów można wskazać na Zakład Obróbki Szkła „DEKORGLASS” oraz Heinz Glas, zlokalizowane w obszarze 3 oraz Przedsiębiorstwo Ciepłownicze znajdujące się w obszarze 6. Pogorszenie jakości powietrza obserwowane jest również na obszarach, gdzie natężenie ruchu samochodowego jest wyższe. Sieć komunikacyjna w Działdowie składa się z dróg wojewódzkich 542, 544 i 545 oraz linii kolejowej, a uzupełnieniem sieci dróg są drogi gminne. Bliskość dróg ma wpływ nie tylko na pogorszenie jakości powietrza, ale również generuje uciążliwy hałas komunikacyjny.

W przypadku niniejszego opracowania dokonano analizy i oceny poszczególnych obszarów, mając na uwadze tworzenie się swoistego subklimatu w każdej z wyznaczonych jednostek. Wpływ na to, ma obecność terenów zielonych i lasów, które pochłaniają gazy i pyły z powietrza i stanowią barierę dla zanieczyszczeń i hałasu. Najbardziej narażone na zanieczyszczenia powietrza są obszary położone w bliskiej odległości dróg i innych traktów komunikacyjnych, na terenie których zlokalizowane są fabryki emitujące pyły i gazy do atmosfery oraz charakteryzujące się niskim udziałem terenów zielonych. Pod względem jakości powietrza najgorzej przedstawia się sytuacja w obszarze 3, gdzie przebiegają drogi 542 i 544. Dodatkowo, niższą jakość powietrza w porównaniu do pozostałych jednostek warunkuje położenie na terenie tego obszaru dwóch głównych fabryk emitujących zanieczyszczenia i niski udział terenów zielonych. Najlepiej w zakresie jakości powietrza oceniono obszar 2 oraz 5 z uwagi na większy udział terenów zielonych oraz rozproszenie zabudowy.

W przypadku oceny zagrożenia związanego z hałasem, najgorzej wygląda sytuacja w obszarze 3, ze względu na przebiegające przez obszar drogi oraz usytuowaną wzdłuż granicy obszaru linię kolejową oraz zagęszczenie zabudowy. Niskim poziomem natężenia hałasu charakteryzuje się

natomiast obszar 2, 4 oraz 5, w obrębie których nie przebiegają główne trakty komunikacyjne będące emitorem hałasu.

Rysunek 20 Wskaźniki z zakresu sfery środowiskowej - wskaźniki jakościowe

Lp.	Obszar porównawczy	Jakość powietrza	Poziom natężenia hałasu
1	Obszar 1	umiarkowana	średni
2	Obszar 2	dobra	niski
3	Obszar 3	zła	wysoki
4	Obszar 4	umiarkowana	niski
5	Obszar 5	dobra	niski
6	Obszar 6	umiarkowana	średni

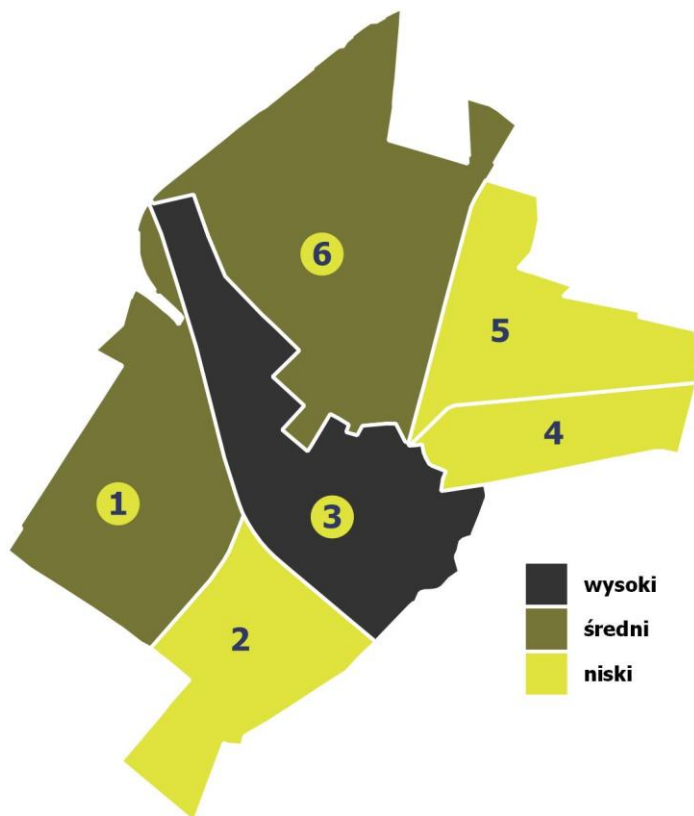
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 21 Jakość powietrza

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 22 Poziom natężenia hałasu

Źródło: opracowanie własne

5.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wybrane do analizy wskaźniki w sferze przestrzenno-funkcjonalnej pomogą w określeniu ograniczeń przestrzennych oraz uwarunkowań prowadzenia procesu rewitalizacji. W przypadku analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej oceniono kwestie dostępności do usług społecznych oraz poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu, w poszczególnych jednostkach.

Dostępność do usług oraz ich dywersyfikacja są istotne i mają znaczący wpływ na jakość życia mieszkańców. Działdowo jest siedzibą i centrum administracyjnym powiatu działdowskiego, to tutaj skupiają się najważniejsze urzędy i instytucje.

Wśród najważniejszych instytucji znajdujących się na terenie miasta można wskazać m.in.:

- Starosto Powiatowe,
- Komendę Powiatową Policji i Komendę Powiatową Straży Pożarnej,
- Urząd Miasta i Urząd Gminy Działdowo,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Sąd Rejonowy.

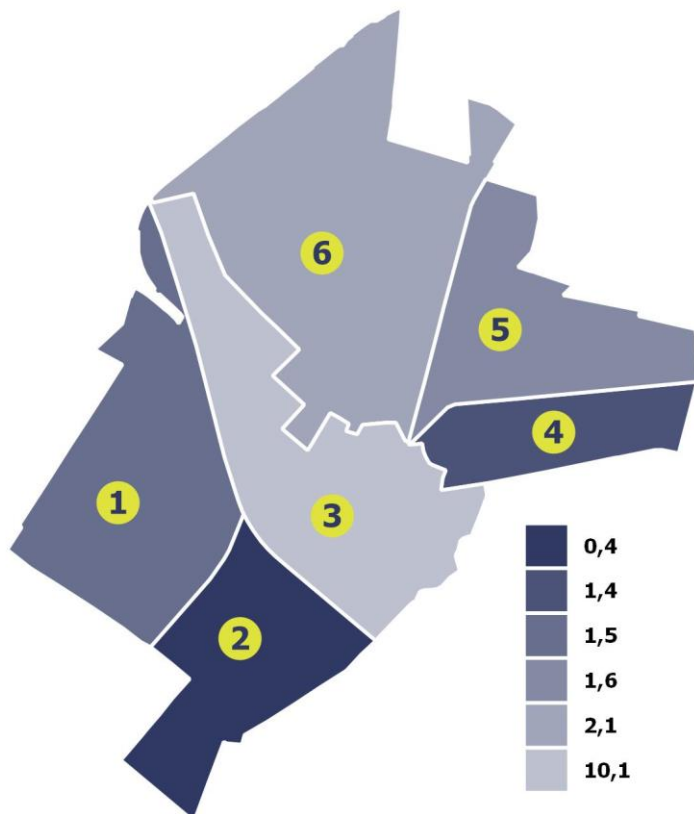
Oprócz tego na terenie miasta znajdują się również biblioteki publiczne, dom kultury, muzeum, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, banki, poczta oraz placówki medyczne i apteki, placówki wychowawczo-edukacyjne. W przypadku dostępności do usług społecznych najlepiej przedstawia się sytuacja w obszarze 3, tam zlokalizowanych jest najwięcej instytucji publicznych, najmniej natomiast w obszarze 2. Poniższa mapa jednoznacznie wskazuje na obszar 3 jako miejsce koncentracji usług oraz instytucji publicznych. Wskaźnik dostępności do usług społecznych (obliczany w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) wynosi tam 10,05 i jest dużo wyższy niż w pozostałych obszarach. Zjawisko to można uznać za pozytywne, jednakże duża liczba obiektów użyteczności publicznej wiąże się z dodatkowymi potrzebami i koniecznością przywrócenia obiektom pełnej funkcjonalności, a także większymi kosztami ich modernizacji. W związku z tym poddano analizie poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu. Obszary w których aktywność gospodarcza jest najwyższa oraz które są skupiskiem ważnych instytucji, mają potencjał rozwojowy. Jednakże w celu zapewnienia i umożliwienia rozwoju koniecznym jest techniczne przystosowanie obiektów oraz likwidacja barier przestrzennych, a także zapewnienie jak najlepszego poziomu usług. W przypadku Gminy-Miasto Działdowo, największe potrzeby i zarazem najniższy poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu występuje na obszarach 3 i 6. Niska ocena wynika również z faktu, że na tych obszarach zlokalizowane są obiekty użyteczności publicznej, które przeważnie nie są wystarczająco dostosowane do osób ze specjalnymi potrzebami.

Rysunek 23 Wskaźniki z zakresu sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Lp.	Obszar porównawczy	Dostępność do usług społecznych	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu
1	Obszar 1	1,48	średni
2	Obszar 2	0,39	średni
3	Obszar 3	10,05	niski
4	Obszar 4	1,42	średni
5	Obszar 5	1,61	średni
6	Obszar 6	2,13	niski

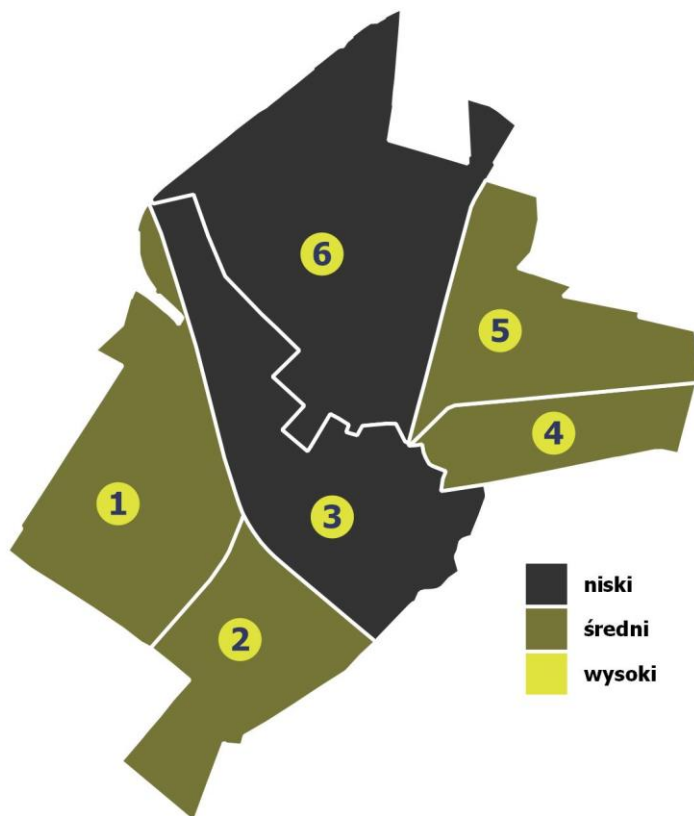
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 24 Dostępność do usług społecznych

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 25 Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu

Źródło: opracowanie własne

5.6 Sfera techniczna

W sferze technicznej weryfikacji została poddana dostępność i stan techniczny obiektów użyteczności publicznej, przede wszystkim pod kątem potrzeby termomodernizacji, a także liczba pustych lokali mieszkalnych. Istotnym elementem oceny tej sfery jest również koncentracja, obecność zabytków wpisanych do rejestru zabytków i związanych z tym potrzeb.

Istotne w sferze technicznej jest zbadanie funkcjonujących rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych. W przypadku Gminy-Miasto Działdowo pod uwagę zostały wzięte wskaźniki dotyczące termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej oraz poziomu dostosowania tychże obiektów do osób ze specjalnymi potrzebami.

W zakresie konieczności przeprowadzenia termomodernizacji, najgorzej przedstawia się sytuacja w obszarze 3. Wskaźnik liczby obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji w przeliczeniu na km² wynosi 2,64. Najkorzystniej kształtuje się sytuacja na obszarze 4, gdyż z analizy danych pozyskanych z Urzędu Miasta Działdowo wynika iż, żaden z obiektów znajdujących się na terenie tego obszaru nie wymaga docieplenia.

Kolejny wskaźnik dotyczy osób ze szczególnymi potrzebami. By ograniczyć negatywne zjawisko jakim jest wykluczenie społeczne, koniecznym jest zapewnienie dostępności i umożliwienie korzystania z obiektów użyteczności publicznej wszystkim grupom mieszkańców. W przypadku Działdowa, żaden z obiektów nie jest w pełni dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami. W przypadku analizy wskaźnika, pod uwagę zostały wzięte obiekty przynajmniej częściowo dostosowane do różnych grup użytkowników. Najlepiej kształtuje się sytuacja w obszarze 3, gdzie wartość wskaźnika w przeliczeniu na km² była najwyższa i wynosiła 14,50, najniższa natomiast w obszarze 2 (0,71). Jednakże mimo pozytywnej wartości wskaźnika, na obszarze 3 oraz obszarze 6, łącznie 3 obiekty nie są dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami.

Ostatnią analizowaną zmienną z zakresu sfery technicznej jest liczba pustych, komunalnych lokali mieszkalnych na km². Pozytywne wartości wskaźnika odnotowano w przypadku obszaru 3, 4 i 5. Obszary posiadające zasoby komunalne w postaci lokali mieszkaniowych i socjalnych stwarzają możliwości do osiedlenia się mieszkańców.

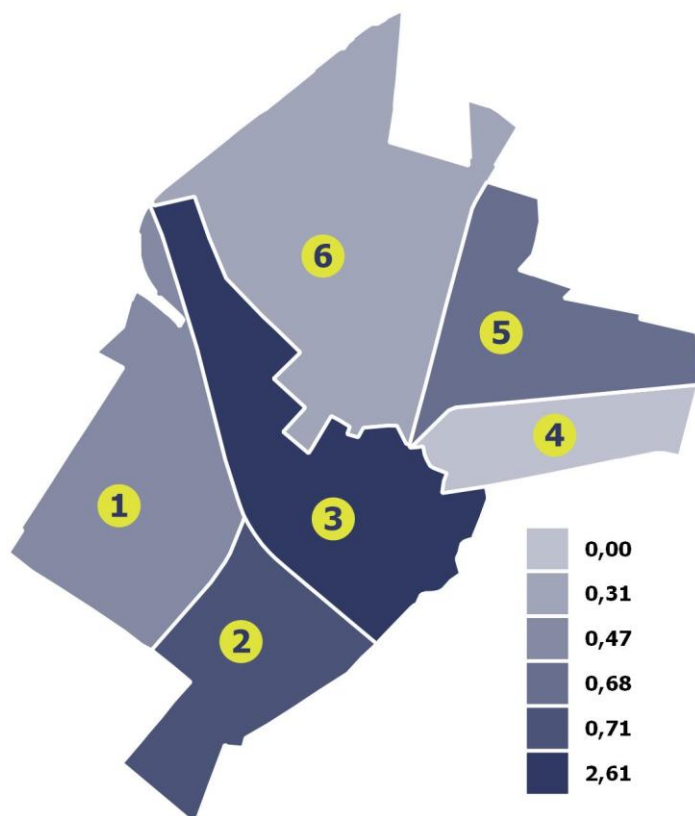
Na terenie miasta znajduje się 308 zabytków, z których 273 (88%) ogółu znajduje się na obszarze 3. Na terenie obszaru 4 nie znajduje się żaden zabytkowy obiekt. Analizując wskaźnik liczby zabytków w przeliczeniu na powierzchnię, największym zagęszczeniem charakteryzuje się obszar 3 (119,99). W przypadku Działdowa na uwagę zasługuje przede wszystkim oryginalny układ starego miasta, z prostokątnym rynkiem i barokowym ratuszem. Jednakże największą wartość historyczną w mieście przedstawia przede wszystkim zamek krzyżacki, znajdujący się na obszarze 3. Zamek wraz z podzamczem w przeszłości stanowiły niezależny wobec miasta organizm i posiadały własny system

obrony wraz z obiektami gospodarczymi. Jednym z zamkowych skrzydeł jest tzw. gotycki Dom Wielki/Dom Duży, w którym obecnie działa muzeum. W południowo-zachodnim skrzydle obecnie siedzibę ma Urząd Miasta Działdowo. Na obszarze 3 zlokalizowany jest również budynek dawnego obozu koncentracyjnego (obozu przejściowego), który wymaga remontu. Obóz ten został utworzony na przełomie 1939/1940 r. i istniał prawdopodobnie do początku 1945 r. **W zamkowym Muzeum znajduje się wystawa, która poświęcona jest Niemieckiemu Obozowi Soldau (Działdowo). Ponadto na obszarze 3 zlokalizowana jest** starówka w Działdowie, z zachowanym średniowiecznym układem uliczek i budynków. Do rynku należy również zabytkowy ratusz z końca XVIII wieku. Obszary w których zlokalizowane są zabytki stanowią ważne miejsca, szczególnie istotne z punktu widzenia turystyki, jednakże wykazują również największe potrzeby inwestycyjne. Występowanie dużej liczby zabytków związane jest ze sporymi nakładami finansowymi przeznaczonymi na dbanie o nie i ich konserwację. Z uwagi na ich liczbę, największe potrzeby w tym zakresie dotyczą obszaru 3.

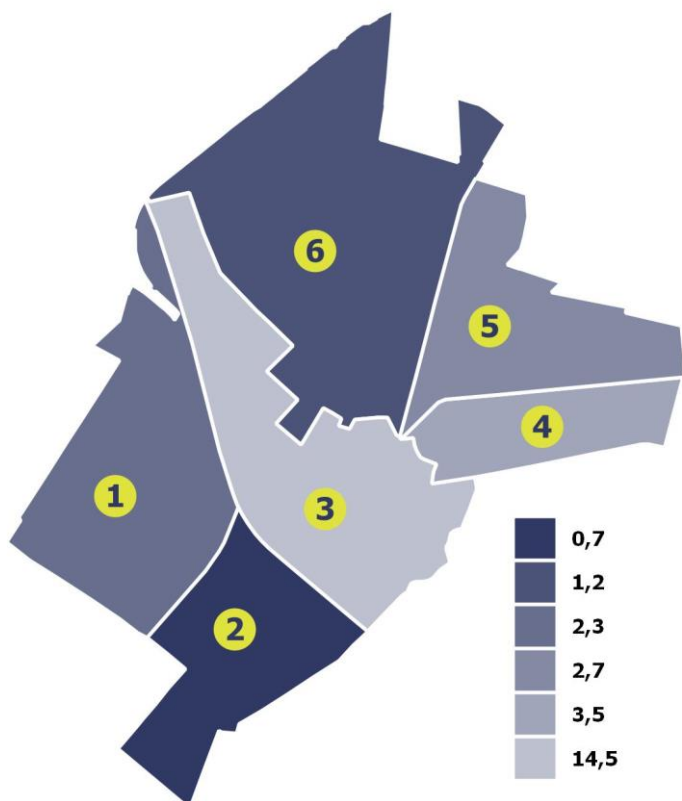
Tabela 10 Wskaźniki z zakresu sfery technicznej

Lp.	Obszar porównawczy	Powierzchnia [km ²]	Liczba zabytków na km ²	Liczba pustych lokali mieszkalnych na km ²	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji na km ²	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami na km ²
1	Obszar 1	2,14	11,21	0,00	0,47	2,33
2	Obszar 2	1,41	4,95	0,00	0,71	0,71
3	Obszar 3	2,28	119,99	3,52	2,64	14,50
4	Obszar 4	0,85	0,00	1,18	0,00	3,53
5	Obszar 5	1,48	0,68	1,35	0,68	2,70
6	Obszar 6	3,31	0,91	0,00	0,30	1,21
Gmina-Miasto Działdowo		11,47	22,96	1,01	0,80	4,16

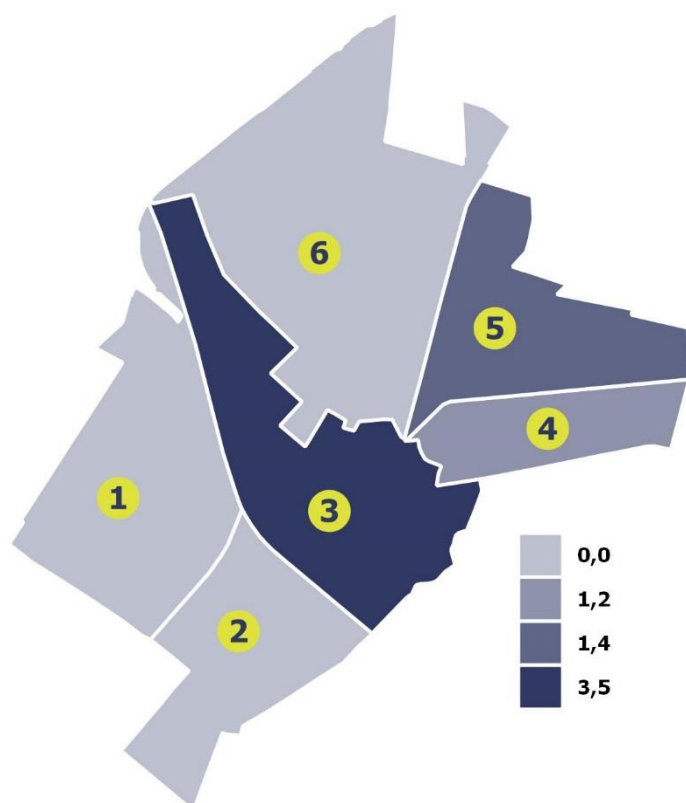
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Działdowo.

Rysunek 26 Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji na km²

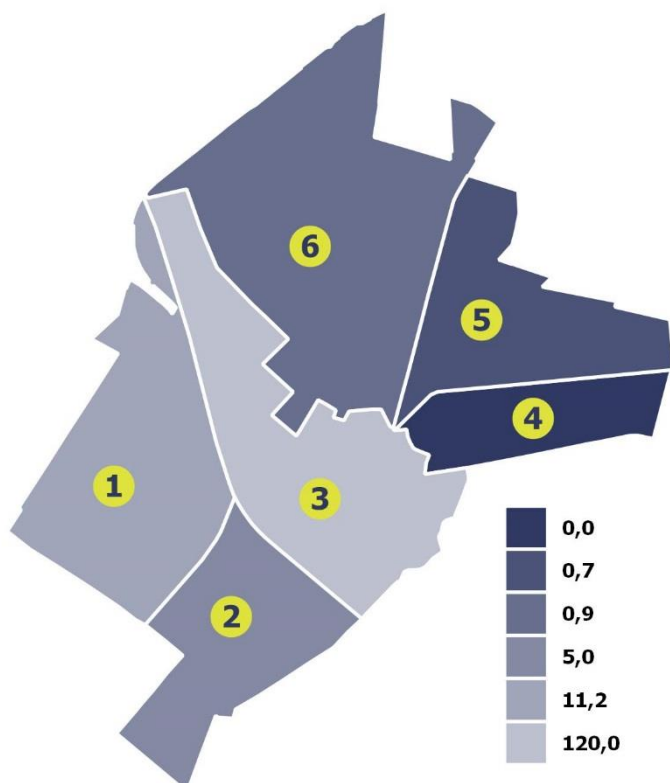
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 27 Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami na km²

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 28 Liczba pustych lokali mieszkalnych na km²

Źródło: opracowanie własne
Rysunek 29 Liczba zabytków na km²

Źródło: opracowanie własne

5.7 Podsumowanie

Przeprowadzona analiza czynników problemowych miała na celu identyfikację obszaru zdegradowanego na terenie miasta, co pozwoliło na wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji obszar gminy, znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych,
- środowiskowych,
- przestrzenno-funkcjonalnych,
- technicznych.

Stopień i skalę negatywnych zjawisk obrazują mierniki, które opisują powyższe sfery. Przestrzenny rozkład wskaźników ma istotne znaczenie dla delimitacji obszaru zdegradowanego, gdyż w warstwie opisowej nie zawsze czynnik koncentracji jest łatwy do zaprezentowania. W niniejszym dokumencie poddano analizie wszystkie wymienione sfery, bazując na danych pozyskanych z różnych instytucji oraz ogólnodostępnych opracowań czy raportów. Najwięcej uwagi poświęcono analizie sfery społecznej, dla której zakres danych jest najszerszy, a katalog wskaźników najbardziej rozbudowany z uwagi na możliwość pozyskania wiarygodnych danych umożliwiających analizę ilościową. Poniżej zestawiono bilans wskaźników w formie zbiorczych tabel obrazujących poziom natężenia negatywnych zjawisk społecznych w Działdowie. Prezentacja w formie tabelarycznej umożliwia łatwe porównanie danych i ich analizę. W celu stworzenia syntetycznego wskaźnika degradacji społecznej, obrazującego skalę problemów w poszczególnych obszarach, wartości wskaźników zostały poddane normalizacji. Kryteria społeczne traktowane są jako kluczowe z punktu widzenia delimitacji obszaru zdegradowanego. Na potrzeby analizy wybrano łącznie 12 zmiennych, które obrazują czynniki związane z sytuacją demograficzną, kapitałem społecznym, bezrobociem, pomocą społeczną oraz poziomem bezpieczeństwa. Analiza czynników implikujących konieczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych pokazuje, że obszarem szczególnie problemowym w Działdowie jest obszar 3. W tym obszarze koncentrują się negatywne zjawiska społeczne oraz istnieje możliwość nasilenia tych zjawisk i ich rozprzestrzenienia.

Wartość syntetycznego wskaźnika degradacji w zakresie sfery społecznej w obszarze 3 była najwyższa i wynosiła 15,77.

Tabela 11 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

Lp.	Obszar porównawczy	Liczba ludności	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
1	Obszar 1	2 701	6,29	1,48	34,80	17,03	11,48	411,33	18 995,85	0,37	1,85	2,59	6,66	7,77
2	Obszar 2	2 561	-7,03	2,73	40,22	22,26	19,52	1 349,08	55 557,39	1,56	3,51	6,64	6,64	4,30
3	Obszar 3	4 577	-11,58	7,43	53,09	29,71	45,66	4 004,59	222 813,79	7,87	4,37	25,34	23,16	11,58
4	Obszar 4	2 116	-6,14	4,73	38,28	21,27	21,74	1 556,71	88 799,91	4,25	6,62	10,40	6,14	0,95
5	Obszar 5	4 957	-2,42	1,21	37,12	21,18	14,73	977,20	54 557,19	1,41	3,03	6,66	7,67	3,63
6	Obszar 6	3 749	-12,80	1,60	38,68	21,87	25,87	1 445,45	62 061,87	1,87	2,93	9,07	21,34	5,33
Gmina-Miasto Działdowo		20 661	-6,15	3,24	41,14	22,80	24,49	1 764,29	92 174,61	3,10	3,58	11,08	13,16	6,05
Średnia			-5,61	3,20	40,36	22,22	23,17	1 624,06	83 797,67	2,89	3,72	10,12	11,94	5,59
Odchylenie standardowe			6,95	2,45	6,49	4,13	12,14	1238,39	71658,56	2,76	1,64	7,92	8,03	3,68

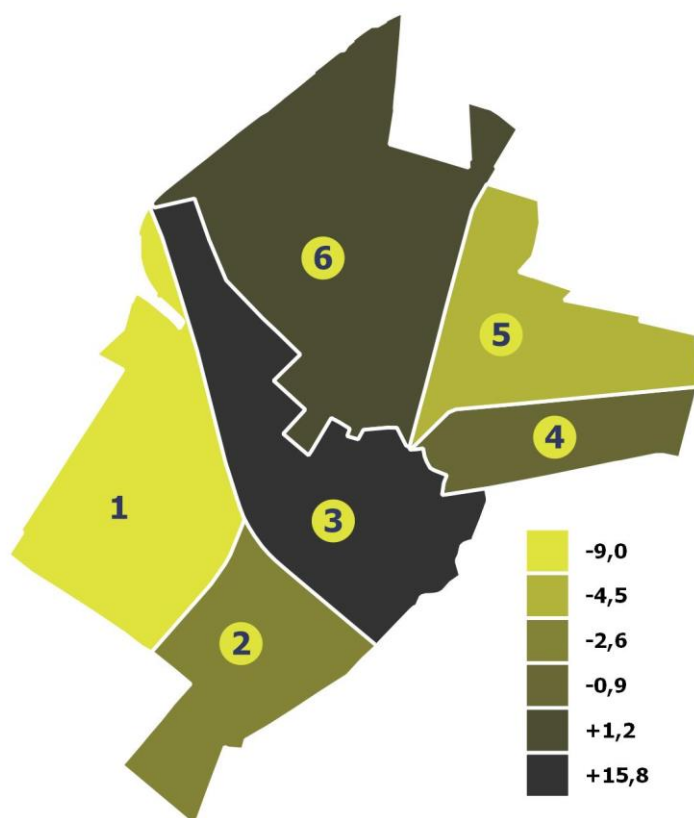
Źródło: opracowanie własne

Tabela 12 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Lp .	Obszar porównawczy	Liczba ludności	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik degradacji
1	Obszar 1	2 701	-1,71	0,70	-0,86	-1,26	-0,96	-0,98	-0,90	-0,91	-1,14	-0,95	-0,66	0,59	-9,04
2	Obszar 2	2 561	0,20	0,19	-0,02	0,01	-0,30	-0,22	-0,39	-0,48	-0,12	-0,44	-0,66	-0,35	-2,59
3	Obszar 3	4 577	0,86	-1,73	1,96	1,82	1,85	1,92	1,94	1,81	0,40	1,92	1,40	1,63	15,77
4	Obszar 4	2 116	0,08	-0,63	-0,32	-0,23	-0,12	-0,05	0,07	0,50	1,77	0,04	-0,72	-1,26	-0,89
5	Obszar 5	4 957	-0,46	0,81	-0,50	-0,25	-0,70	-0,52	-0,41	-0,54	-0,42	-0,44	-0,53	-0,53	-4,48
6	Obszar 6	3 749	1,03	0,65	-0,26	-0,08	0,22	-0,14	-0,30	-0,37	-0,48	-0,13	1,17	-0,07	1,24

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 30 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji za obszar zdegradowany uznaje się obszar, w którym poza występującym stanem kryzysowym w sferze społecznej, występują również negatywne zjawiska w co najmniej jednej z pozostałych sfer - gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Kluczową rolę w delimitacji obszaru zdegradowanego odgrywają negatywne zjawiska występujące w sferze społecznej. Jednakże dodatkowo, w trakcie delimitacji obszaru zdegradowanego pod uwagę wzięto oceny w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Przeprowadzenie analizy również pod kątem wymienionych sfer, ujawnia i wskazuje problemy, jakimi dotknięte są poszczególne obszary Gminy-Miasto Działdowo.

Analiza czynników potwierdziła, że wysokim poziomem zdegradowania charakteryzują się te obszary, które dotknięte są problemami społecznymi, co oznacza konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych na każdej płaszczyźnie, by proces był skuteczny i efektywny.

Zaprezentowane wskaźniki z zakresu pozostałych sfer, jednoznacznie wskazują, że w odniesieniu do obszarów porównawczych, obszar zdegradowany mieści się w granicach obszaru 3

– zdiagnozowano w nim 6 problemów o wysokim natężeniu (słabsza niż w pozostałych obszarach kondycja lokalnych przedsiębiorstw, zła jakość powietrza, wysoki poziom natężenia hałasu, niski poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu, duża liczba obiektów zabytkowych oraz obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji).

Niniejsza diagnoza wskazała na dużą intensywność problemów o charakterze społecznym, środowiskowym oraz technicznym na obszarze 3.

Tabela 13 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery

Lp .	Obszar porównawczy	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Stosunek podmiotów nowo zarejestrowanych do wyrejestrowanych	Masa wyrobów azbestowych na km ²	Udział terenów zielonych będących w zasobie gminnym [%]	Jakość powietrza	Poziom natężenia hałasu	Dostępność do usług społecznych	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu	Liczba zabytków na km ²	Liczba pustych lokali mieszkalnych na km ²	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji na km ²	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami na km ²	Liczba problemów o wysokim natężeniu
1	Obszar 1	2 701	105,89	4,14	18,42	8,65	umiarkowana	średni	1,48	średni	11,21	0,00	0,47	2,33	6/12
2	Obszar 2	2 561	113,63	1,92	85,46	30,80	dobra	niski	0,39	średni	4,95	0,00	0,71	0,71	5/12
3	Obszar 3	4 577	226,57	1,45	25,62	27,12	zła	wysoki	10,05	niski	119,99	3,52	2,64	14,50	6/12
4	Obszar 4	2 116	96,41	0,46	112,99	16,03	umiarkowana	niski	1,42	średni	0,00	1,18	0,00	3,53	7/12
5	Obszar 5	4 957	99,66	1,61	116,28	40,04	dobra	niski	1,61	średni	0,68	1,35	0,68	2,70	5/12
6	Obszar 6	3 749	72,82	3,00	12,63	33,30	umiarkowana	średni	2,13	niski	0,91	0,00	0,30	1,21	6/12
Gmina-Miasto Działdowo		20 661	125,11	1,69	46,05	26,75	dobra	średni	3,39	średni	26,85	0,96	0,87	4,36	

Źródło: opracowanie własne

6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces, który poprzez kompleksowe działania ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego. Działania te obejmują przede wszystkim kwestie społeczne, a również gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Dodatkowo rewitalizacja zakłada wykorzystanie potencjałów oraz uwarunkowań, którymi charakteryzuje się jednostka wskazana do podjęcia działań. Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego następuje poprzez realizację zintegrowanych działań na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni oraz gospodarki. Aby można było konsekwentnie realizować zaplanowane działania istotne jest właściwe zdefiniowanie obszaru zdegradowanego, a później obszaru rewitalizacji. Pełna diagnoza i analiza przeprowadzona w każdej ze sfer, służyła wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. i art. 9. ust. 1 obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2022 r. poz. 975), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom

ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zgodnie z art. 10 pkt. 1. *Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.* Dodatkowo zgodnie z art. 10 pkt. 2 *Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.*

W przypadku Działdowa jako obszar zdegradowany, w którym koncentrują się negatywne zjawiska społeczne wskazano obszar 3. Obszar ten nie został podzielony na podobszary, a z uwagi na jego istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego oraz możliwość oddziaływania na pozostałe obszary, w całości został wskazany jako obszar rewitalizacji.

Obszar 3 ma powierzchnię - 227,51 ha, co stanowi 19,8% całej powierzchni Gminy-Miasto Działdowo, a liczba ludności zamieszkującej go to 4 577 osób, co stanowi 22,2% liczby ludności miasta Działdowo. Oznacza to, że wytyczony obszar spełnia wymagania zawarte w ustawie odnośnie obszaru rewitalizacji i w niniejszym opracowaniu, **obszar rewitalizacji jest tożsamy z obszarem zdegradowanym – obszar 3.**

Tabela 14 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

Obszar	Ludność [os.]	% Ludności	Powierzchnia [ha]	% Powierzchni
Obszar zdegradowany – obszar 3	4 577	22,2%	227,51	19,8%
Obszar rewitalizacji – obszar 3	4 577	22,2%	227,51	19,8%
Gmina-Miasto Działdowo	20 661	100%	1 147,27	100%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 31 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie-Miasto Działdowo

Źródło: opracowanie własne

7. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

7.1 Obszar rewitalizacji – Obszar 3

Zdelimitowany obszar rewitalizacji o powierzchni 227,51 (19,8% ogólnej powierzchni miasta) i zamieszkiwany przez 4 577 mieszkańców (22,2% ogólnej liczby mieszkańców), stanowi rdzeń społeczno-gospodarczy Gminy-Miasta Działdowo. W związku z pełnionymi funkcjami wyznaczony obszar rewitalizacji posiada znaczny potencjał w zakresie możliwości pozytywnego oddziaływania na pozostałe jednostki Gminy-Miasta Działdowo. To miejsce skupiające usługi społeczne i publiczne, obejmujące swym zasięgiem rynek oraz stację kolejową, stanowiące obszar aktywności mieszkańców i turystów.

Jak wykazano w diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, dotyka go szereg problemów społecznych, środowiskowych, technicznych i przestrzenno-funkcjonalnych.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się większą niż przeciętną gęstością zaludnienia – dla obszaru 3 wynosi ona ponad 20 osób na hektar przy średniej gminnej 18 osób na hektar. W głównej mierze wynika to z usytuowania obszaru w centrum, a także związane jest z pełnieniem przez obszar wielu funkcji społeczno-gospodarczych. Zdelimitowany obszar rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice:

Tabela 15 Indeks ulic obszaru rewitalizacji¹

ULICA	NR	ULICA	NR
Alfreda Wellengera	całość	Męczenników	całość
Asnyka	całość	Mławska	całość
Bielnikowa	całość	Młyńska	całość
Boya-Żeleńskiego	całość	Ogrodowa	całość
Chopina	całość	Parkowa	NP: 1-25, P: 2-30
Cicha	całość	Piwna	
Elizy Orzeszkowej	całość	Plac 1 Maja	całość
gen. Józefa Hallera	całość	Plac Biedrawy	całość
Górna	całość	Plac Mickiewicza	całość
Grunwaldzka	NP: 1-45, P: 2-42, 44, 48-54, 58	Pocztowa	całość
Jana Kochanowskiego	1A	Poprzeczna	całość
Karola Małłka	całość	Rzemieślnicza	całość
Katarzyny	całość	Słoneczna	całość
Kopernika	całość	Słowackiego	całość
Kościuszki	całość	Strumykowa	całość
Krótką	całość	Średnia	całość
ks. kard. Stefana Wyszyńskiego	całość	Tylna	całość
Księżodworska	NP: 1-7, P: 2-6	Waryńskiego	całość
Lidzbarska	1	Wąska	całość

1 NP. – numery nieparzyste, P- numery parzyste

ULICA	NR	ULICA	NR
Łąkowa	całość	Władysława Jagiełły	całość
Marii Konopnickiej	całość	Wolności	całość
Marii Skłodowskiej-Curie	NP: 1-35A, P: 2-38	Zamkowa	całość
Mazurska	całość		

Źródło: dane za UM Działdowo

Do głównych zdiagnozowanych problemów społecznych należy zaliczyć wysoką liczbę osób w trudnej sytuacji życiowej – wartość wskaźnika liczby klientów pomocy społecznej jest na obszarze 3 blisko dwukrotnie wyższa niż dla całego obszaru gminy. Dodatkowo odnotowano ponadprzeciętną liczbę ofiar przemocy oraz osób uzależnionych od alkoholu, a w związku z tym wyższą liczbę przestępstw. Pochodną trudnej sytuacji życiowej mieszkańców obszaru jest również wyższy niż gminny poziom bezrobocia – liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji wynosi 53,09 natomiast średnia wartość dla gminy 41,14. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie wskaźników w odniesieniu do średnich wartości dla Gminy-Miasta Działdowo.

Tabela 16 Problemy społeczne obszaru rewitalizacji

zmienna	wartość	liczba ludności	wartość wskaźnika - obszar 3	wartość wskaźnika - gmina
liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	209	4577	45,66	23,17
liczba osób z niepełnosprawnością	116	4577	25,34	1,11
liczba osób uzależnionych od alkoholu	36	4577	7,87	2,89
liczba ofiar przemocy domowej	20	4577	4,37	3,72
liczba przestępstw	106	4577	23,16	13,16
liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	243	4577	53,09	41,14

Źródło: dane za UM Działdowo

Na problemy społeczne obszaru nakładają się problemy techniczne. Jak wskazano, obszar rewitalizacji to centrum Gminy-Miasta Działdowo. Występuje tu zagęszczenie zabytkowej zabudowy w tym między innymi kamienic z przełomu XIX i XX wieku. Istniejący układ urbanistyczny jest pozostałością po historycznej zabudowie śródmiejskiej.

Zdjęcie 1 Rynek w Działdowie

Źródło: spacer studyjny

Zdjęcie 2 Okolice śródmieścia

Źródło: spacer studyjny

Do unikatowych zabytków architektonicznych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji należy zaliczyć pokrzyżacki zamek wybudowany w latach 1344-1391 częściowo pełniący funkcję muzeum od 2018 roku. Znajdująca się w obrębie zdelimitowanego obszaru starówka jest w pełni chroniona konserwatorsko, a 95% kamienic stanowi własność prywatną. W wyniku II wojny światowej znaczna część zabudowy centrum została zniszczona, a pojedyncze zabytkowe budynki o wysokiej wartości architektonicznej i historycznej wymagają przywrócenia im pierwotnego stanu technicznego,

funkcjonalności i walorów estetycznych. Obszar rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem dworzec PKP oraz przylegającą ulicę Grunwaldzką, przy której zlokalizowane są dawne koszary.

Zdjęcie 3 Okolice dworca PKP, 2021 r.

Źródło: spacer studyjny

Zabytkowy budynek został wybudowany pod koniec XIX wieku i pełnił funkcję koszar dla pruskiego wojska. W międzywojniu stacjonował w nim II Pułk Piechoty z Modlina (do września 1939). Podczas II wojny światowej w koszarach Niemcy utworzyli obóz przejściowy, w którym wg szacunków zginęło od 3 do 30 tysięcy osób. Po wojnie stworzono tu obóz NKWD, w którym osadzono m.in. działaczy podziemia antykomunistycznego. Finalnie od końca lat 50 do początku lat 90 obiekt pełnił funkcję budynku wielorodzinnego, a po wysiedleniu mieszkańców pomieszczenia dzierżawiono na różne rodzaje działalności. Aktualnie stan techniczny tego budynku określany jest, jako zły i zagrażający życiu i zdrowiu².

² Więcej o problemie <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/miejsce-kazni-w-ruinie.html>

Zdjęcie 4 Stan budynku dawnych koszarów, 2021 r.

Źródło: spacer studyjny

Zdjęcie 5 Dawne koszary, 2021 r.

Źródło: spacer studyjny

W kontekście powyższych faktów obszar rewitalizacji wymaga znacznych nakładów finansowych ze względu na wskazane deficyty w sferze technicznej. Na obszarze 3 występuje ponadprzeciętne zagęszczenie zabytków w stosunku do powierzchni obszaru, wysoka jest także liczba pustych lokali, obiektów wymagających termomodernizacji i dostosowania do osób o specjalnych potrzebach. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 17 Problemy techniczne obszaru rewitalizacji

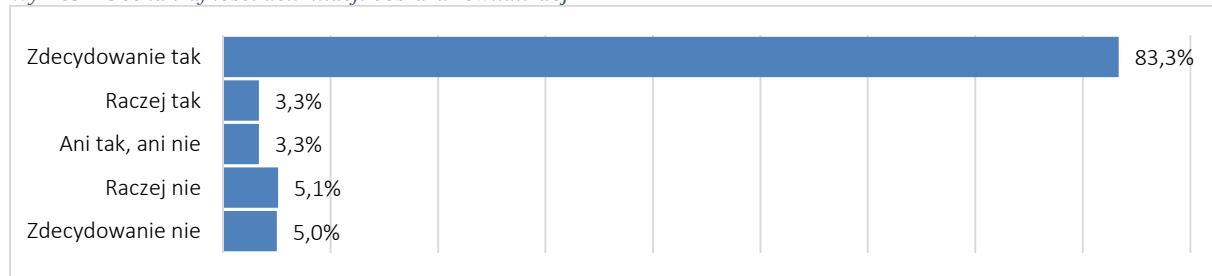
zmienna	liczba	Powierzchnia [km ²]	wartość wskaźnika - obszar 3	wartość wskaźnika - gmina
liczba zabytków	273	2,28	119,7	26,85
liczba pustych lokali	8	2,28	3,51	0,96
liczba obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	2	2,28	0,88	0,26
liczba obiektów wymagających termomodernizacji	6	2,28	2,63	0,87

Źródło: dane za UM Działdowo

Dodatkowo na potrzeby opracowania diagnozy pogłębionej obszaru 3 w dniach 12.07-10.08.2021 roku przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy-Miasta Działdowo. Kwestionariusz ankiety był dostępny na stronie internetowej Urzędu Miasta Działdowo <http://bip.dzialdowo.eu/> oraz www.dzialdowo.pl. Najliczniejszą grupę badanych stanowili mężczyźni (70,5%), w wieku pomiędzy 35 a 44 rokiem życia (32,8%), pracujący (42,6%), deklarujący wykształcenie wyższe (36,1%).

W pierwszej kolejności zadaniem badanych była ocena trafności delimitacji, a więc wskazania na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji. Ankietowanych zapytano wprost czy obszar został trafnie wytypowany do działań rewitalizacyjnych. Odsetek pozytywnych odpowiedzi (zdecydowanie i raczej tak) wyniósł 86,6%.

Wykres 1 Ocena trafności delimitacji obszaru rewitalizacji

Źródło: badania własne, n=60

W drugim pytaniu poproszono respondentów o wskazanie, czy obszar (obszar 3) jest istotny dla funkcjonowania miasta. Podobnie, zdecydowana większość badanych udzieliła odpowiedzi raczej tak i zdecydowanie tak (78,3%).

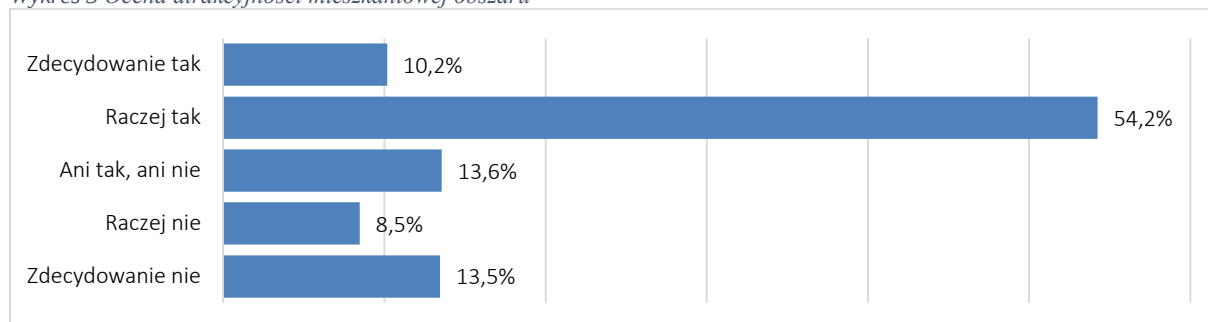
Wykres 2 Określenie istotności obszaru rewitalizacji na tle gminy

Źródło: badania własne, n=60

W kontekście wyludniania się obszaru 3 (ujemnego przyrostu naturalnego) zapytano czy ten obszar stanowi atrakcyjne miejsce zamieszkania. Odsetek pozytywnych odpowiedzi wyniósł 64,4%, choć odpowiedzi nie były już tak zdecydowane i większość badanych wybrała odpowiedź „raczej tak”.

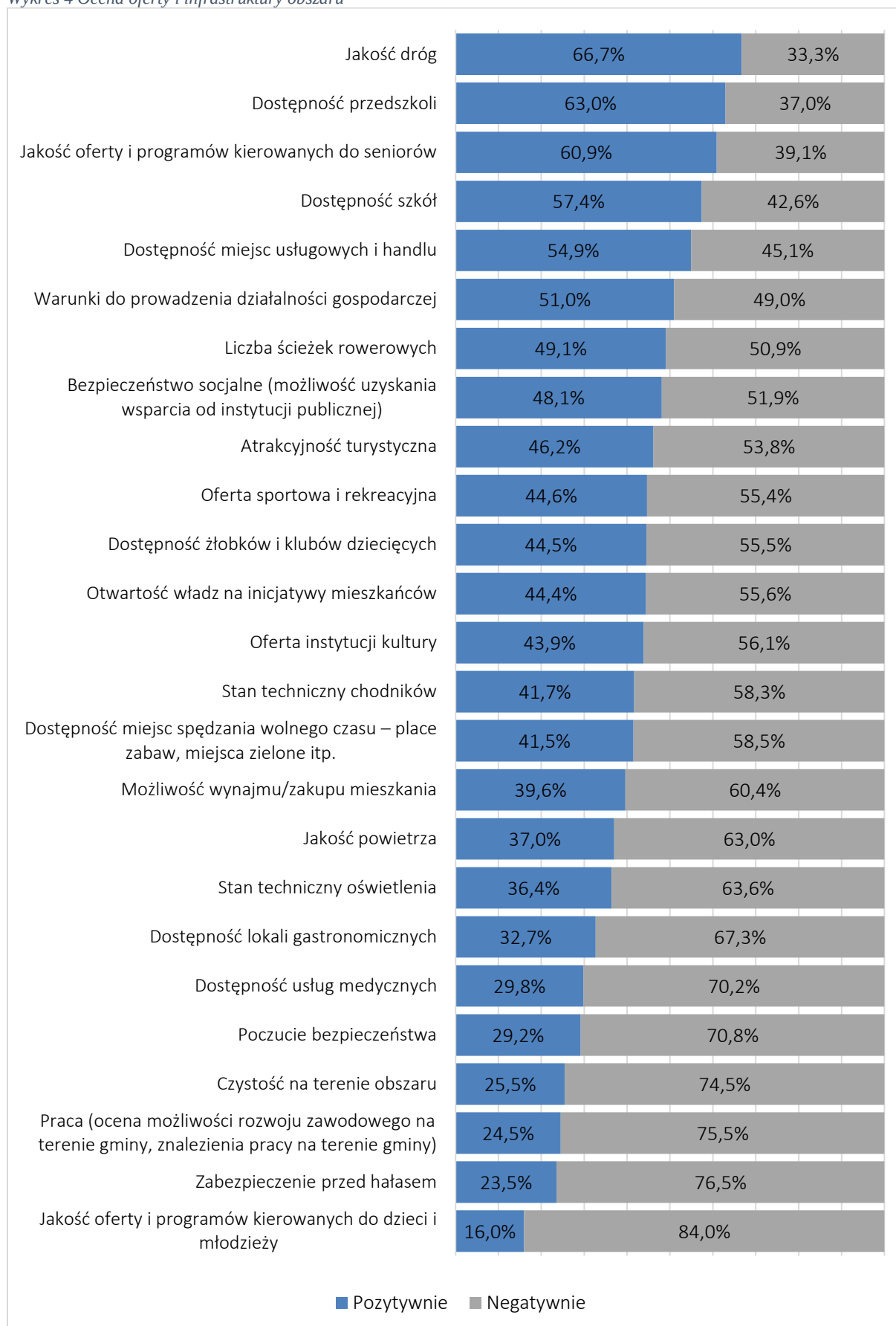
Wykres 3 Ocena atrakcyjności mieszkaniowej obszaru

Źródło: badania własne, n=60

Do najbardziej istotnych pytań w związku z pogłębionymi pracami diagnostycznymi należały te dotyczące aktualnej jakości oferty miasta oraz infrastruktury. Respondenci otrzymali listę elementów oferty i infrastruktury, które mieli ocenić (pozytywnie lub negatywnie). Niewątpliwie najlepiej oceniono jakość dróg, dostępność miejsc opieki dla dzieci (przedszkoli). W dalszej kolejności pozytywnie oceniano jakość oferty i programów skierowanych do seniorów. Negatywne oceny przypisano ofercie kierowanej do dzieci i młodzieży, zabezpieczeniu przed hałasem, wskazano na niską atrakcyjność lokalnego rynku pracy oraz niską czystość obszaru.

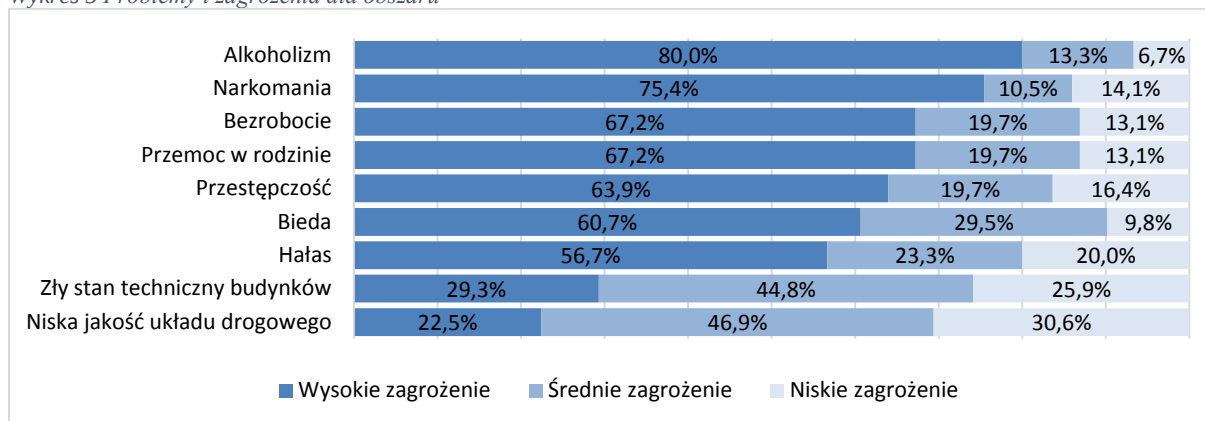
Wykres 4 Ocena oferty i infrastruktury obszaru

Źródło: badania własne, n=60

Do największych zagrożeń występujących na obszarze 3 zaliczono zły stan techniczny budynków, alkoholizm i bezrobocie. Najniższe poczucie zagrożenia badani deklarują wobec przemocy w rodzinie, narkomanii oraz biedy.

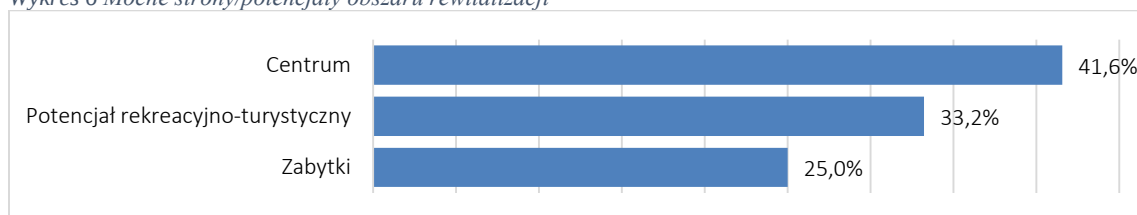
Wykres 5 Problemy i zagrożenia dla obszaru

Źródło: badania własne, n=60

Następne pytanie dotyczyło potencjałów i mocnych stron analizowanej części miast. Jednoznacznie, większość ankietowanych wskazała jego centralne usytuowanie (centrum społeczno-gospodarcze miasta), jako potencjał obszaru rewitalizacji. W dalszej kolejności wskazywano na potencjał rekreacyjno-turystyczny i związane z nim zabytki.

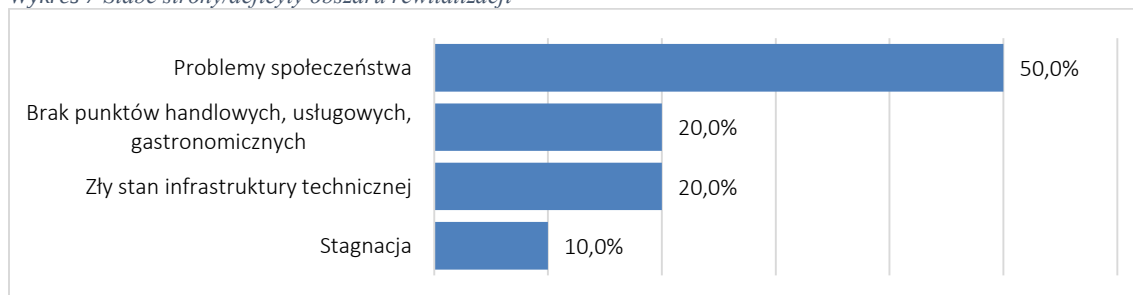
Wykres 6 Mocne strony/potencjały obszaru rewitalizacji

Źródło: badania własne, n=60

Ostatnim poruszonym zagadnieniem były słabe strony i deficyty obszaru rewitalizacji. Zasadniczo odpowiedzi badanych w tej kwestii pokrywają się ze zdiagnozowanymi w delimitacji problemami – przede wszystkim natury społecznej. Kolejne deficyty to niewystarczająca liczba punktów handlowych, usługowych i gastronomicznych, zły stan infrastruktury technicznej oraz zastój.

Wykres 7 Słabe strony/deficyty obszaru rewitalizacji

Źródło: badania własne, n=60

7.2 Potencjały obszaru rewitalizacji

Poniżej przedstawiono największe potencjały obszaru, uporządkowane zgodnie z analizowanymi sferami.

Sfera społeczna	–
– kapitał ludzki - potencjał zawodowy, twórczy mieszkańców – dostępność usług społecznych – zagęszczenie usług publicznych – możliwości centrotwórcze – dostępność obiektów edukacyjnych - przedszkole, szkoła podstawowa – prężnie działająca instytucja kultury – dziedzictwo kulturowe z żywymi tradycjami kulturowymi – wysoka liczba organizacji pozarządowych	
Sfera gospodarcza	–
– potencjał handlowo-usługowy – centrum – potencjał turystyczny – dobre skomunikowanie – wysoka liczba funkcjonujących działalności gospodarczych w porównaniu ze średnią gminną	
Sfera środowiskowa	–
– niska masa wyrobów azbestowych – walory krajobrazowe – relatywnie wysoki odsetek terenów zielonych – potencjał dla podjęcia działań podnoszących efektywność energetyczną, – propagowanie zastosowania w budynkach jednorodzinnych nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii cieplnej	
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	–
– dobra dostępność komunikacyjna – linia kolejowa – położenie na terenie o dużych walorach krajobrazowych sprzyjających rozwojowi turystyki i rekreacji – potencjał do rozwoju różnych form turystyki i związanych z nią usług	
Sfera techniczna	–
– potencjał przestrzeni publicznych – koncentracja obiektów użyteczności publicznej – obecność ciekawych obiektów turystycznych	

7.3 Podsumowanie diagnozy obszaru rewitalizacji

Wskazany obszar rewitalizacji jest największym potencjałem dla rozwoju Gminy-Miasta Działdowo. Skupiają się tu liczne funkcje związane z występowaniem poszczególnych instytucji gminnych

i powiatowych. Ponadto jest to obszar zagęszczenia punktów handlowo-usługowych i tym samym największej w gminie liczby prowadzonych działalności gospodarczych. W związku z pełnionymi funkcjami i występującą zabytkową zabudową obszar ten stanowi także atrakcyjne miejsce dla turystów.

Jak wykazała diagnoza na obszarze 3 obserwuje się liczne zjawiska kryzysowe, które pozostawione bez interwencji mogą rozlewać się na pozostałe części miasta, a także hamować jego rozwój. Do głównych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji zalicza się **starzenie się społeczności lokalnej w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego, wysoką liczbę osób bezrobotnych i wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych**. Pochodną zjawiska bezrobocia jest **wysoka liczba klientów pomocy społecznej i tym samym wysoka liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej**. Ponadto, na obszarze występuje **niski poziom bezpieczeństwa publicznego**, w tym drogowego, dochodzi także do **aktów przemocy** oraz sporadycznie do **nadużywania alkoholu**. Pogłębiona diagnoza potwierdza występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej i konieczność podjęcia interwencji.

Zgodnie z opiniami interesariuszy procesu rewitalizacji, **oferta skierowana do dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji jest niskiej jakości, brakuje zabezpieczeń przed hałasem komunikacyjnym,**

a lokalny rynek pracy stwarza niewielkie możliwości. Na danym obszarze znajdują się strategiczne budynki użyteczności publicznej, które stanowią duży potencjał do prowadzenia działań, mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Wyzwaniem społecznym jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa i reintegracja mieszkańców, w tym tych borykających się z problemem uzależnień.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, przesłanką konstytuującą obszar rewitalizacji, oprócz występowania problemów w sferze społecznej jest współwystępowanie kryzysu, w co najmniej jednej z pozostałych sfer (technicznej, środowiskowej, gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej). Zgodnie z przedstawionymi danymi w diagnozie pogłębionej, należy wskazać współwystępowanie kryzysu szczególnie w sferze technicznej – występowania licznej, zabytkowej zabudowy wymagającej remontów, dostosowania w zakresie energooszczędności oraz dostosowania do osób o szczególnych potrzebach. Brak interwencji w tej sferze może prowadzić do postępującej degradacji technicznej tkanki miejskiej i bezpowrotnej utraty wyjątkowego dziedzictwa kulturowego.

Na obszarze rewitalizacji brakuje atrakcyjnej oferty handlowej i gastronomicznej, miejsc spędzania czasu wolnego. Wiele z obecnych miejsc ulega stopniowej degradacji, czy jest trudnodostępnych dla wszystkich grup użytkowników. Brak dostosowanych do potrzeb mieszkańców miejsc aktywnej integracji społecznej, przede wszystkim związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym w znacznym stopniu uniemożliwiają budowanie istotnego z punktu widzenia działań

rewitalizacyjnych kapitału społecznego. Uporządkowanie i modernizacja badanego obszaru wpłynie nie tylko na poprawę jego stanu technicznego, ale przede wszystkim na jakość życia mieszkańców. Dużym potencjałem dla rozwoju obszaru rewitalizacji są stare koszary przede wszystkim poprzez swoje walory kulturowe, jak i lokalizacyjne. Rewitalizacja tego obiektu będzie sprzyjała budowaniu więzi społecznych, dialogu międzykulturowego, a także zapewni komfort starzejącej się populacji Działdowa.

8. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Poniżej zaprezentowano wizję, czyli projekcję pożądanego stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu zaplanowanych działań rewitalizacyjnych. Jednocześnie wizja jest elementem planistycznym wyrażającym aspiracje lokalnej społeczności oraz samorządu.

Do końca roku 2030 obszar rewitalizacji jest miejscem przyjaznym i dostosowanym do osób o szczególnych potrzebach. Mieszkańcy oraz turyści odwiedzający Działdowo mogą swobodnie korzystać z szerokiej oferty społecznej, kulturalnej, edukacyjnej, a także handlowej, usługowej i gastronomicznej. Obszar charakteryzuje się stopniowym wzrostem jakości życia i redukcją zjawisk takich jak wykluczenie społeczne i marginalizacja. W zrewaloryzowanej infrastrukturze seniorzy mają dostęp do wysokiej jakości usług wspierających, natomiast młodzież i turyści poznają historię miasta.

9. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Urzeczywistnienie przyjętej wizji powinno być możliwe dzięki realizacji przyjętych celów i odpowiadającym im kierunków działań. Poniżej zaprezentowana koncepcja celów strategicznych została skonstruowana w oparciu o pogłębione prace diagnostyczne oraz proces szerokich konsultacji społecznych. Zaproponowana gradacja celów zakłada optymalne wykorzystanie potencjałów obszaru rewitalizacji oraz jego specyficznych uwarunkowań (w tym społecznych, kulturowych i historycznych). Przeobrażenie obszaru będzie procesem wieloletnim (w latach 2022-2030) prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji (samorząd, mieszkańców, przedsiębiorców, właścicieli nieruchomości). Podkreśla się, iż obrane cele i kierunki działań są spójne wewnętrznie (z planistycznymi dokumentami lokalnymi) oraz zewnętrznie (z dokumentami na szczeblu regionalnym i krajowym), co zostało wykazane w rozdziale „3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi”.

1. Sfera społeczno-gospodarcza

- Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i wzmocnienie lokalnej gospodarki na obszarze rewitalizacji

2. Sfera techniczna i przestrzenno-funkcjonalna

- Odnowa infrastrukturalna zdegradowanych obiektów i przestrzeni w celu wzmocnienia ich funkcji społecznych

3. Sfera środowiskowa

- Ochrona środowiska oraz łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków jako element budowania jakości życia mieszkańców

Sfera	Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane problemy	Potencjalni beneficjenci (grupy docelowe)	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
Społeczno-gospodarcza	1. Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i wzmocnienie lokalnej gospodarki na obszarze rewitalizacji	1.1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznej i w trudnej sytuacji życiowej 1.2. Poprawa dostępności i rozwój usług społecznych dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami. 1.3. Rozszerzenie i poprawa jakości oferty kulturalno-edukacyjnej dedykowanej dzieciom i młodzieży 1.4. Stworzenie miejsc aktywnej integracji społecznej 1.5. Stworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki i usług okołoturystycznych	– starzenie się społeczności lokalnej – samotność i alienacja osób ze szczególnymi potrzebami – niski przyrost naturalny – odpływ ludzi młodych – występowanie bezrobocia (w tym długotrwałego) – znaczna liczba beneficjentów pomocy społecznej	Klienci MOPS - 209 os. Osoby bezrobotne - 243 os. NGO - 34 org. Osoby uzależnione od alkoholu - 36 os. Osoby z niepełnosprawnością - 116 os. Ofiary przemocy - 20 os. Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym - ok 1006 os.	– dostępność usług społecznych – zagęszczenie usług publicznych – możliwości centrotwórcze – dostępność obiektów edukacyjnych - przedszkole, szkoła podstawowa – prężnie działająca instytucja kultury – dziedzictwo kulturowe z żywymi tradycjami kulturowymi – wysoka liczba organizacji pozarządowych	– poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji – integracja międzypokoleniowa w społeczności lokalnej – poszerzona oferta atrakcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży – większa liczba wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych – zwiększone uczestnictwo seniorów, osób z niepełnosprawnością w życiu społeczno-kulturalnym miasta
		2.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne i kulturalne	– zagęszczenie zabytkowej zabudowy – zdegradowane przestrzenie publiczne – wysoka liczba obiektów wymagających zwiększenia wydajności energetycznej – wysoki poziom degradacji infrastruktury	Klienci MOPS - 209 os. Osoby bezrobotne - 243 os. NGO - 34 org. Osoby uzależnione od alkoholu - 36 os. Osoby z niepełnosprawnością - 116 os.	– potencjał przestrzeni publicznych – koncentracja obiektów użyteczności publicznej – obecność ciekawych obiektów turystycznych – warunki terenowe do uprawiania sportu i rekreacji	– zagospodarowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych – poprawa wizerunku, estetyki – wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji – aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych – powstanie przestrzeni przyjaznych

Sfera	Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane problemy	Potencjalni beneficjenci (grupy docelowe)	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
			– technicznej brak dostosowanych do potrzeb mieszkańców miejsc aktywnej integracji społecznej, związanych ze sportem i rekreacją – wysoka liczba budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób o szczególnych potrzebach	Ofiary przemocy - 20 os. Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym - ok 1006 os.		– mieszkańcom poprawa jakości dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych – zaspokojenie potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnością, dzieci i młodzieży w zakresie spędzania czasu wolnego, wypoczynku i rekreacji
Środowiskowa	3. Ochrona środowiska oraz łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków jako element budowania jakości życia mieszkańców	3.1. Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i rozwój wdrażania energooszczędnych technologii	– ubytki energii cieplnej w obiektach użyteczności publicznej – zwiększone nakłady finansowe w związku z niską efektywnością energetyczną budynków i innych elementów infrastruktury	Klienci MOPS - 209 os. Osoby bezrobotne - 243 os. NGO - 34 org. Osoby uzależnione od alkoholu - 36 os. Osoby z niepełnosprawnością - 116 os. Ofiary przemocy - 20 os. Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym -	– niska masa wyrobów azbestowych – walory krajobrazowe – relatywnie wysoki odsetek terenów zielonych – potencjał dla podjęcia działań podnoszących efektywność energetyczną, – propagowanie zastosowania w budynkach jednorodzinnych nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii	– poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej – wzrost liczby turystów odwiedzających miasto

Sfera	Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane problemy	Potencjalni beneficjenci (grupy docelowe)	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
				ok 1006 os.	cieplej	

10. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

10.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

1. Rozwój usług społecznych dla osób starszych w Gminie-Miasto Działdowo

Tytuł przedsięwzięcia	Rozwój usług społecznych dla osób starszych w Gminie-Miasto Działdowo
Zakres terytorialny	Woj. warmińsko-mazurskie, Działdowo, ul. Zamkowa 6
Cele i uzasadnienie potrzeby realizacji przedsięwzięcia	Cel projektu: Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób starszych Brak kompleksowej oferty usług społecznych dla osób starszych oraz usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
Opis - zakres działań objętych przedsięwzięciem	Projekt przewiduje rozwój usług społecznych przyczyniających się do poprawy jakości codziennego życia osób starszych, ich aktywizacji oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Projekt wariantowo będzie obejmował beneficjentów z obszaru całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem zamieszkujących obszary zdegradowane. Projekt będzie polegał na stworzeniu oferty spędzenia wolnego czasu dla osób starszych – zajęcia komputerowe, gimnastyka korekcyjna, psycholog, warsztaty, wykłady
Zaawansowanie pracy nad realizacją przedsięwzięcia (czy podjęto działania związane z realizacją przedsięwzięcia np. kosztorys, dokumentacja techniczna, partnerstwo itp.)	Projekt nie inwestycyjny – realizacja nie wymaga dodatkowych działań.
Cele strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa realizowane przez przedsięwzięcie	Cel Strategiczny – Kreatywna aktywność, Cel operacyjny: Ukształtowana tożsamość, kierunek działań c. włączenie społeczne
Cele UE realizowane przez projekt	Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności będą miały zagwarantowany swobodny udział w organizowanej ofercie poprzez dostosowanie jej realizacji do określonych potrzeb (np. zatrudnienie tłumacza języka migowego, organizacja oferty w miejscach dostępnych dla osób o ograniczonej zdolności ruchowej itp.).
Szacunkowa wartość projektu (PLN)	400.000,00 zł
Wskaźniki produktu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (osoby) – 20
Wskaźniki rezultatu	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu (szt.) – 20
Komplementarność	Planowane do realizacji: „Zwiększenie dostępu do usług społecznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo – edycja II”
Okres realizacji projektu	2027-2028

2. Zwiększenie dostępu do usług społecznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo – edycja II

Tytuł przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępu do usług społecznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo – edycja II
Zakres terytorialny	Woj. warmińsko-mazurskie, Działdowo, ul. Zamkowa 6
Cele i uzasadnienie potrzeby realizacji przedsięwzięcia	Cel projektu: Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób lub rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (szkolenia, warsztaty, opieka nad dziećmi w ramach świetlicy środowiskowej, streetworking, poradnictwo zawodowe, psycholog) Brak kompleksowej oferty usług społecznych ww. zakresie.
Opis - zakres działań objętych przedsięwzięciem	Projekt przewiduje zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób lub rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym m.in. poprzez poradnictwo specjalistyczne, wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo- wychowawczych, usługi wspierające prawidłowe funkcjonowanie rodziny, działania integracyjne dla społeczności lokalnej. Projekt będzie kontynuacją projektu realizowanego przez Gminę-Miasto Działdowo w latach 2019-2020.
Zaawansowanie pracy nad realizacją przedsięwzięcia (czy podjęto działania związane z realizacją przedsięwzięcia np. kosztorys, dokumentacja techniczna, partnerstwo itp.)	Projekt nie inwestycyjny – realizacja nie wymaga dodatkowych działań.
Cele strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa realizowane przez przedsięwzięcie	Cel Strategiczny – Kreatywna aktywność, Cel operacyjny: Ukształtowana tożsamość, kierunek działań c. włączenie społeczne
Cele UE realizowane przez projekt	Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności będą miały zagwarantowany swobodny udziału w organizowanej ofercie poprzez dostosowanie jej realizacji do określonych potrzeb (np. zatrudnienie tłumacza języka migowego, organizacja oferty w miejscach dostępnych dla osób o ograniczonej zdolności ruchowej itp.).
Szacunkowa wartość projektu (PLN)	400.000,00 zł
Wskaźniki produktu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (osoby)– 15
Wskaźniki rezultatu	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu (miejsca)– 15
Komplementarność	Planowane do realizacji: „Rozwój usług społecznych dla osób starszych w Gminie-Miasto Działdowo” Komplementarny projekt inwestycyjny do realizacji: „Odnowa przestrzeni miejskiej starówki w Działdowie”
Okres realizacji projektu	2024-2026

3. Centrum edukacji antytotalitarnej

Tytuł przedsięwzięcia	Centrum edukacji antytotalitarnej
Zakres terytorialny	Woj. warmińsko-mazurskie, Działdowo, Grunwaldzka 5
Cele i uzasadnienie potrzeby realizacji przedsięwzięcia	Cel projektu: nadanie nowych funkcji społeczno-edukacyjnych budynkowi pokoszarowemu. Projekt obejmuje stworzenie centrum edukacji antytotalitarnej w budynku byłego obozu KL Soldau. Miejsce to okupione jest daniną krwi ofiar dwóch totalitaryzmów: faszyzmu i komunizmu.
Opis - zakres działań objętych przedsięwzięciem	Projekt będzie miał charakter edukacyjny. Dzięki temu stanie się miejscem rozpoznawalnym w Polsce i poza jej granicami. Poprzez jego realizację zostanie przywrócona pamięć o KL Soldau. Centrum edukacji totalitarnej jest nadzieją na to, by Działdowo stało się miejscem-symbolem nie tylko na mapie Polski, ale punktem na mapie Europy wzbogaconym o nowy, jasny przekaz, o nowe w swej wymowie oblicze: antytotalitarne. Oferowane tu będą działania edukacyjne, m.in. wystawy i warsztaty pod wspólnym hasłem „pamięć przestroga”, by osoby je odwiedzające mogły wyzbyć się uprzedzeń, trudnych relacji kulturowo-społeczno-politycznych, co ustabilizuje, a przede wszystkim, wygeneruje w nich wolę przeciwstawiania się budowie form totalitarnych i wzmocni świadomość europejskiej wspólnotowości. Projekt wariantowo będzie obejmował beneficjentów z obszaru całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem zamieszkujących obszary zdegradowane.
Zaawansowanie pracy nad realizacją przedsięwzięcia (czy podjęto działania związane z realizacją przedsięwzięcia np. kosztorys, dokumentacja techniczna, partnerstwo itp.)	Projekt nie inwestycyjny – realizacja nie wymaga dodatkowych działań.
Cele strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa realizowane przez przedsięwzięcie	Cel Strategiczny – Mocne fundamenty, Cel operacyjny: Silny kapitał społeczny, Kierunek działań A. Aktywność mieszkańców, tworzenie warunków dla wzmacniania edukacji obywatelskiej i kulturalnej
Cele UE realizowane przez projekt	Cel 5: Europa bliżej obywateli
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności będą miały zagwarantowany swobodny udział w organizowanej ofercie poprzez dostosowanie jej realizacji do określonych potrzeb (np. zatrudnienie tłumacza języka migowego, organizacja oferty w miejscach dostępnych dla osób o ograniczonej zdolności ruchowej itp.).
Szacunkowa wartość projektu (PLN)	600.000,00 zł
Wskaźniki produktu	Liczba osób uczestniczących w projekcie (osoby) - 100 Liczba wydarzeń przeprowadzonych w ramach projektu (liczba) - 2 Liczba organizacji uczestniczących w projekcie (liczba) - 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba wydarzeń, dzięki którym uczestnicy projektu podnieśli świadomość na temat totalitaryzmu (liczba) - 2 Liczba osób, które poprzez udział w projekcie pogłęбили wiedzę dotyczącą totalitaryzmu (osoby) - 100
Komplementarność	W trakcie realizacji: „Rewaloryzacja budynku pokoszarowego”
Okres realizacji projektu	2025-2026

4. Rewaloryzacja budynku pokoszarowego

Tytuł przedsięwzięcia	Rewaloryzacja budynku pokoszarowego
Zakres terytorialny	Woj. warmińsko-mazurskie, Działdowo, ul. Grunwaldzka 5

Cele i uzasadnienie potrzeby realizacji przedsięwzięcia	Cel projektu: Rewitalizacja oraz nadanie nowych funkcji społecznym budynkom pokoszarowemu Potrzeba realizacji projektu wynika z konieczności optymalizacji infrastruktury oraz poprawy dostępności komunikacyjnej miasta Działdowo.
Opis - zakres działań objętych przedsięwzięciem	Przedmiotem inwestycji jest przebudowa budynku dawnych koszar (obożu) wraz ze zmianą sposobu użytkowania. Nowa funkcja więźniów obozu (ogród pamięci, izby pamięci, kaplica). Budynek i teren wokół niego są wpisane do rejestru zabytków województwa warmińsko - mazurskiego. W części powierzchni (skrzydło wschodnie podziemia, parter) planowane są funkcje upamiętniające tragiczne losy więźniów obozu jenieckiego oraz historię samego obiektu. W skład tego zespołu wchodzi izby pamięci na kondygnacji podziemnej, jednoprzestrzenny ogród pamięci w części centralnej oraz kaplica o wysokości dwóch pełnych kondygnacji w części zachodniej budynku.
Zaawansowanie pracy nad realizacją przedsięwzięcia	Pełna dokumentacja techniczna, wymagane prawem pozwolenia.
Cele strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa realizowane przez przedsięwzięcie	Cel Strategiczny – Mocne fundamenty, Cel operacyjny: Silny kapitał społeczny, kierunek działań D. Rewitalizacja, a. wspieranie działań mających na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w miastach regionu m.in. poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych)
Cele UE realizowane przez projekt	Cel 5: Europa bliżej obywateli
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekt zostanie pozbawiony barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne/chodniki na całym terenie inwestycji wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni. Wszelkie wyjścia/wejścia na teren posiadać będą odpowiedniej wielkości, czytelne i wyraźne znaki graficzne, piktogramy (os. niedowidzące).
Szacunkowa wartość projektu (PLN)	28.000.000,00 zł
Wskaźniki produktu	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) 1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt) - 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby): 2000 Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby): 2000
Komplementarność	Projekty zrealizowane, dofinansowane z RPO WiM 2014-2020: „Stworzenie centrum aktywności organizacji pozarządowych przy ul. Zamkowej 6”, „Przywrócenie funkcji kulturalnych budynkowi przy ul. Jagiełły 13”, „Zagospodarowanie gotyckiej części Zamku Krzyżackiego w Działdowie” Komplementarny projekt społeczny do realizacji: „Centrum edukacji antytotalitarnej”
Okres realizacji projektu	2022-2025

5. Odnowa przestrzeni miejskiej starówki w Działdowie

Tytuł przedsięwzięcia	Odnowa przestrzeni miejskiej starówki w Działdowie
Zakres terytorialny	Woj. warmińsko-mazurskie, Działdowo, Pl. A. Mickiewicza
Cele i uzasadnienie potrzeby realizacji	Cel projektu: Rewitalizacja przestrzeni publicznej i nadanie nowych funkcji obszarowi Starego Miasta w Działdowie

przedsięwzięcia	Potrzeba realizacji projektu wynika z chęci uwypuklenia walorów historycznych Starego Miasta w Działdowie oraz stworzenia atrakcyjnych miejsc odpoczynku i integracji mieszkańców.
Opis - zakres działań objętych przedsięwzięciem	Rewitalizacja ma na celu uwypuklenie walorów starówki oraz udostępnienie jej w sposób atrakcyjny dla mieszkańców i turystów poprzez stworzenie eleganckiej przestrzeni publicznej. Zakres działań do realizacji przewiduje wymianę nawierzchni ulic i chodników, likwidację barier architektonicznych, wymianę oświetlenia na LED, utworzenie placu do imprez kulturalnych, ograniczenie ruchu pojazdów, nasadzenia roślinności, modernizację skweru, wymianę pomnika Św. Katarzyny.
Zaawansowanie pracy nad realizacją przedsięwzięcia (czy podjęto działania związane z realizacją przedsięwzięcia np. kosztorys, dokumentacja techniczna, partnerstwo itp.)	Pełna dokumentacja techniczna, przewidziane prawem pozwolenia.
Cele strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa realizowane przez przedsięwzięcie	Cel Strategiczny – Mocne fundamenty, Cel operacyjny: Silny kapitał społeczny, kierunek działań D. Rewitalizacja, a. wspieranie działań mających na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w miastach regionu m.in. poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Cele UE realizowane przez projekt	Cel 5: Europa bliżej obywateli
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane uwzględniły będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności w szczególności przewiduje się likwidację barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne/ chodniki na całym terenie inwestycji wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni.
Szacunkowa wartość projektu (PLN)	15.000.000,00 zł
Wskaźniki produktu	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) – 0,3 ha Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m2)
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby) - 2000
Komplementarność	Planowane do realizacji: „Centrum aktywności rodzinnej w Parku im. Jana Pawła II w Działdowie”, Projekt zrealizowany, dofinansowano z RPO WiM 2014-2020: „Rewitalizacja miejskiej przestrzeni publicznej – Park Honorowych Dawców Krwi”
Okres realizacji projektu	2024-2026

6. Zagospodarowanie terenu pomiędzy Kanalem Młyńskim a ul. Mławską na cele rekreacyjno-sportowe – etap II

Tytuł przedsięwzięcia	Zagospodarowanie terenu pomiędzy Kanalem Młyńskim a ul. Mławską na cele rekreacyjno-sportowe – etap II
Zakres terytorialny	Woj. warmińsko-mazurskie, Działdowo, ul. Mławska
Cele i uzasadnienie potrzeby realizacji przedsięwzięcia	Cel projektu: Wykorzystanie istniejących warunków przyrodniczych dla realizacji przedsięwzięcia służącego mieszkańcom miasta dla rekreacji i wypoczynku Realizacja projektu wpłynie na rozwój terenów rekreacyjnych miasta oraz

	umożliwi mieszkańcom spędzenie czasu wolnego w sposób aktywny.
Opis - zakres działań objętych przedsięwzięciem	Drugi etap prac przewiduje wykonanie na obszarze, na którym powstanie w latach 2021-2023 zbiornik wodny, prac związanych z dalszym zagospodarowaniem terenu, w tym m.in.: ścieżki pieszo-rowerowej, oświetlenia, elementów małej architektury, urządzeń rekreacyjnych, nasadzeń roślinności.
Zaawansowanie pracy nad realizacją przedsięwzięcia (czy podjęto działania związane z realizacją przedsięwzięcia np. kosztorys, dokumentacja techniczna, partnerstwo itp.)	Od października 2021 r. trwają prace związane z I etapem realizacji inwestycji tj. budową zbiornika wodnego. Planowane zakończenie to I kwartał 2023 r.
Cele strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa realizowane przez przedsięwzięcie	Cel Strategiczny – Mocne fundamenty, Cel operacyjny: Silny kapitał społeczny, kierunek działań D. Rewitalizacja, a. wspieranie działań mających na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w miastach regionu m.in. poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Cele UE realizowane przez projekt	Cel 5: Europa bliżej obywateli
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane uwzględniły będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności w szczególności przewiduje się likwidację barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne/ chodniki na całym terenie inwestycji wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni.
Szacunkowa wartość projektu (PLN)	3.500.000,00 zł
Wskaźniki produktu	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m2) - 500
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z infrastruktury powstałej w wyniku realizacji projektu (osoby/rok) - 3000
Komplementarność	Planowane do realizacji: „Centrum aktywności rodzinnej w Parku im. Jana Pawła II w Działdowie”, „Budowa basenu w Działdowie”, „Odnowa przestrzeni miejskiej starówki w Działdowie”. Projekt zrealizowany, dofinansowano z RPO WiM 2014-2020: „Rewitalizacja miejskiej przestrzeni publicznej – Park Honorowych Dawców Krwi”.
Okres realizacji projektu	2024-2026

7. Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych

Tytuł przedsięwzięcia	Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych
Zakres terytorialny	Woj. warmińsko-mazurskie, Działdowo
Cele i uzasadnienie potrzeby realizacji przedsięwzięcia	Cele: zwiększenie efektywności energetycznej, zmniejszenie emisyjności gospodarki; Wskaźniki: budynki, w których przeprowadzono modernizację źródła zasilania w energię ciepłą, budynki podłączone do miejskiej sieci ciepłowniczej po 2022r.

	Uzasadnieniem realizacji projektów jest zła jakość powietrza w mieście. Na obszarze znacznej części miasta notowane są przekroczenia średniodobowego poziomu dopuszczalnego PM10 oraz średniorocznego poziomu docelowego B(a)P. Źródłem emisji zanieczyszczeń są najczęściej indywidualne źródła ogrzewania budynków.
Opis - zakres działań objętych przedsięwzięciem	Zadanie polega na wymianie źródeł ciepła na korzystniejsze pod względem sprawności energetycznej oraz ekologicznym w tym na: 1) ogrzewanie gazowe; 2) ogrzewanie elektryczne; 3) ogrzewanie olejowe; 4) podłączenie do sieci ciepłowniczej; 5) pompy ciepła; 6) automatyczne kotły retortowe opalane granulatem drzewnym, tzw. peletem; 7) automatyczne kotły retortowe opalane ekogroszkiem;
Zaawansowanie pracy nad realizacją przedsięwzięcia (czy podjęto działania związane z realizacją przedsięwzięcia np. kosztorys, dokumentacja techniczna, partnerstwo itp.)	Gmina-Miasto Działdowo corocznie udziela dotacji w ramach środków budżetowych na wymianę źródeł ciepła. Ponadto podłączanie budynków do sieci miejskiej realizowane jest sukcesywnie zgodnie z planami rozwojowymi Przedsiębiorstwa Ciepłowniczego Sp. z o.o. w Działdowie
Cele strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa realizowane przez przedsięwzięcie	Cel strategiczny 5.6 Mocne fundamenty 5.6.2. Optymalna infrastruktura rozwoju Kierunek działań B. Infrastruktura techniczna Oczekiwany efektem interwencji będzie wysoka jakość środowiska przyrodniczego
Cele UE realizowane przez projekt	Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia.
Szacunkowa wartość projektu (PLN)	500.000,00 zł
Wskaźniki produktu	budynki, w których przeprowadzono modernizację źródła zasilania w energię ciepłą – 160 budynki podłączone do miejskiej sieci ciepłowniczej po 2022 r. – 8
Wskaźniki rezultatu	Liczba budynków, w których zmniejszono emisyjność poprzez przeprowadzoną modernizację źródła zasilania w energię ciepłą (szt/rok) – 20 Liczba budynków, w których zmniejszono emisyjność podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej po 2022 r. - 8
Komplementarność	Projekt zrealizowany, dofinansowano z RPO WiM 2014-2020: „Termomodernizacja budynku przychodni lekarskiej przy ul. Norwida 29 w Działdowie”
Okres realizacji projektu	2023-2030

8. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych

Tytuł przedsięwzięcia	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych
Zakres terytorialny	Woj. warmińsko-mazurskie, Działdowo
Cele i uzasadnienie potrzeby realizacji przedsięwzięcia	Cele: zwiększenie efektywności energetycznej, zmniejszenie emisyjności gospodarki; Wskaźniki: budynki, w których przeprowadzono termomodernizację po 2022r. Uzasadnieniem realizacji projektów jest zła jakość powietrza w mieście. Na obszarze znacznej części miasta notowane są przekroczenia średniodobowego poziomu dopuszczalnego PM10 oraz średniorocznego poziomu docelowego B(a)P. Źródłem emisji zanieczyszczeń są najczęściej indywidualne źródła ogrzewania budynków.
Opis - zakres działań objętych przedsięwzięciem	Zadanie polega na przeprowadzeniu termomodernizacji budynków, w tym: prac dociepleniowych ścian, stropodachów, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej.
Zaawansowanie pracy nad realizacją przedsięwzięcia (czy podjęto działania związane z realizacją przedsięwzięcia np. kosztorys, dokumentacja techniczna, partnerstwo itp.)	Nie podjęto działań
Cele strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa realizowane przez przedsięwzięcie	Cel strategiczny 5.6 Mocne fundamenty 5.6.2. Optymalna infrastruktura rozwoju Kierunek działań B. Infrastruktura techniczna Oczekiwany efektem interwencji będzie wysoka jakość środowiska przyrodniczego
Cele UE realizowane przez projekt	Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia.
Szacunkowa wartość projektu (PLN)	1.500.000,00 zł
Wskaźniki produktu	budynki, w których przeprowadzono termomodernizację – 5
Wskaźniki rezultatu	Liczba budynków, w których zmniejszono emisyjność poprzez przeprowadzoną termomodernizację (szt/rok) – 1
Komplementarność	Projekt zrealizowany, dofinansowano z RPO WiM 2014-2020: „Termomodernizacja budynku przychodni lekarskiej przy ul. Norwida 29 w Działdowie” – realizator – Gmina-Miasto Działdowo, „Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Małewskiej 1, Rydygiera 1, 3, i Biedrawiny 2 będących w zasobach SML-W w Działdowie” – realizator – Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa w Działdowie

Okres realizacji projektu	2025-2030
---------------------------	-----------

10.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poza przedsięwzięciami podstawowymi, dopuszczalna na terenie gminy jest również realizacja przedsięwzięć uzupełniających. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji dopuszczalna jest również realizacja działań zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki, a więc także w innych częściach Gminy-Miasto Działdowo. Powinny one jednak stanowić niezbędne uzupełnienie działań podejmowanych wewnątrz obszaru rewitalizacji. Na etapie sporządzania GPR nie są znane zakresy rzeczowe oraz ramy finansowe działań uzupełniających. Co do zasady beneficjentami działań powinny być osoby w wieku poprodukcyjnym, ofiary przemocy, klienci MOPS, osoby bezrobotne i organizacje pozarządowe z obszaru rewitalizacji. W szerszym ujęciu na ewentualnych działaniach uzupełniających skorzystają wszyscy mieszkańcy gminy. Główna ich idea będzie wpisywać się w cele i kierunki GPR, przez co planowane działania przyczynią się do zwiększenia poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców oraz pociągną za sobą szereg innych korzyści o charakterze gospodarczym, środowiskowym oraz przestrzenno-funkcjonalnym. Działania te mogą być podjęte zarówno przez instytucje publiczne jak i organizacje pozarządowe i przedsiębiorców. Powinny uzupełniać lub podtrzymywać efekty przedsięwzięć prowadzonych na obszarze rewitalizacji. W związku z powyższym w ramach interwencji rewitalizacyjnej, na terenie gminy mogą być wdrażane także projekty uzupełniające oraz komplementarne do podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ukierunkowane w szczególności na:

- działania na rzecz wzmocnienia potencjału społecznego i zawodowego lokalnych społeczności,
- działania na rzecz integracji osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem aktywnej integracji,
- działania służące integracji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych, w tym roboty budowlane w obiektach wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia w celu zaspokajania różnych potrzeb społeczności lokalnej,
- modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę lub modernizację indywidualnych źródeł ciepła oraz budowa instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (np. wiaty, parki, place zabaw, skwery, oświetlenie, boiska),
- wzmocnianie kapitału społecznego poprzez inicjatywy rozwijające potencjał lokalnych społeczności, organizacja wydarzeń aktywizujących mieszkańców, promocja lokalnego dziedzictwa historycznego, przyrodniczego i kulturowego,
- działania na rzecz zachowania elementów lokalnego dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, w tym przebudowa niekomercyjnej infrastruktury społeczno-kulturalnej,

-
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej poprzez dofinansowanie zakładania i rozwoju firm, tworzących nowe miejsca pracy,
 - podejmowanie lub rozwijanie działalności gospodarczych w zakresie wytwarzania produktów lokalnych bądź świadczenia usług lokalnych (w tym produkty spożywcze, kulinarne, drobne rzemiosło, rękodzieło, działalność artystyczna),
 - akcje edukacyjne we współpracy z instytucjami rynku pracy i otoczenia przedsiębiorczości kształtujące postawy przedsiębiorcze,
 - przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój przedsiębiorczości i aktywizację zawodową mieszkańców,
 - przeciwdziałanie przestępczości oraz poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego,
 - integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie ich partycypacji w życiu publicznym,
 - rozwój istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej,
 - poprawa poziomu dostępności oraz jakości różnego rodzaju usług publicznych,
 - tworzenie odpowiednich warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej,
 - tworzenie odpowiednich warunków dla funkcjonowania i działalności organizacji społecznych.

11. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Komplementarność stanowi istotny element budowy GPR. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, a także częścią planistyczną dokumentu. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Komplementarność rozpatrywana jest na poziomie pięciu aspektów: przestrzennego, problemowego, proceduralno-instytucjonalnego, międzyokresowego i źródeł finansowania.

11.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 opiera się przede wszystkim na uwzględnieniu ciągłości przestrzeni i relacjach przestrzennych z pozostałymi częściami miasta. Kluczowym jest traktowanie przestrzeni jako całości, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie tylko punktowo, ale na całe otoczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne skoncentrowane są na obszarze rewitalizacji, przez co charakteryzują się komplementarnością przestrzenną. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i na tej podstawie określenie obszaru rewitalizacji oparte zostało o analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli nie tylko mieszkańcy obszaru, ale także całej gminy, jak i osoby odwiedzające Działdowo. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe i przeciwdziałać rozlewaniu się ich na inne części miasta, czy też przeciwdziałać niepożądanym efektom takim jak segregacja społeczna czy wykluczenie.

11.2 Komplementarność problemowa

Spójność problemową w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 zapewniono poprzez zaprojektowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych odpowiadających na zdiagnozowane problemy oraz wzajemnie się dopełniających pomiędzy różnymi sferami tematycznymi (w szczególności pomiędzy sferą społeczną i techniczną). Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Działania inwestycyjne skupiają się na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich - społecznych, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, zwiększają ład przestrzenny i docelowo poprawiają jakość życia mieszkańców oraz ich aktywizację. Zasada komplementarności problemowej wyraża się także w tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele strategiczne oraz w cel główny rewitalizacji. Dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych jak również

powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

11.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zasada ta oznacza konieczność utworzenia systemu zarządzania programem rewitalizacji, który umożliwi efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność w zakresie wdrażanych procedur. Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo odpowiada Burmistrz Miasta Działdowo, przy wsparciu Urzędu Miasta – Referatu Zamówień Publicznych i Projektów Europejskich, gdzie zgodnie z regulaminem organizacyjnym urzędu zostanie powołany zespół zadaniowy. Nadzór nad realizacją GPR będzie pełnił pracownik merytoryczny referatu, jednocześnie będzie koordynatorem rewitalizacji w Działdowie. Umieszczenie koordynatora w obrębie struktur Urzędu Miasta zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych. W celu skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Instytucje te odpowiedzialne będą nie tylko za konsultowanie, opiniowanie projektów i działań rewitalizacyjnych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji, ale także będą uczestniczyły w realizacji poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych według procedury przewidzianej w ustawie działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie – Prawo zamówień publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

11.4 Komplementarność w zakresie ustawy o dostępności z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Program Dostępność Plus oraz wejście w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami wyznaczyło konieczność zawarcia odpowiednich zapisów w programach rewitalizacji dotyczących udogodnień dla tychże osób. Zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy osobą ze szczególnymi potrzebami jest ten, kto ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Katalog tych osób obejmuje głównie osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością (ruchową czy też intelektualną), ale też inne osoby mające w sposób trwały lub czasowy naruszoną sprawność w zakresie mobilności i percepcji (przykładowo osoby niedowidzące, niesłyszące, osoby poruszające się przy pomocy kul, wózków, chodzików, osoby

z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem, kobiety w ciąży, itp). W związku z powyższym instytucje publiczne zobowiązane są do:

- projektowania uniwersalnego - w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 (Dz. U. 2012 poz. 1169),
- racjonalnych usprawnień – tj. modyfikacji lub adaptacji, niepociągających za sobą niepotrzebnych utrudnień, które są niezbędne dla zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości korzystania z dóbr i usług,
- dostępu alternatywnego – w pierwszych dwóch latach funkcjonowania ustawy, polegającego na takich rozwiązaniach organizacyjnych, które zapewnią osobie ze szczególnymi potrzebami dostęp do budynku, ale nie w sposób samodzielny, albo które nie zapewniają dostępu do budynku podmiotu publicznego, ale umożliwiają skorzystanie z usług publicznych, np. w sposób zdalny.

W praktyce oznacza to stosowanie mechanizmów i rozwiązań spełniających następujące minimalne wymagania w zakresie zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami:

dostępność architektoniczna	zapewnienie możliwości poruszania się po piętrach i pomiędzy piętrami
	umożliwienie dotarcia do wszystkich pomieszczeń w budynku (z wyłączeniem technicznych)
	umożliwienie nawigacji w budynku osobom z wadami wzroku i słuchu za pomocą informacji wizualnych, dotykowych lub głosowych
	możliwość wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego
dostępność informacyjno-komunikacyjna i dostępność cyfrowa	zapewnienie ewakuacji z budynku osób ze szczególnymi potrzebami
	obsługa z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się (np. język migowy, system Braille'a)
	instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących
	zapewnienie na stronie internetowej informacji o zakresie działalności podmiotu w formie tekstu odczytywanego maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania
	zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku
	wymagania określone w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych

Dodatkowo zgodnie ze zmianami w ustawie o rewitalizacji z dnia 9 listopada 2015 roku w pracach delimitacyjnych i diagnostycznych uwzględniono dodatkowe treści w analizie sfery społecznej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

11.5 Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 stanowi kontynuację polityki rozwojowej prowadzonej w mieście. Przedsięwzięcia w niniejszym programie są następstwem podjętych działań i inicjatyw we wcześniejszym okresie (obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2020). Komplementarnymi projektami realizowanymi w poprzednich latach, a mającymi swoją kontynuację w ramach planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych są:

Tabela 18 Zrealizowane projekty komplementarne wobec przedsięwzięć zaproponowanych w GPR

l.p	Nazwa przedsięwzięcia	Okres realizacji	Zakres	Wartość i źródło finansowania
1	Rozwój e-usług publicznych w Gminie-Miasto Działdowo	od 26.03.2019 do 14.02.2022	Przedmiotem projektu było uruchomienie 17 elektronicznych usług publicznych, które będą świadczone przez Urząd Miasta Działdowo i placówki oświatowe gminy, digitalizacja i bezpłatne udostępnienie mieszkańcom zasobów informacji przestrzennej (IP) oraz informatyzacja procedur wewnętrznych w UM.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 3.1. Cyfrowa dostępność informacji sektora publicznego oraz wysoka jakość e-usług publicznych wartość projektu 1 804 144,32 zł dofinansowanie z UE 1 533 522,67 zł
2	Zwiększenie dostępu do usług społecznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo	od 15.05.2019 do 31.12.2020	Celem głównym projektu było zwiększenie dostępu do usług społecznych dla 35 osób z rodzin zagrożonych ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego w okresie od 15.05.2019 do 31.12.2020 zamieszkających w Działdowie i korzystających ze wsparcia pomocy społecznej poprzez objęcie ich usługami wsparcia rodziny: poradnictwo specjalistyczne, szkoła dla rodziców, treningi umiejętności społecznych, piknik rodzinny, świetlica środowiskowa, streetworking i animacja lokalna.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 11.2. Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym wartość projektu 252 930,00 zł dofinansowanie z UE 214 990,50 zł
3	Zagospodarowanie gotyckiej części Zamku Krzyżackiego w Działdowie	od 2015-12-28 do 2018-09-25	Główne założenia projektu polegały na rewaloryzacji zabytku, przeprowadzeniu prac adaptacyjnych obiektu dziedzictwa kulturowego o potencjale turystycznym w celu wykorzystania na działalność muzealną i wystawienniczą z usługami towarzyszącymi. Zaadaptowanemu w ten sposób zamkowi, została nadana istotna, zarówno z perspektywy lokalnej, jak i regionalnej, funkcja propagowania kultury	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 6.1. Infrastruktura kultury 11 364 154,62 zł dofinansowanie z UE 6 372 150,69 zł
4	Centrum aktywności rodzinnej w Parku im. Jana Pawła II w Działdowie	W trakcie realizacji	Rewitalizacja terenów śródmiejskich jest jednym z podstawowych zadań o znaczeniu strategicznym.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020

l.p	Nazwa przedsięwzięcia	Okres realizacji	Zakres	Wartość i źródło finansowania
			Projekt przyczynił się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia więzi społecznych, zachował zasady polityki przestrzennej. Grupę docelową stanowili mieszkańcy miasta. W ramach projektu stworzono Centrum aktywności rodzinnej w Parku im. Jana Pawła II, gdzie dotychczas działania rewitalizacyjne okazały się niewystarczające i nie zapobiegły postępującej marginalizacji parku, który wraz z upływem czasu stał się miejscem mało atrakcyjnym dla mieszkańców	8.1. Rewitalizacja obszarów miejskich wartość projektu 2 349 999,99 zł dofinansowanie z UE 1 797 749,99 zł
5	Edukacja w Działdowie na szóstkę	od 2018-08-01 do 2021-01-31	Celem projektu było osiągnięcie wysokiego poziomu kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy i właściwych postaw i umiejętności przez: – udział uczniów w różnych formach pozalekcyjnych zajęć dodatkowych, -indywidualizację procesu nauczania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, -ukierunkowanie rozwoju kompetencji kluczowych przez doradztwo zawodowe Celem projektu był również wysoki poziom procesu dydaktycznego w szkołach.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 2.2. Podniesienie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów wartość projektu 1 642 476,00 zł dofinansowanie z UE 1 396 104,60 zł
6	Rewitalizacja niezagospodarowanej przestrzeni publicznej Parku im. Jana Pawła II w Działdowie	od 2015-07-17 do 2018-06-30	Projekt przyczynił się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia więzi społecznych, stworzył miejsce pracy, zachowując zasady polityki przestrzennej. Łączy w sobie ekologię i związek człowieka z naturą, naukę i technikę, której zadaniem jest dostarczenie użytkownikom jak najwięcej wrażeń.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 8.1. Rewitalizacja obszarów miejskich wartość projektu 1 269 636,11 zł dofinansowanie z UE 951 592,29 zł
7	Przywrócenie funkcji kulturalnych budynkowi przy ul. Jagiełły 13	od 2018-04-18 do 2020-07-31	Założenia projektu polegały na rozbudowie, modernizacji (w tym przebudowie) budynku instytucji kultury – Miejskiego Domu Kultury w Działdowie by dostosować ją do nowoczesnej działalności kulturalnej wraz z zakupem trwałego wyposażenia i wsparciu instytucji kultury na rzecz włączenia jej w tworzenie produktów turystycznych i oferty wypoczynkowo-turystycznej oraz wzmocnienia ich funkcji regionotwórczej.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 6.1. Infrastruktura kultury wartość projektu 11 948 308,15 zł dofinansowanie z UE 6 297 137,94 zł
8	Stworzenie centrum aktywności organizacji pozarządowych przy ul. Zamkowej 6	od 2016-05-13 do 2018-12-31	Zakres prac: wykonano kompleksowy remont budynku wraz z adaptacją pomieszczeń na potrzeby organizacji pozarządowych, świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży oraz punktu interwencji	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 8.1. Rewitalizacja obszarów miejskich wartość projektu

l.p	Nazwa przedsięwzięcia	Okres realizacji	Zakres	Wartość i źródło finansowania
			kryzysowej, uporządkowano i zagospodarowano działki 1187/1	2 255 057,40 zł dofinansowanie z UE 1 366 902,26 zł
9	Rewitalizacja miejskiej przestrzeni publicznej – Park Honorowych Dawców Krwi	od 2019-06-27 do 2020-08-07	W ramach projektu zaplanowano rewitalizację Parku Honorowych Dawców Krwi. Podejmowane dotychczas działania rewitalizacyjne okazały się niewystarczające i nie zapobiegły postępującej marginalizacji Parku, który wraz z upływem czasu stał się miejscem mało atrakcyjnym dla mieszkańców	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 8.1. Rewitalizacja obszarów miejskich wartość projektu 1 172 169,73 zł dofinansowanie z UE 894 797,34 zł
10	Pogodne dzieciństwo-udana przyszłość	od 2017-04-18 do 2018-07-31	Celem projektu była poprawa dostępności do edukacji przedszkolnej, poszerzenie oferty o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse eduk. w zakresie wyrów. deficytów u dzieci (w tym z niepełnosp.).	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 2.1. Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej wartość projektu 780 712,17 zł dofinansowanie z UE 662 118,21 zł
11	Rozbudowa Przedszkola Miejskiego Nr 5 o trzy oddziały przedszkolne	od 2016-06-07 do 2017-06-28	Projekt polegał na rozbudowie Przedszkola Miejskiego Nr 5 w Działdowie, na działce 194, dla którego Wnioskodawca jest organem prowadzącym. W dobudowanej części zostały umieszczone sale zajęciowe z zapleczem sanitarnym, magazynkiem, hol szatniowy, pokój dla personelu, gabinety dydaktyczne, łazienka dla osób niepełnosprawnych, wiatrołap.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 9.3. Infrastruktura edukacyjna wartość projektu 1 096 940,81 zł dofinansowanie z UE 599 999,98 zł
12	Kompleksowa termomodernizacja budynku usługowego (przychodni lekarskiej) przy ul. Norwida	od 2015-04-28 do 2018-02-16	Projekt polegał na głębokiej termomodernizacji energetycznej budynku, w wyniku której oszczędność energii wyniosła 52,32 %.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 4.3. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków wartość projektu 969 063,52 zł dofinansowanie z UE 466 190,57 zł
13	Innowacyjnie i fantazyjnie	01.08.2020r. do 31.03.2021	Celem projektu było: zwiększenie umiejętności i wiedzy 17 (12K/5M) nauczycieli SP nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Królowej Jadwigi w Działdowie (SP) w zakresie korzystania z narzędzi TIK, wykorzystania narzędzi ICT do pozyskania informacji oraz w zakresie pedagogiki specjalne -	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 2.2. Podniesienie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów

l.p	Nazwa przedsięwzięcia	Okres realizacji	Zakres	Wartość i źródło finansowania
			doposażenie 1 szkoły SP w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania -nabycie umiejętności uniwersalnych 22 (12K/10M) uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i rozwojowych SP -nabycie kompetencji cyfrowych w zakresie bezpieczeństwa w sieci przez 14 (7K/7M) uczniów, w wyniku zaplanowanego wsparcia projektowego polegającego na organizacji zajęć prowadzonych metodą projektu, zajęć indywidualnych dla uczniów z niepełnosprawnościami, zajęć kształujących i rozwijających kompetencje cyfrowe, w tym z zakresu bezpieczeństwa w sieci oraz szkoleń doskonalących w okresie od 01.08.2020r. do 31.03.2021r.	wartość projektu 425 302,52 zł dofinansowanie z UE 361 507,14 zł
suma				Ogólna wartość projektów: 37 330 895,34 zł Wartość dofinansowania UE: 22 914 764,18 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Działdowo

11.6 Komplementarność źródeł finansowania

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 będą finansowane z różnych źródeł w tym ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej. Planowane finansowanie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zgodnie z zasadą dodatkowości przy wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych oraz programów krajowych.

W związku z brakiem na dzień sporządzania GPR Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur trudno przewidzieć wartość alokacji, a także poziom dofinansowania poszczególnych projektów. Zasadniczo planuje się, aby głównym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych były środki UE w ramach Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur, w szczególności przeznaczone na „wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich”. Poza wskazanym źródłem przewiduje się także możliwość współfinansowania projektów ze źródeł sektorowych (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Sportu, Fundusz Sprawiedliwości itp.) Taki montaż finansowy uwzględniający różne metody pozyskiwania środków finansowych, wskazuje wprost na komplementarność przyjętych rozwiązań.

11.7 Podsumowanie komplementarności

Podsumowanie komplementarności w obrębie GPR odzwierciedla załączona poniżej matryca obrazująca powiązania na poziomie przedsięwzięć, celów i kierunków działań. Związane jest to z patrzaniem na proces rewitalizacji jako narzędzia osiągnięcia konkretnych i mierzalnych celów.

Tabela 19 Matryca komplementarności – komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel 1. Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i wzmocnienie lokalnej gospodarki na obszarze rewitalizacji					Cel 2. Odnowa infrastrukturalna zdegradowanych obiektów i przestrzeni w celu wzmocnienia ich funkcji społecznych	Cel 3. Ochrona środowiska oraz łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków jako element budowania jakości życia mieszkańców
		Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym i w trudnej sytuacji życiowej	Poprawa dostępności i rozwój usług społecznych dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami.	Rozszerzenie i poprawa jakości oferty kulturalno-edukacyjnej dedykowanej dzieciom i młodzieży	Stworzenie miejsc aktywnej integracji społecznej	Stworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki i usług okołoturystycznych	Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne i kulturalne	Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i rozwój wdrażania energooszczędnych technologii
1.	Rozwój usług społecznych dla osób starszych w Gminie-Miasto Działdowo							
2.	Zwiększenie dostępu do usług społecznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo – edycja II							
3.	Centrum edukacji antytotalitarnej							
4.	Rewaloryzacja budynku pokoszarowego							
5.	Odnowa przestrzeni miejskiej starówki w Działdowie							
6.	Zagospodarowanie terenu pomiędzy							

	Kanałem Młyńskim a ul. Mławską na cele rekreacyjno-sportowe – etap II							
7.	Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych							
8.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych							

Źródło: opracowanie własne

11.8 Mechanizmy integracji

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

1. **Integracja na poziomie celów** – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał będzie takie mechanizmy jak:
 - a. konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR,
 - b. nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR – otwarty nabór przedsięwzięć przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na obszar rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu – weryfikacji osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania GPR.

2. **Integracja na poziomie partycypacji społecznej** w zarządzaniu wdrażaniem GPR – mechanizm ten będzie realizowany poprzez:
 - a. powołanie Komitetu Rewitalizacji – podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji,
 - b. współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci,
 - c. współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych,
 - d. periodyczne spotkania z interesariuszami,
 - e. dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.
3. **Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem** – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Monitoring oraz ewaluacja GPR zostały opisane w rozdziale 11. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji GPR.

12. Indykatywne ramy finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono szacowane koszty realizacji poszczególnych zadań wraz z potencjalnymi źródłami ich finansowania. Ogólny koszt realizacji wszystkich zadań wynosi 49 900 000,00 zł

Tabela 20 Indykatywne ramy finansowe

L.p	Nazwa przedsięwzięcia	Szacowany koszt	Źródło finansowania
1	Rozwój usług społecznych dla osób starszych w Gminie-Miasto Działdowo	400 000,00 zł	FEWIM oraz Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
2	Zwiększenie dostępu do usług społecznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo – edycja II	400 000,00 zł	FEWIM oraz Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
3	Centrum edukacji antytotitarnej	600 000,00 zł	FEWIM oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
4	Rewaloryzacja budynku pokoszarowego	28 000 000,00 zł	FEWIM, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Konserwator Zabytków, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Program Inwestycji Strategicznych
5	Odnowa przestrzeni miejskiej starówki w Działdowie	15 000 000,00 zł	FEWIM
6	Zagospodarowanie terenu pomiędzy Kanałem Młyńskim a ul. Mławską na cele rekreacyjno-sportowe – etap II	3 500 000,00 zł	FEWIM
7.	Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych	500 000,00 zł	WFOŚiGW, FEWIM
8.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	1 500 000,00 zł	WFOŚiGW, FEWIM
suma		49 900 000,00	

Źródło: opracowanie własne

13. Opis struktury zarządzania

Komitety Rewitalizacji

Rolą Komitetu Rewitalizacji jest doradztwo Burmistrzowi w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR oraz prowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Miasta w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Burmistrz Miasta Działdowo powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia przez Radę Miasta Działdowo zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

W tabeli poniżej przedstawiono możliwe ryzyka, które mogą wystąpić podczas wdrażania GPR. Do każdego ze wskazanych ryzyk przypisano prawdopodobieństwo wystąpienia w 3 stopniowej skali:

- 1 – niskie ryzyko wystąpienia
- 2 – średnie ryzyko wystąpienia
- 3 – ryzyko prawdopodobne

Tabela 21 Możliwe ryzyka

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka	Sposoby rozwiązywania sytuacji problemowej
Nieotrzymanie środków finansowych	3 – ryzyko prawdopodobne	1. Próba dywersyfikacji źródeł finansowania (źródła prywatne, konkursowe, zagraniczne, PPP - partnerstwo publiczno-prywatne) 2. Aktualizacja GPR
Opóźnienia w realizacji przedsięwzięć	2 – średnie ryzyko wystąpienia	1. Odpowiednia konstrukcja umów zakładająca kary umowne i odpowiedzialność wykonawcy za terminowe ukończenie inwestycji/projektu. 2. Bieżący monitoring postępu realizacji przedsięwzięć (więcej w rozdziale 13.1 Monitoring)
Brak chętnych do uczestnictwa w przedsięwzięciach społecznych	2 – średnie ryzyko wystąpienia	1. Wysyłka próśb imiennych do potencjalnych uczestników przez jednostki organizacyjne Gminy 2. Osobiste zaangażowanie liderów wybranych grup w proces rekrutacji

Źródło: opracowanie własne

14. System monitoringu

14.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR będzie realizowana w cyklach trzyletnich. Obejmować będzie całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, w tym ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom zakończoną raportem. Poniżej w tabeli przedstawiono wskaźniki monitoringu poszczególnych celów, zgodnych ze wskaźnikami użytymi do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tabela 22 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Cel	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (2021)	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika
CEL STRATEGICZNY 1. OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH I WZMOCNIENIE LOKALNEJ GOSPODARKI NA OBSZARZE REWITALIZACJI				
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców		45,66	Urząd Miasta Działdowo	spadek
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców		23,26	Urząd Miasta Działdowo	spadek
CEL STRATEGICZNY 2. ODNOWA INFRASTRUKTURALNA ZDEGRADOWANYCH OBIEKTÓW I PRZESTRZENI				
Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami na km ²		14,50	Urząd Miasta Działdowo	wzrost
Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji na km ²		2,64	Urząd Miasta Działdowo	spadek
CEL STRATEGICZNY 3. Ochrona środowiska oraz łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków				
Udział terenów zielonych będących w zasobie gminnym [%]		27,12%	Urząd Miasta Działdowo	wzrost

źródło: opracowanie własne

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

- Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
- W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
- W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla

uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

14.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie odbywało się w cyklach rocznych za pomocą przygotowanych kart projektów. Podmiot odpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia rewitalizacyjnego (referat lub inny realizator) będzie zobligowany do wypełnienia karty projektu, zgodnie z załączonym wzorem³:

Tabela 23 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa projektu	
Cel ogólny realizacji projektu	
Krótki opis działań	
Realizator (wydział/referat/inne)	
Miejsce realizacji (adres)	
Monitorowane wskaźniki	
Wydatkowane środki finansowe	
Zaawansowanie realizacji/przygotowania do realizacji	
Planowana data zakończenia (oddania do użytku/realizacji) projektu	
Data sporządzenia karty	

Źródło: opracowanie własne

Sporządzone karty winny zostać przekazane do Referatu Zamówień Publicznych i Projektów Europejskich 15 grudnia danego roku. Pracownik merytoryczny przedmiotowego referatu na podstawie zgromadzonych kart sporządzi raport z realizacji projektów GPR do 31 grudnia danego roku. Raport powinien zostać opublikowany w BIP oraz stronie internetowej poświęconej rewitalizacji (<https://www.dzialdowo.pl/k/rewitalizacja/>).

14.3 Aktualizacja GPR

W wyniku dynamicznych zmian społeczno-gospodarczych może zajść konieczność modyfikacji programu. W przypadku pojawienia się problemów i niskiej efektywności w realizacji przedsięwzięć na etapie monitorowania, można wziąć pod uwagę modyfikację i aktualizację programu rewitalizacji. W przypadku wprowadzania zmian i korekt w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych w dokumencie należy przedstawić ich uzasadnienie. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto

³ W uzasadnionych przypadkach (jeśli np. realizowane zadanie tego wymaga lub jest bardziej skomplikowane), wzór może podlegać modyfikacjom.

Działdowo do roku 2030 może okazać się konieczna, np. w przypadku nieosiągnięcia zakładanych wskaźników podczas monitorowania lub braku terminowości realizacji działań.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo, zgodnie z zapisami ewaluacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Miasta, co najmniej raz na 3 lata. Ocena sporządzona przez Burmistrza Miasta Działdowo podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 wymaga zmiany, Burmistrz Miasta Działdowo występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę, dołączając do wniosku sporządzoną ocenę aktualności i stopnia realizacji. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, nie osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miasta uchyla uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza. Zaktualizowany GPR powinien zawierać uzasadnienie przeprowadzonych korekt i opis zmian oraz ich wpływu na dalszą realizację programu. Zmiana programu następuje w trybie, w jakim był on uchwalony – jeśli wprowadzone zmiany dotyczą modyfikacji w podstawowych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub dotyczą ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, obowiązkowe są konsultacje, uzyskanie opinii, przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

14.4 Harmonogram realizacji

W tabeli poniżej przedstawiono ramowy harmonogram realizacji zapisów i wdrażania przedsięwzięć zaproponowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

Tabela 24 Harmonogram realizacji GPR

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	2022 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacji	2022 r. (w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Działdowo	Niewłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji	Od 2022 do 2030 (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2022 do 2030
Monitoring	Od 2022 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2022 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Komunikacja społeczna GPR	Od 2022 r. do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

14.5 Koszty zarządzania

Całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będzie realizowana przez pracowników Urzędu Miasta w ramach obowiązków służbowych, w związku, z czym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu. Komitet Rewitalizacji powołany przez Burmistrza Miasta Działdowo jako ciało doradcze, funkcjonować będzie w oparciu o przedstawicieli Urzędu Miasta i innych jednostek organizacyjnych, jak również wyłonionych przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych oraz mieszkańców. Praca w ramach Komitetu Rewitalizacji będzie miała charakter społeczny, nieodpłatny.

15. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

15.1 Uspołecznienie opracowania GPR

W związku z pracami nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030, w ramach partycypacji społecznej, Urząd Miasto Działdowo organizował konsultacje społeczne na każdym etapie tworzenia dokumentu. Gminny Program Rewitalizacji opracowany został metodą partycypacji społecznej zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2021 poz. 485 z późn. zm.).

1. Od 4 października 2021 r. do 3 listopada 2021 r. były przeprowadzone konsultacje społeczne projektu uchwały dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Konsultacje miały na celu zapewnienie udziału Interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących procesu rewitalizacji oraz wymianę wiedzy, informacji, poznanie uwag i opinii dotyczących propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Konsultacje społeczne miały zasięg ogólnomiejski i obejmowały teren Gminy-Miasto Działdowo. W konsultacjach społecznych mogli wziąć udział wszyscy interesariusze, m.in.: mieszkańcy, właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na terenie miasta, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne; organy administracji publicznej oraz inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. Burmistrz Miasta

Działdowo poprzez obwieszczenie z dnia 21.09.2021 r. w Biuletynie Informacji Publicznej (<http://bip.dzialdowo.eu/>), na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta w Działdowie oraz na stronie internetowej www.dzialdowo.pl oraz na łamach lokalnej prasy - Gazety Działdowskiej na 7 dni przed dniem rozpoczęcia konsultacji społecznych, ogłosił termin i formy ich przeprowadzenia. Termin wyznaczony na składanie uwag wynosił 30 dni licząc od dnia powiadomienia o terminie rozpoczęcia konsultacji. Konsultacje były przeprowadzone w Działdowie w następujących formach:

- Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej;
- Ankiety w formie papierowej lub elektronicznej;
- Spotkania konsultacyjnego w dniu 25 października 2021 r. o godz. 16.00 w budynku Urzędu Miasta przy ul. Zamkowej 6.

Podczas trwania konsultacji nie zgłoszono uwag w formie papierowej i elektronicznej. W spotkaniu wzięło udział 5 osób. Uczestnicy spotkania nie wniesli uwag do wyznaczonego obszaru.

2. Od 5 do 20 kwietnia 2022 r. prowadzony był nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Informacja o naborze przedsięwzięć została zamieszczona w obwieszczeniu Burmistrza Miasta Działdowo z dnia 04.04.2022 r. w Biuletynie Informacji Publicznej (<http://bip.dzialdowo.eu/>), na stronie internetowej www.dzialdowo.pl oraz w lokalnej prasie – bezpłatnym biuletynie informacyjnym Gminy – Miasto Działdowo: Dzieńdobry.Dzialdowo.pl Nie zgłoszono projektów.

15.2 Uspółecznienie wdrażania GPR

Podstawowym celem działań związanych z uspółecznieniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 jest dotarcie do jak najszerzej grupy beneficjentów i interesariuszy. Proces partycypacji społeczności lokalnej w realizacji GPR odbywać się będzie:

1. pośrednio – poprzez informowanie z wykorzystaniem strony internetowej gminy, publikacje promocyjne i informacyjne oraz lokalną prasę,
2. bezpośrednio – podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz z organizacjami pozarządowymi, dopuszczalna formuła zdalna.

Interesariuszami procesu rewitalizacji, w stosunku do których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji będą: mieszkańcy gminy, mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.), lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

W ramach rozpowszechniania informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030,
- publikowanie informacji na stronie internetowej Urzędu o nowo realizowanych zadaniach w ramach GPR,
- współpraca z lokalnymi mediami mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i wnioskach z monitorowania GPR.

Uspołecznienie wdrażania GPR będzie również realizowane z wykorzystaniem i wspieraniem rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi poprzez:

- przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- opracowanie ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej,
- powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji), Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy (NGO, przedsiębiorców, lokalnych liderów, mieszkańców) z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji; będzie on również pełnił funkcję opiniodawczą – doradcą Burmistrza Miasta Działdowo,
- organizację co najmniej jednego w roku otwartego spotkania konsultacyjnego (dopuszczalna formuła zdalna), w trakcie, którego mieszkańcy oraz przedstawiciele instytucji lokalnych będą mogli uzyskać informacje na temat aktualnego zaawansowania prac nad wdrożeniem procesu rewitalizacji oraz zgłosić uwagi dot. prowadzonych prac,
- włączenie organizacji pozarządowych poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych na obszarze rewitalizacji w ramach organizacji otwartych konkursów ofert oraz tzw. małych grantów.

Proponowane działania mające na celu wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi mogą zostać rozszerzone, dostosowane do panujących rozporządzeń.

16. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001, str. 30-37), Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353.) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

17. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 nie przewiduje wprowadzenia zmian w uchwałach obowiązujących w mieście Działdowo.

18. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

18.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

18.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

18.2.1 Niezbędne zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

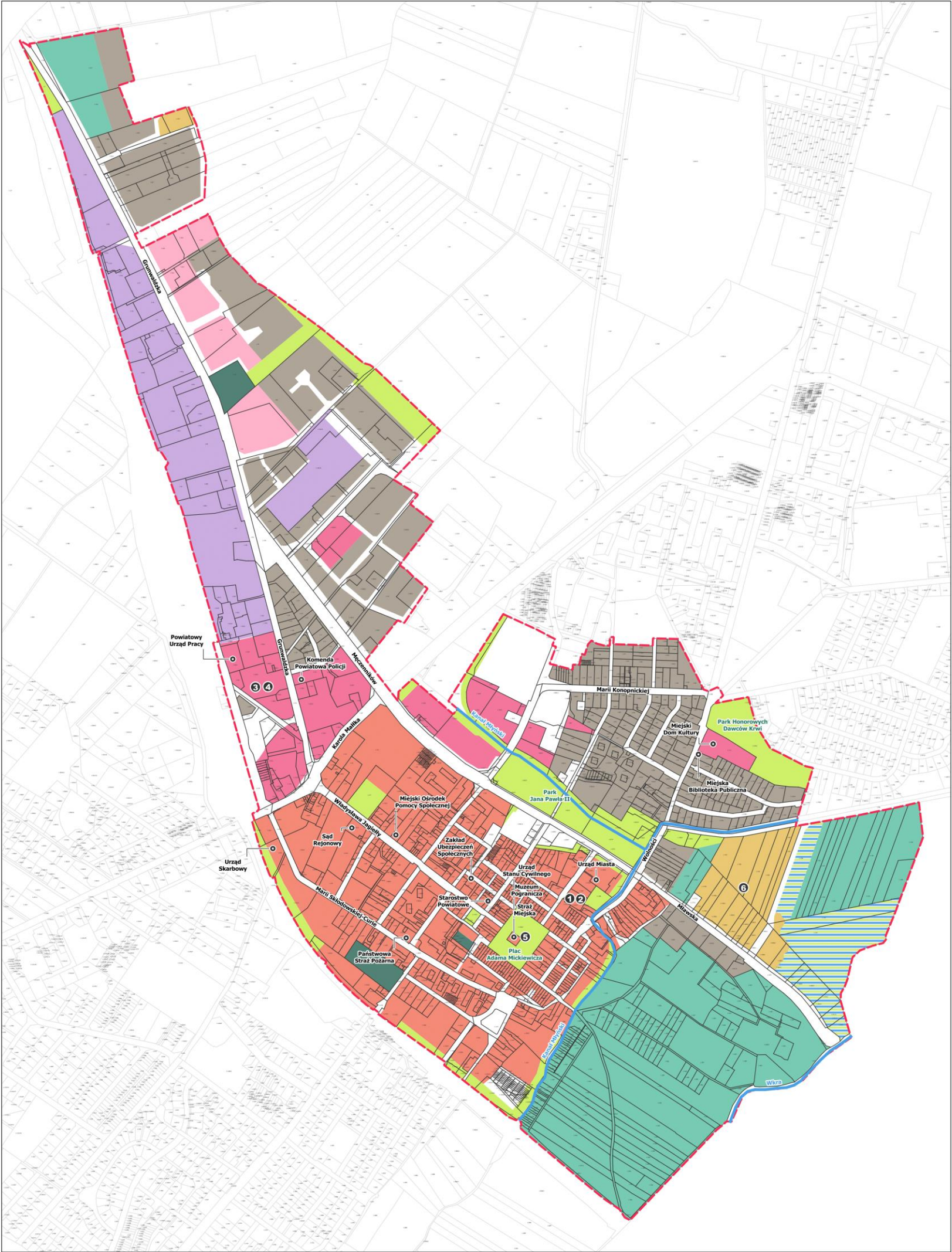
Planowane przedsięwzięcia infrastrukturalne zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 będą realizowane zgodnie z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (uchwała nr XIX/173/16 Rady Miasta Działdowo z dnia 28 czerwca 2016 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Działdowo) stąd też brak konieczności modyfikacji wskazanego dokumentu.

18.2.2 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Planowane przedsięwzięcia infrastrukturalne zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy – Miasto Działdowo do roku 2030 będą realizowane zgodnie z obowiązującymi Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego (Uchwała Nr XXXVI/445/02 Rady Miejskiej Działdowo z dnia 24 maja 2002 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Działdowo z późniejszymi zmianami) stąd też brak konieczności modyfikacji wskazanych dokumentów.

19. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

19.1 Załącznik 1 – obszar rewitalizacji

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

- 1 Rozwój usług społecznych dla osób starszych w Gminie-Miasto Działdowo
- 2 Zwiększenie dostępu do usług społecznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo – edycja II
- 3 Centrum edukacji antytotalitarnej
- 4 Rewaloryzacja budynku pokoszarowego
- 5 Rewitalizacja Starego Miasta w Działdowie
- 6 Zagospodarowanie terenu pomiędzy Kanalem Młyńskim a ul. Mławską na cele rekreacyjno-sportowe – etap II

Struktura funkcjonalno-przestrzenna według miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Działdowo (Uchwała Nr XXXVI/445/02) z późniejszymi zmianami:

- zabudowa mieszkalna i usługowo-mieszkalna
- centralny obszar wielofunkcyjny
- zabudowa usługowa
- zabudowa usług produkcyjnych, hurtowych i transportowych
- zabudowa przemysłowa i składowa
- tereny sportu i rekreacji
- zieleni urządzona, zieleni izolacyjna
- tereny zieleni urządzonej /wód powierzchniowych śródlądowych
- zieleni naturalna, lasy
- cmentarze

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNICH OBSZARU REWITALIZACJI

- granica obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
- granice działek ewidencyjnych
- cieki

0 100 200 m
skala: 1:5000

Spis rysunków, tabel i wykresów

Rysunek 1 Położenie miasta Działdowo – str. 13

Rysunek 2 Obszary porównawcze w ramach GPR Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 – str. 19

Rysunek 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców – str. 25

Rysunek 4 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców – str. 26

Rysunek 5 Wyniki egzaminu ósmoklasisty – str. 27

Rysunek 6 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców – str. 28

Rysunek 7 Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców – str. 29

Rysunek 8 Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców – str.31

Rysunek 9 Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców – str. 32

Rysunek 10 Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców – str. 32

Rysunek 11 Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców – str.34

Rysunek 12 Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców – str. 35

Rysunek 13 Liczba osób z niepełnosprawnościami na 1000 mieszkańców – str. 35

Rysunek 14 Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców – str. 37

Rysunek 15 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców – str. 37

Rysunek 16 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców – str. 39

Rysunek 17 Stosunek podmiotów nowo zarejestrowanych do wyrejestrowanych – str. 40

Rysunek 18 Udział terenów zielonych będących w zasobie gminnym – str. 42

Rysunek 19 Masa wyrobów azbestowych na km² - str. 43

Rysunek 20 Wskaźniki z zakresu sfery środowiskowej - wskaźniki jakościowe – str. 45

Rysunek 21 Jakość powietrza – str. 45

Rysunek 22 Poziom natężenia hałasu – str .46

Rysunek 23 Wskaźniki z zakresu sfery przestrzenno-funkcjonalnej – str. 48

Rysunek 24 Dostępność do usług społecznych – str. 48

Rysunek 25 Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu – str. 49

Rysunek 26 Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji na km² – str. 52

Rysunek 27 Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami na km² – str. 52

Rysunek 28 Liczba pustych lokali mieszkalnych na km² – str. 53

Rysunek 29 Liczba zabytków na km² – str. 53

Rysunek 30 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej – str. 56

Rysunek 31 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie-Miasto Działdowo – str. 61

Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji – str. 18

Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego – str. 20

Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców – str. 24

Tabela 4 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców – str. 26

<i>Tabela 5</i>	<i>Udzielone wsparcie w zakresie pomocy społecznej – str. 31</i>
<i>Tabela 6</i>	<i>Dane z zakresu pomocy społecznej – str. 34</i>
<i>Tabela 7</i>	<i>Poziom bezpieczeństwa publicznego – str. 36</i>
<i>Tabela 8</i>	<i>Aktywność gospodarcza – str. 39</i>
<i>Tabela 9</i>	<i>Wskaźniki z zakresu sfery środowiskowej - wskaźniki ilościowe – str. 42</i>
<i>Tabela 10</i>	<i>Wskaźniki z zakresu sfery technicznej – str. 51</i>
<i>Tabela 11</i>	<i>Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników – str. 55</i>
<i>Tabela 12</i>	<i>Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane – str. 55</i>
<i>Tabela 13</i>	<i>Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery – str. 58</i>
<i>Tabela 14</i>	<i>Zestawienie wskaźników obligatoryjnych - str. 60</i>
<i>Tabela 15</i>	<i>Indeks ulic obszaru rewitalizacji – str. 62</i>
<i>Tabela 16</i>	<i>Problemy społeczne obszaru rewitalizacji - str. 63</i>
<i>Tabela 17</i>	<i>Problemy techniczne obszaru rewitalizacji – str. 67</i>
<i>Tabela 18</i>	<i>Zrealizowane projekty komplementarne wobec przedsięwzięć zaproponowanych w GPR – str. 92</i>
<i>Tabela 19</i>	<i>Matryca komplementarności – komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR – str. 97</i>
<i>Tabela 20</i>	<i>Indykatywne ramy finansowe – str. 100</i>
<i>Tabela 21</i>	<i>Możliwe ryzyka – str. 102</i>
<i>Tabela 22</i>	<i>Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR – str. 103</i>
<i>Tabela 23</i>	<i>Organizacja procesu ewaluacji - str. 104</i>
<i>Tabela 24</i>	<i>Harmonogram realizacji GPR – str.105</i>
<i>Wykres 1</i>	<i>Ocena trafności delimitacji obszaru rewitalizacji - str. 67</i>
<i>Wykres 2</i>	<i>Określenie istotności obszaru rewitalizacji na tle gminy – str. 67</i>
<i>Wykres 3</i>	<i>Ocena atrakcyjności mieszkaniowej obszaru – str. 68</i>
<i>Wykres 4</i>	<i>Ocena oferty i infrastruktury obszaru – str. 69</i>
<i>Wykres 5</i>	<i>Problemy i zagrożenia dla obszaru – str. 70</i>
<i>Wykres 6</i>	<i>Mocne strony/potencjały obszaru rewitalizacji – str. 70</i>
<i>Wykres 7</i>	<i>Słabe strony/deficyty obszaru rewitalizacji – str. 70</i>

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XLIV/384/22

Rady Miasta Działdowo

z dnia 8 czerwca 2022 r.

Zasady przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030, stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

1. Przedmiotem konsultacji będzie projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030.

2. Konsultacje mają na celu zapewnienie udziału Interesariuszy w przygotowaniu dokumentu dotyczącego procesu rewitalizacji oraz wymianę wiedzy, informacji, poznanie uwag i opinii dotyczących projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030.

3. Konsultacje społeczne obejmą swoim zasięgiem obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony na podstawie Uchwały nr XXXV/328/21 Rady Miasta Działdowo z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie: wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

4. Za przeprowadzenie konsultacji odpowiada Burmistrz Miasta Działdowo.

5. W konsultacjach społecznych mogą wziąć udział wszyscy interesariusze, m.in.: mieszkańcy, właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na terenie miasta, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne; organy administracji publicznej oraz inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

6. Burmistrz Miasta Działdowo poprzez obwieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej (<http://bip.dzialdowo.eu/>), na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta w Działdowie oraz na stronie internetowej www.dzialdowo.pl na 7 dni przed dniem rozpoczęcia konsultacji społecznych, ogłosi termin i formy ich przeprowadzenia.

7. Termin wyznaczony na składanie uwag wyniesie 30 dni licząc od dnia powiadomienia o terminie rozpoczęcia konsultacji, o którym mowa w pkt 6.

8. Konsultacje zostaną przeprowadzone w Działdowie w następujących formach:

a) zbierania uwag z wykorzystaniem formularza elektronicznego umieszczonego na stronie internetowej www.dzialdowo.pl i w Biuletynie Informacji Publicznej (<http://bip.dzialdowo.eu/>), który należy dostarczyć w formie papierowej lub elektronicznej do siedziby Urzędu Miasta, ul. Zamkowa 12, 13-200 Działdowo;

b) zbieranie uwag i opinii w formie ankiety elektronicznej uzupełnianej online, dostępnej pod adresem:

https://ankieta.deltapartner.org.pl/dzialdow_konsultacje_projekt_gpr,

c) zbierania uwag ustnych w siedzibie Urzędu Miasta, ul. Zamkowa 12, 13-200 Działdowo – Referat Zamówień Publicznych i Projektów Europejskich – pok. nr 22, w godzinach pracy urzędu;

d) spotkania konsultacyjnego, podczas którego omówiony zostanie projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030.

9. Wzór formularza stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

10. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

11. Czas trwania konsultacji: **od 1 września 2022 r. do 30 września 2022 r.**

12. Dokumenty dotyczące konsultacji będą dostępne w siedzibie Urzędu Miasta w Działdowie, Biuletynie Informacji Publicznej (<http://bip.dzialdowo.eu/>) oraz na stronie internetowej www.dzialdowo.pl.

13. Niezwłocznie po zakończeniu konsultacji, Burmistrz Miasta Działdowo opracuje informację podsumowującą ich przebieg. Informacja o wynikach przeprowadzonych konsultacji zostanie zamieszczona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (<http://bip.dzialdowo.eu/>) oraz na stronie internetowej www.dzialdowo.pl

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XLIV/384/22

Rady Miasta Działdowo

z dnia 8 czerwca 2022 r.

Wzór formularza**Konsultacje społeczne projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030”**

Zapraszamy do wypełnienia krótkiej ankiety dotyczącej projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030. W ramach ankiety możliwe jest zgłaszanie uwag i wniosków do projektu dokumentu.

1. Czy z dokumentu jasno wynikają główne problemy i potrzeby rewitalizacyjne Gminy -Miasto Działdowo?☐ tak☐ nie**2. Czy dokument wyczerpująco określa cele rewitalizacji oraz kierunki działań służące eliminacji diagnozowanych problemów?**☐ tak☐ nie**3. Czy proponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne odpowiadają na rzeczywiste potrzeby?**☐ tak☐ nie**4. Uwagi do projektu dokumentu**

a. Zapis w projekcie dokumentu z podaniem numeru strony

b. Treść uwagi

c. Treść uwagi

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XLIV/384/22

Rady Miasta Działdowo

z dnia 8 czerwca 2022 r.

Wzór ankiety**Konsultacje społeczne projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030”**

Zapraszamy do wypełnienia krótkiej ankiety dotyczącej projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030. W ramach ankiety możliwe jest zgłaszanie uwag i wniosków do projektu dokumentu.

1. Czy z dokumentu jasno wynikają główne problemy i potrzeby rewitalizacyjne Gminy -Miasto Działdowo?☐ tak☐ nie**2. Czy dokument wyczerpująco określa cele rewitalizacji oraz kierunki działań służące eliminacji diagnozowanych problemów?**☐ tak☐ nie**3. Czy proponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne odpowiadają na rzeczywiste potrzeby?**☐ tak☐ nie**4. Uwagi do projektu dokumentu**

d. Zapis w projekcie dokumentu z podaniem numeru strony

e. Treść uwagi

f. Treść uwagi

5. Czy proces partycypacji w ramach tworzenia dokumentu był wystarczający?☐ tak☐ nie